

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Katedra finančního práva a národního hospodářství

Diplomová práce

**Strukturální fondy EU jako zdroj financování projektů v rámci
regionů ČR se zaměřením na ROP NUTS II SV**

Zpracovala: Lucie Krutáková

Studijní program: M6805 Právo a právní věda

Studijní obor: Právo

Vedoucí diplomové práce: JUDr. et Mgr. Silvie Anderlová

Plzeň 2013

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Strukturální fondy EU jako zdroj financování projektů v rámci regionů ČR se zaměřením na ROP NUTS II SV“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila veškeré prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala, a to způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, březen 2013

Podpis

OBSAH

Úvod	1
I. Evropská politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti	4
1.1. Mezníky historického vývoje EU	5
1.2. Vznik a vývoj regionální politiky EU	7
1.2.1. Období let 1975 – 1988	8
1.2.1.1. Evropský fond pro regionální rozvoj	8
1.2.1.2. Jednotný evropský akt (JEA)	8
1.2.2. Období let 1989 - 1999	10
1.2.2.1. Reformy regionální politiky po přijetí JEA	10
1.2.2.2. Smlouva o Evropské unii	11
1.2.2.3. Programové období let 1994-1999	12
1.2.3. Období let 2000 – 2006	12
1.2.3.1. Zkrácené programové období let 2004-2006 v ČR	13
II. Strukturální (regionální) politika EU	15
2.1. Základy programového období let 2007-2013	16
2.2. Principy regionální politiky EU	18
2.3. Cíle regionální politiky EU	19
2.4. Nástroje regionální politiky EU	23
2.4.1. Strukturální fondy	23
2.4.1.1. Evropský fond pro regionální rozvoj	24
2.4.1.2. Evropský sociální fond	25
2.4.2. Fond soudržnosti	26
2.5. Financování strukturální politiky EU	27
2.5.1. Finanční perspektiva EU pro období let 2007-2013	28
2.5.2. Obecné předpoklady čerpání	31
2.5.3. Proces čerpání finančních prostředků	32
2.6. Územní členění pro alokaci finančních prostředků z fondů EU	33
2.6.1. Nomenklatura územních statistických jednotek v ČR	34

III. Strukturální fondy EU programového období let 2007-2013 v ČR	36
3.1. Klíčové dokumenty regionální politiky EU v ČR	37
3.1.1. Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost	38
3.1.2. Národní rozvojový plán	38
3.1.3. Národní strategický referenční rámec	39
3.1.4. Operační program	40
3.2. Institucionální zajištění čerpání finančních prostředků	42
3.2.1. Centrální orgán pro koordinaci	42
3.2.2. Národní orgán pro koordinaci	42
3.2.3. Řídící orgán	42
3.2.4. Monitorovací výbor	43
3.2.5. Platební a certifikační orgán	43
3.2.6. Auditní orgán	43
3.3. Operační programy ČR programového období let 2007-2013	44
3.3.1. Regionální operační programy	44
3.3.1.1. Institucionální zajištění	45
3.3.1.2. Tématické zaměření	46
3.3.1.3. Průběh realizace programů	46
3.4. Alokace finančních prostředků určených pro ČR	49
3.4.1. Alokace dle jednotlivých operačních programů	51
IV. Regionální operační program NUTS II Severovýchod	53
4.1. Region soudržnosti Severovýchod	53
4.2. ROP NUTS II Severovýchod pro období 2007-2013	55
4.2.1. Globální cíl a specifické cíle	56
4.2.2. Prioritní osy a oblasti podpory	57
V. Hodnocení programového období let 2007-2013 v ČR	60
Závěr	67
Resumé	70
Seznam použitých zdrojů	72
Seznam příloh	77
Seznam zkratk	84

I. ÚVOD

Dnem 1. května roku 2004, tedy dnem vstupu České republiky (dále jen „ČR“) do Evropské unie (dále jen „EU“), získala ČR, její regiony a v neposlední řadě občané ČR na straně jedné řadu oprávnění, na straně druhé se ČR svým vstupem zavázala k dodržování řady povinností. Mezi nejvýznamnější oprávnění, jež ČR vstupem do EU získala, patří možnost čerpat finanční prostředky v rámci regionální politiky EU prostřednictvím jejích fondů. Účelem regionální politiky EU je posílení rozvoje regionů na území ČR, stejně jako na území regionů ostatních členských států, s cílem co nejvíce přiblížit jejich ekonomickou úroveň ekonomicky vyspělým regionům v rámci celé EU. Období let 2004-2006 představovalo pro ČR jakožto nově přistupující členský stát pouze dvouleté, tedy zkrácené programové období a jeho význam spočíval především v možnosti seznámit se s principy a metodami čerpání. V současné době probíhající programové období let 2007-2013 je pro ČR historicky nejvýznamnějším obdobím čerpání finančních prostředků v rámci regionální politiky EU. To vyplývá zejména ze skutečnosti, že se ČR ve srovnání se všemi členskými státy stala v přepočtu na obyvatele největším příjemcem strukturální pomoci.

Možnost čerpání finančních prostředků v rámci regionální politiky EU přináší zejména pro žadatele o poskytnutí dotace zásadní zdroj možnosti spolufinancovat jejich projekt. Na stranu druhou, získání dotace pro spolufinancování projektu není snadné, jelikož je celý proces od podání projektové žádosti včetně zpracování projektu, jeho schválení, realizace až po následnou kontrolu provázán celou řadou pravidel a podmínek, které ve svém souhrnu tvoří až přespříliš složitou strukturu.

Téma „Strukturální fondy EU jako zdroj financování projektů v rámci regionů ČR se zaměřením na ROP NUTS II SV“ jsem si pro diplomovou práci zvolila z několika důvodů. I přes určitou složitost se v dané problematice zorientovat, byla jedním z důvodů výběru tohoto tématu jeho aktuálnost a značná perspektiva s ohledem na nadcházející programové období. Jednoho dne se mohu ocitnout na straně žadatele, ve spolupráci s žadatelem o dotaci či být jedním z členů úředního aparátu zastřešujícího poskytování dotací. Věřím, že po dobu existence EU se tento systém bude neustále zdokonalovat a dosahovat vytyčených cílů. Zaměření této práce pouze na jeden operační program, tedy Regionální operační program NUTS II Severovýchod, je dáno především rozsáhlostí dané problematiky a taktéž mým původem z Pardubického kraje.

Ráda bych touto diplomovou prací oslovila ty, kteří mají o problematiku poskytování finančních prostředků v rámci regionální politiky EU zájem a podala jim ucelený obraz a hlubší porozumění daného tématu. Mým cílem je přiblížení podstaty a fungování strukturální politiky na pozadí jejího historického vývoje až do současného programového období let 2007-2013. Dále je mým cílem přiblížení právě probíhajícího programového období na území ČR z hlediska programového a institucionálního zajištění se zaměřením na regionální operační programy a bližší charakteristiku Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod. Určitým dílčím cílem této práce je prozkoumání stavu čerpání finančních prostředků, které jsou ČR přiděleny z fondů EU na jednotlivé operační programy a zejména stavu čerpání finančních prostředků v rámci regionálních operačních programů k únoru 2013.

Diplomová práce je logicky rozčleněna do pěti částí. Po skončení druhé světové války vzkvétá zejména myšlenka evropské integrace a s ní taktéž úvahy a koncepce o budoucím budování společných či sdílených politik. V této souvislosti jsem se v první části zaměřila na charakteristiku kořenů a mezníků vývoje politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti na pozadí historického vývoje EU. Druhá část je zaměřena na charakteristiku novodobé regionální politiky EU, zejména její cíle, principy a nástroje jimiž je uskutečňována. Poslední podod této části je věnován porozumění územního členění pro přidělení finančních prostředků z fondů EU. Ve třetí části se věnuji právě aktuálnímu programovému období let 2007-2013 v ČR, zejména jeho programovému a institucionálnímu zajištění se zaměřením na regionální operační programy, jejich obecnou charakteristiku, tématické zaměření a průběh jejich realizace.

Čtvrtá část této práce je věnována charakteristice Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod, jeho programovému dokumentu, který zakotvuje jednotlivé prioritní osy a oblasti podpory, v jejichž rámci mohou být finanční prostředky z tohoto programu čerpány. Pátá a poslední část je věnována zhodnocení dosavadního průběhu čerpání finančních prostředků prostřednictvím regionálních operačních programů. Dále v této části přibližuji budoucí programové období let 2014-2020, a to s ohledem na dosavadní kroky směřující k jeho zakotvení se zaměřením na některé oblasti, na něž by bylo třeba se v budoucím programovém období let 2014-2020 zaměřit pro zajištění úspěchu ČR při čerpání finančních prostředků z fondů EU.

Veškeré materiály, které jsem pro tuto diplomovou práci použila, jsem řádně vyznačila v jejím textu a zaznamenala do seznamu použitých zdrojů.

Plzeň, březen 2013

Podpis

I. Evropská politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti

Evropská politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti (dále jen „politika soudržnosti“), nazývaná též kohezní, regionální či strukturální politika, představuje jednu ze základních a zásadních politik Evropské unie (dále jen "EU"). S ohledem na rozpočet EU, který je schvalován v rámci tzv. víceletých finančních rámců vždy pro konkrétní programové období, představuje objem finančních prostředků vyčleněných na politiku soudržnosti pro programové období let 2007-2013 částku okolo 35% celkové sumy rozpočtu. V tomto smyslu nedosahuje pouze výše objemu finančních prostředků vyčleněných na společnou zemědělskou politiku EU.¹

Politiku soudržnosti lze z hlediska její podstaty charakterizovat jakožto finanční pomoc poskytovanou ze strany EU vůči jednotlivým regionům členských států EU, v určitých případech též samotným členským státům, s cílem postupného sblížení těch regionů, v jejichž rámci panují značné ekonomické či sociální rozdíly. Tyto rozdíly jsou zapříčiněny zejména kulturními, jazykovými a historickými odlišnostmi mezi územími jednotlivých členských států a jejich regionů. Klasifikační kritérium pro určení, které regiony, popřípadě členské státy jsou způsobilé využít této finanční pomoci, představuje odlišná míra ekonomické vyspělosti, která je měřitelná výší hrubého domácího produktu (dále jen "HDP") na obyvatele vyjádřeného v paritě kupní síly (dále jen „PPS“).² Politika soudržnosti napomáhá zejména regionům s nižší ekonomickou vyspělostí, jejichž HDP na obyvatele v PPS nepřesahuje 75% průměru EU-25, dnes již EU-27. Platnost tohoto pravidla je však obecná, konkrétní podmínky pro čerpání finanční pomoci jsou zakotveny souborem nařízení, který stanoví specifické náležitosti pro každé programové období odlišně. V praxi jde o pomoc týkající se zejména oblasti životního prostředí, zemědělství, podpory podnikání, výstavby dopravní infrastruktury, ale též například oblasti celoživotního vzdělávání.³

Proces sblížování ekonomických a sociálních rozdílů jednotlivých regionů členských států je procesem zdlouhavým, i když již za období let 1995-2004 se počet regionů, jejichž HDP na obyvatele v PPS průměru EU-25 (EU-27) nepřesahuje 75%, snížil z počtu 78 na 70 regionů. Dle odhadů Evropské komise by měl proces sblížování evropských regionů trvat dalších více než 15 let.⁴

1 Marek, D. a Kantor, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno, 2007, str. 19.

2 Tauer, V., Zemánková, H. a Šubrtová, J. Získejte dotace z fondů EU, Brno: Computer Press, 2009, str. 15.

3 Přichystal, A. Kuchařka pro žadatele z fondů EU aneb jak uvařit dobrý projekt. Nymburk: VEGA-L, 2008, str. 10.

4 Erfried, A., Larischová, K. a Rouček, L. Evropské odpovědi: na globální výzvy 21. století. Praha, 2009, str. 81.

Základní stavební kámen politiky soudržnosti představuje princip hospodářské, sociální a územní soudržnosti, na který navazuje zásada finanční solidarity členských států. Hlavní projev principu soudržnosti a zásady finanční solidarity je dán velikostí příspěvku do rozpočtu EU, který je přímo úměrný velikosti HDP konkrétního členského státu. Z rozpočtu EU jsou tyto příspěvky následně přerozděleny právě mezi jednotlivé regiony se značnými ekonomickými a sociálními odchylkami.⁵ Z tohoto jednoznačně vyplývá zásadní role vyspělých členských států, které přispívají na rozvoj členských států méně vyspělých. Na straně jedné by se mohlo zdát, že těmto vyspělým členským státům z finanční solidarity jimi poskytnuté žádný přínos neplyne, ale na stranu druhou, tím, že poskytnou takovou pomoc, vlastně přispívají i k vlastnímu posílení, jelikož spojení dvou či více silných entit představuje vždy silnější potenciál než úsilí pouze jedné silné entity.

Politika soudržnosti je jednou z tzv. komunitárních (koordinovaných) politik EU. Jde o politiku, v jejímž rámci členské státy přenesly svou působnost na orgány EU pouze částečně. V tomto smyslu zastávají orgány EU, zejména Evropská komise, pouze roli koordinátora a to zejména s ohledem na přípravu souboru nařízení, zakotvujících základní cíle a zásady regionální politiky EU pro konkrétní programové období. Základní cíle a konkrétní prioritní osy regionální politiky jsou vždy závislé na stavu vývoje EU, a to v souvislosti s potřebami jednotlivých členských států, resp. jejich regionů a přístupujících států.⁶ Zásadní roli při realizaci regionální politiky sehrávají jednotlivé členské státy, v jejichž rukou leží odpovědnost za zpracování jednotlivých programových dokumentů a institucionální zajištění celého programového období.

1.1. Mezníky historického vývoje EU

V této kapitole bych ráda přiblížila mezníky historického vývoje EU, jež považuji za podstatné s ohledem na porozumění problematice o níž pojednává kapitola následující o meznících vzniku a vývoje regionální politiky EU.⁷

Integrační tendence na evropském kontinentu byly zřejmé po řadu století, ovšem zásadní zlom představovalo ve 20. století skončení druhé světové války. Poválečných iniciativ o evropskou integraci byla celá řada, jak ze strany jednotlivců, skupin, tak samotných členských států. Prvním zásadním mezníkem bylo uzavření tzv. Pařížské

---

5 Přichystal, A. Kuchařka pro žadatele z fondů EU aneb jak uvařit dobrý projekt. Nymburk: VEGA-L, 2008, str. 9.

6 Abeceda fondů Evropské unie 2007-2013. Praha: MMR ČR, Odbor evropských fondů, 2007, str. 1.

7 Kapitola zpracována dle: Outlá, Veronika a kol. Právo Evropské unie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, str. 17-24.

smlouvy nebo-li Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli v roce 1951.⁸ Evropské společenství uhlí a oceli tvořilo mezinárodní organizaci šesti států, která měla za úkol vytvořit mezi členskými státy společný trh pro obchod s uhlím a ocelí, krom toho bylo jejím úkolem zajištění míru a rozvoje v oblasti hospodářství. Další mezník historického vývoje EU představovalo uzavření tzv. Římských smluv v roce 1957. Konkrétně se jednalo o Smlouvu o Evropském hospodářském společenství, s cílem zajistit hospodářský růst členských států, a Smlouvu o Evropském společenství pro atomovou energii, s cílem zajištění mírového užití jaderné energie.⁹

Rok 1967 představoval významný mezník vývoje evropské integrace. Tohoto roku došlo ke sloučení tří do této chvíle samostatně existujících tzv. Společenství, tedy Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO), Evropského hospodářského společenství (EHS) a Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM). K jejich sloučení došlo na základě slučovací smlouvy pod společným označením Evropská společenství (ES). V roce 1987 byl uzavřen Jednotný evropský akt (JEA), který představoval první významnou revizi Římských smluv a obsahoval zejména ustanovení vztahující se k odstranění překážek za účelem vytvoření společného trhu ES.¹⁰

Roku 1992 došlo k uzavření tzv. Maastrichtské smlouvy neboli Smlouvy o Evropské unii, na jejímž základě došlo k revizi Smlouvy o EHS, nově přejmenované na Smlouvu o založení Evropského společenství. Podstata Smlouvy o EU plyne zejména ze změny systému zakládajících smluv ES, jelikož tato smlouva stanoví jako první pojem Evropské unie (EU), pod který podřazuje všechna tři Společenství. Zásadní novinku přinesla ve formě založení tzv. chrámové struktury, konkrétně tří pilířů: První pilíř zahrnul veškerou problematiku vztahující se ke třem existujícím Společenstvím a již existujícím institucím ES, druhý pilíř zahrnul společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a třetí pilíř spolupráci v oblasti justice a soudnictví.¹¹ Uzavřením Smlouvy o EU došlo ke zřejmému překonání původních cílů ES vztahujících se pouze k mírovému soužití a na realizaci společného jednotného trhu.

Následovaly Amsterodamská smlouva z roku 1997 a Smlouva z Nice z roku 2001, které přináší řadu organizačních, institucionálních a materiálních změn. Konečně v roce 2007 byla přijata Lisabonská smlouva, taktéž významná novelizační smlouva, která přejmenovala Smlouvu o ES na Smlouvu o fungování Evropské unie.

---

8 Signatářem těchto smluv byla Francie, Itálie, SRN, Belgie, Lucembursko a Nizozemsko.

9 www.wikipedia.cz - cit. dne 16. 2. 2013 (poslední aktualizace dne 31. 12. 2012).

10 Brandon-Jones, A. A glossary of the European Union. Edinburgh:Edinburg University Press, 2008, str. 150.

11 www.wikipedia.cz - cit. dne 16. 2. 2013 (poslední aktualizace k 7. 2. 2013).

1.2. Vznik a vývoj regionální politiky EU

Evropské integrační snahy si ve svých počátcích nekladly za cíl zabezpečení rovnoměrného regionálního rozvoje, nýbrž se vztahovaly na v té době mnohem aktuálnější témata, a to zajištění mírového stavu a mírové spolupráce mezi jednotlivými státy evropského kontinentu, budování celní unie, výstavbu společných institucí, vytvoření základů pro společné politiky či na vymezení vztahů vně Společenství vůči třetím zemím.¹² I přesto bychom kořeny vzniku regionální politiky mohli analyzovat již z textu Smlouvy o ESUO a Smlouvy o EHS. Zakotvení regionální politiky ES je zřejmé zejména z článku 2 Smlouvy o EHS: *"Posláním Společenství je vytvoření společného trhu a postupným odstraňováním rozdílů mezi hospodářskými politikami členských států podporovat harmonický rozvoj hospodářských činností ve Společenství, nepřetržitý a vyvážený růst, vyšší stabilitu, rychlejší zvyšování životní úrovně a užší kontakty mezi členskými státy"*.¹³ V tomto smyslu je patrné, že regionální politika byla ve svých počátcích úzce spjata s hospodářskou politikou, která představovala jednu z určujících politik ES již v počátcích evropské integrace.

Samotná regionální politika ES zavedena nebyla, jelikož dílčí regionální problémy byly ponechány ke koordinaci na úrovni jednotlivých členských států. Tento stav byl závislý především na ekonomické vyspělosti tehdejších členských států, jež nepřekračovala výraznějších rozdílů. Kromě určitých regionů na území Itálie, nejevily členské státy větší zájem o aktivaci regionální politiky.¹⁴ I přesto měla řada institutů v té době existujících určité regionální rámce. Na základě Smlouvy o EHS došlo ke vzniku Evropské investiční banky (EIB), Evropského sociálního fondu (ESF) a Evropského zemědělského garančního a podpůrného fondu (EAGGF).¹⁵ Tyto fondy se v nadcházejícím období stávají nástroji budoucí regionální politiky ES.

V 70. letech se regionální politika dostává do popředí zájmu, a to zejména v souvislosti s rozšířením členských států ES o Velkou Británii, Norsko a Dánsko, jež vytvořily společně s Itálií tzv. kohezní koalici podporující vznik regionální politiky. Nejzásadnější impuls však představovala tzv. Thomsonova zpráva z roku 1973, jež byla vypracována z iniciativy Evropské komise a zdůrazňovala poslání článku 2 Smlouvy o EHS v tom smyslu, že v případě neodstranění disparit v regionální oblasti bude ohroženo budování společného trhu. Zásadní význam tohoto dokumentu tkví v návrhu na vytvoření koordinovaného systému regionální politiky.¹⁶

12 Boháčková, I. a Hrabánková, M. Strukturální politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 5.

13 Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství - cit. dne 17. 2. 2013.

14 Senior Nello, S. The European Union: economics, policies and history, 3rd ed., London, 2012, str. 354.

15 Marek, D. a Kantor, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno, 2007, str. 21.

16 Fiala, P. a Pitrová, M. Evropská unie, 2. vyd., Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, str. 510.

1.2.1. Období let 1975 – 1988

Toto období představovalo ve vývoji regionální politiky ES významný mezník, a to zejména s ohledem na zahájení činnosti Evropského fondu pro regionální rozvoj v roce 1975 a dále v souvislosti se zásadní reformou regionální politiky v podobě Jednotného evropského aktu z roku 1987, revidující ustanovení Smlouvy o EHS.

1.2.1.1. Evropský fond pro regionální rozvoj

Vznik Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) vyústil ze summitu Evropské rady (ER) roku 1972 a následně na mnohých vyjednáváních byla na summitu ER roku 1974 uzavřena dohoda o financování ERDF, který svou činnost zahájil dne 1. ledna roku 1975.¹⁷ Tímto se stal základním nástrojem snižování nerovnoměrností ve vývoji mezi jednotlivými regiony. Pro období let 1975-1978, tedy tříleté programové období byl stanoven objem finančních prostředků ve výši 1,3 mld. EUA¹⁸. Mechanismus čerpání finančních prostředků byl zakotven na základě tzv. kvót, které zajišťovaly jejich rovnoměrné rozložení mezi jednotlivé členské státy. S ohledem na samotné financování, bylo ze strany fondu na straně jedné a samotného členského státu na straně druhé financováno 50% nákladů projektu.¹⁹ V tomto smyslu byl na evropské úrovni zřízen první fond, který měl shromažďovat a následně přerozdělovat veškeré finanční prostředky na podporu méně ekonomicky vyspělých území.

Následující období představovalo fázi několikerých reforem ERDF uskutečněných s ohledem na kritiku nízké úrovně správy a řízení celého mechanismu, nedostatečnou flexibilitu s ohledem na možnosti výběru projektového návrhu a jeho uplatnění a taktéž v souvislosti s nedostatečnou ekonomickou vyspělostí nových členských států.²⁰ Tyto dílčí reformy byly pouze okrajové ve srovnání se zásadním významem reformy regionální politiky, jež přinesl až rok 1987 v souvislosti s přijetím Jednotného evropského aktu.

1.2.1.2. Jednotný evropský akt (JEA)

JEA, který představoval první významnou revizi Smlouvy o EHS, vstoupil v platnost v červenci roku 1987. Přinesl řadu významných revizí vztahujících se na širokou škálu organizačních, institucionálních i materiálních změn. Zásadní význam s ohledem na regionální politiku přinesl revizí Smlouvy o EHS, konkrétně zakotvením nové Hlavy V. pod názvem Ekonomická a sociální soudržnost.

17 Fiala, P. a Pitrová, M. Evropská unie, 2. vyd., Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, str. 512.

18 EUA (European Account Unit) byla účetní jednotkou ES let 1977-1980, složená z koše měn zemí ES.

19 Marek, D. a Kantor, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno, 2007, str. 23.

20 Senior Nello, S. The European Union: economics, policies and history, 3rd ed., London, 2012, str. 354.

Na základě ustanovení nové Hlavy V. Smlouvy o EHS, konkrétně článků 130 a) až e), došlo k propojení regionální politiky s částí sociální a zemědělské politiky.²¹ Ustanovení JEA novelizující Smlouvu o EHS konstituovala vytvoření regionální politiky novodobého pojetí. Zásadní význam JEA tkví především v tom, že došlo k řádnému zakotvení regionální politiky do rámce zakládajících smluv ES.

Nový článek 130 a) Smlouvy o EHS stanoví: *"K podpoře celkového harmonického vývoje Společenství rozvíjí a uskutečňuje aktivity vedoucí k posilování své ekonomické a sociální soudržnosti. Společenství se zaměřuje zvláště na zmenšování nerovnoměrností mezi různými regiony a zaostalostí regionů, jimž se dostává nejmenší podpory."*²² Ustanovení článku 130 b) Smlouvy o EHS zakotvilo pozici jednotlivých členských států, které měly za úkol koordinovat svou politiku s ohledem na vymezené cíle regionální politiky ES. Toto ustanovení dále zakotvilo jednotlivé nástroje k uskutečňování vymezených cílů regionální politiky ES, a to prostřednictvím strukturálních fondů, které tvoří EAGGF, ESF, ERDF, prostřednictvím již existující EIB a dalších finančních nástrojů: *„Společenství dosahování těchto cílů podporuje kroky činěnými prostřednictvím strukturálních fondů (Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond, Evropský sociální fond, Evropský fond regionálního rozvoje), Evropské investiční banky a dalších existujících finančních nástrojů.“*²³

V souvislosti s propojením regionální politiky s částí sociální a zemědělské politiky a dále se zakotvením nástrojů pro uskutečňování regionální politiky ES, došlo i k zavedení nově užívaného označení této politiky, nově pod souhrnným názvem strukturální neboli regionální politika.

Zásadní význam představovalo novelizující ustanovení článku 130 d) Smlouvy o EHS, jímž byla zakotvena povinnost jednotlivých orgánů ES, konkrétně povinnost Evropské komise předložit Radě EU komplexní úpravu změn ve struktuře a pravidlech fungování strukturálních fondů. V tomto smyslu došlo k posílení postavení institucí ES s ohledem na závaznost institucionálních rozhodnutí vztahujících se na realizaci strukturální politiky ES ze strany členských států.²⁴ Dle tohoto pojetí byla strukturální politika ES zakotvena jakožto společná politika ES a členských států.

---

21 König, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 156.

22 Jednotný evropský akt - cit. dne 17. 2. 2013.

23 Tamtéž.

24 Boháčková, I. a Hrabánková, M. Strukturální politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 18.

1.2.2. Období let 1989 – 1999

Proměny strukturální politiky ES tohoto období se úzce odvíjely od jejího zakotvení Jednotným evropským aktem do rámce primárního práva ES. V tomto smyslu byly provedeny zásadní reformy strukturální politiky ES v oblasti zakotvení jednotné koordinace, vytvoření společného přístupu k poskytování pomoci prostřednictvím strukturálních fondů a taktéž v oblasti navýšení finančních prostředků ve prospěch strukturální politiky ES.

1.2.2.1. Reformy regionální politiky po přijetí JEA

Reforma regionální politiky ES, která se projevila v několika směrech, úzce zasáhla již pětileté programové období let 1989-1993. Její filozofie byla následně převzata, upevněna a s drobnými odchylkami promítnuta i do rámce programových období let 1994-1999 a 2000-2006.²⁵

Za prvé, konkrétní pravidla vtažující se k čerpání finanční pomoci ze strukturálních fondů byla zakotvena Nařízením Rady (EHS) č. 2052/1988 a konkretizována Nařízením Rady (EHS) č. 4253/1988. Tato nařízení navazovala na tzv. Delorsův balíček I z roku 1988, který obsahoval reformu celého finančního rámce pro období let 1988-1993, na jehož základě došlo pro programové období let 1989-1993 ke zdvojnásobení finančních prostředků strukturálních fondů. Zásadní význam s ohledem na sjednocování přístupů k regionální politice představovalo Nařízení Rady (EHS) č. 2052/1988, jímž došlo k vytvoření územních statistických jednotek (NUTS), jež sloužily k zajištění možnosti porovnání takto uměle vytvořených územních jednotek z hlediska jejich ekonomické vyspělosti, a určit tak, kterým z nich bude pomoc v rámci strukturální politiky poskytnuta. Blíže k problematice územních statistických jednotek (NUTS) a jejich členění naleznete v části druhé této práce.²⁶

Za druhé, byla zakotvena celá řada principů vztahujících se k uplatňování strukturální politiky ES a jejím nástrojům, čímž byly zakotveny základní stavební kameny této politiky. Za třetí, došlo k zakotvení konkrétních cílů strukturální politiky s cílem zajistit jednotný přístup k finanční pomoci ze strukturálních fondů. V únoru roku 1988 došlo k zakotvení základních cílů této politiky v ustanoveních Nařízení Rady (EHS) č. 2052/1988.²⁷ Každému jednotlivému cíli odpovídal konkrétní strukturální fond, z něhož bylo možno finanční prostředky čerpat a taktéž celkový finanční obnos tomuto cíli přidělený. Tři z těchto cílů se vztahovaly na ekonomicky méně vyspělé

²⁵ Senior Nello, S. The European Union: economics, policies and history, 3rd ed., London, 2012, str. 355.

²⁶ Boháčková, I. a Hrabánková, M. Strukturální politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 18.

²⁷ Tamtéž, str. 34.

regiony: Cíl 1 podpora hospodářsky zaostalých regionů, Cíl 2 podpora regionů postižených úpadkem v oblasti průmyslu a Cíl 5 b) podpora programů na vytváření nových pracovních míst v zemědělských oblastech. Následující cíle se vztahovaly na ES jakožto celek: Cíl 3 boj s dlouhodobou nezaměstnaností, Cíl 4 usnadnění zapojení mladých lidí do pracovního procesu a Cíl 5 a) modernizace zemědělské výroby.²⁸

1.2.2.2. Smlouva o Evropské unii

V roce 1992 byla přijata Smlouva o Evropské unii neboli tzv. Maastrichtská smlouva, na jejímž základě došlo k revizi Smlouvy o EHS, nově přejmenované na Smlouvu o založení Evropského společenství (dále jen „Smlouva o ES“). Z hlediska strukturální politiky EU (ES) představovala významný mezník, jelikož na jejím základě dochází k posílení významu strukturální politiky. Potřeba dalšího posílení významu strukturální politiky vycházela především z přechodu EU (ES) k Hospodářské a měnové unii, jelikož tento přechod představoval nadměrnou ekonomickou zátěž zejména pro méně ekonomicky vyspělé členské státy. V tomto smyslu dochází k revizi ustanovení Smlouvy o ES, která zakotvují další posílení politiky soudržnosti EU (ES).²⁹ Článek 2 Smlouvy o ES nově stanoví: *"Posláním Společenství je vytvoření společného trhu a hospodářské a měnové unie a prováděním společných politik nebo činností uvedených v článcích 3 a 3 a) podporovat harmonický a vyvážený rozvoj hospodářských činností ve Společenství..."* a dále článek 3 Smlouvy o ES nově stanoví: *"Činnosti Společenství pro účely vymezené v článku 2 zahrnují za podmínek a v harmonogramu stanoveném touto smlouvou: ..j) posilování hospodářské a sociální soudržnosti ..."*³⁰

Maastrichtská smlouva revidovala problematiku strukturální politiky EU (ES) do ustanovení hlavy XIV. Smlouvy o ES s názvem Hospodářská a sociální soudržnost, články 130 a) až d). Článek 130 a) zakotvil úlohu Společenství, jež se má zaměřit na snižování rozdílů mezi úrovní jednotlivých regionů, včetně venkovských oblastí, ve smyslu úrovně jejich rozvoje či zaostalosti. Článek 130 b) stanovil nástroje k dosahování stanovených cílů prostřednictvím strukturálních fondů, EIB a jiných dostupných finančních nástrojů. Článek 130 c) zakotvil úlohu Evropského fondu pro regionální rozvoj, aby tedy svou činností pomáhal k odstraňování zásadních regionálních rozdílů. Významné je posléze ustanovení článku 130 d) ohledně zřízení Fondu soudržnosti (FS) s cílem poskytování finančních prostředků v oblasti životního prostředí a transevropských sítí.

²⁸ Cini, M. a P.-S. Borragán, N. European Union politics, 3rd ed., New York: Oxford University Press, 2010, str. 298.

²⁹ Boháčková, I. a Hrabánková, M. Strukturální politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 19.

³⁰ Smlouva o Evropské unii - cit. dne 17. 2. 2013.

1.2.2.3. Programové období let 1994-1999

Na půdě Evropské rady byl v roce 1992 přijat návrh Evropské komise, tzv. Delorsův balíček II zakotvující vizi finanční perspektivy pro nadcházející programové období s objemem finančních prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti ve výši jedné třetiny rozpočtu EU. Pravidla nadcházejícího programového období pro řízení strukturálních fondů a Fondu soudržnosti byla stanovena na základě komplexu sedmi nařízení Evropské rady. Ve svém obsahu se neodlišovala od souboru nařízení přijatých pro předcházející programové období let 1989-1993. Prioritní cíle strukturální politiky zůstaly shodné a nadále byly rozděleny na dvě skupiny, jedna ve prospěch méně ekonomicky vyspělých regionů, druhá ve prospěch členských států. V souvislosti s rozšířením EU o Švédsko a Finsko v roce 2005 vznikl nový Cíl 6, a to udržení osídlení arktických regionů za účelem zajištění potřeb dotčených regionů.³¹

1.2.3. Období let 2000 – 2006

Přijetím Amsterodamské smlouvy roku 1997 došlo k potvrzení zásadního významu strukturální politiky EU. S ohledem na následující vývoj a zejména v souvislosti s nadcházejícím programovým obdobím let 2000-2006 měl zásadní význam dokument vytvořený pod záštitou Evropské komise s názvem Agenda 2000 za silnější a širší Unii z roku 1997. Tento dokument byl vytvořen na základě požadavku Evropské rady s cílem vytyčil kroky budoucího vývoje EU s ohledem na chystané rozšíření o země východní Evropy. K jeho schválení došlo na zasedání Evropské rady v březnu roku 1999.³² Ve své podstatě přinesl reformu strukturální politiky s ohledem na programové období let 2000-2006, a to zejména v oblasti principů, transformace jednotlivých cílů strukturální politiky a taktéž změny finančního rámce.

Reforma strukturální politiky byla zakotvena v Nařízení Rady (ES) č. 1260/1990 a následně dalších nařízeních, vztahujících se k jednotlivým oblastem a institucím této politiky. Z hlediska cílů strukturální politiky pro programové období let 2000-2006 došlo k jejich redukci z pěti, následně šesti na pouhé tři: Cíl 1 podpora rozvoje a strukturálních změn regionů (spojení původních Cílů 1 a 6); Cíl 2 podpora hospodářské a strukturální přeměny oblastí, jež čelí strukturálním obtížím (spojení původních Cílů 2 a 5) a Cíl 3 podpora přizpůsobování a modernizace politik a systémů vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti (spojení původních Cílů 3 a 4).³³ K prosazování jednotlivých cílů strukturální politiky sloužily v tomto programovém

31 Inforegio panorama. Politika soudržnosti EU 1988-2008. Investice do budoucnosti Evropy. Lucembursko: Úřad pro oficiální publikace Evropských společenství, červen 2008, č. 26, str. 14.

32 Marek, D. a Kantor, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno, 2007, str. 24.

33 Boháčková, I. a Hrabánková, M. Strukturální politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 39.

období čtyři strukturální fondy, z nichž byly financovány konkrétní projekty. Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF) financoval projekty regionů spadajících pod Cíl 1 a Cíl 2. Evropský sociální fond (ESF) byl zaměřen na mládež, ženy, dlouhodobě nezaměstnané a sociálně znevýhodněné skupiny pro všechny tři cíle. Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond (EAGGF) byl zaměřen na financování rozvoje venkovských oblastí spadajících pod Cíl 1. Posledním fondem byl Finanční nástroj na podporu rybolovu (FIFG) založený roku 1994 za účelem zajištění financování rozvoje přímořských regionů a rybářství. Další nástroje strukturální politiky tohoto programového období představovaly tzv. Iniciativy Společenství a Fond soudržnosti.

Z hlediska objemu finančních prostředků bylo z rozpočtu EU pro programové období let 2000-2006 vyčleněno okolo 235 milionů EUR s rozlišením 15 stávajících členských států, pro něž byla vyčleněna částka okolo 213 milionů EUR a 10 členských států nově přistupujících, pro něž byla na zkrácené programové období let 2004-2006 vyčleněna částka ve výši 22 milionů EUR.³⁴

Dále je třeba zmínit fakt, že přístup deseti nových členských států nebylo možné provést ze dne na den, a to s ohledem na jejich odlišnou ekonomickou vyspělost. Ze strany EU jim byla poskytnuta finanční pomoc v rámci tzv. předvstupní pomoci, za účelem zajištění transformace jejich ekonomik. V návaznosti na usnadnění přistoupení těchto států byly zakotveny tzv. nástroje předvstupní pomoci, a to zejména program ISPA pro oblast dopravy a životního prostředí, SAPARD pro oblast zemědělství a rozvoj venkova a PHARE pro oblast transformace ekonomiky. Česká republika (ČR) v rámci předvstupní pomoci ze strany EU využila všech tří zmíněných nástrojů finanční pomoci. Čerpání finančních prostředků probíhalo v ČR od roku 1990 z programu Phare a od roku 2000 z programů Ispa a Sapard. Celková částka finanční pomoci se pro ČR pohybovala okolo desítek milionů EUR ročně.³⁵

1.2.3.1. Zkrácené programové období let 2004-2006 v ČR

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie v polovině již probíhajícího programového období let 2000-2006, absolvovala ČR s ohledem na možnost čerpání finančních prostředků prostřednictvím strukturální politiky EU pouze tzv. zkrácené programové období let 2004-2006.

---

³⁴ Inforegio panorama. Politika soudržnosti EU 1988-2008. Investice do budoucnosti Evropy. Lucembursko: Úřad pro oficiální publikace Evropských společenství, červen 2008, č. 26, str. 18.

³⁵ Boháčková, I. a Hrabánková, M. Strukturální politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 24.

Programové období let 2004-2006 bylo v ČR uskutečněno prostřednictvím celkem sedmi operačních programů (OP), konkrétně pěti OP zaměřených na celé území ČR kromě hlavního města Prahy: OP Infrastruktury, OP Průmysl a podnikání, OP Rozvoj lidských zdrojů, OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství a Společný regionální OP. A dále prostřednictvím dvou OP zaměřených na hlavní město Prahu. V programovém období let 2004-2006 byly pro ČR vyčleněny finanční prostředky ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v celkové výši 2,8 milionů EUR. Projekty spolufinancované z EU byly schvalovány v období od 1. 5. 2004 do 30. 6. 2009 a celkem bylo rozděleno více než 99% finančních prostředků určených pro ČR.

S ohledem na počet podaných projektových žádostí ze strany žadatelů o dotaci, byla realizována přibližně polovina projektů, což představuje dvojnásobně převyšující poptávku nad nabídkou. S ohledem na možný úspěch podané projektové žádosti poskytoval největší šanci na úspěch OP Rozvoje venkova a multifunkčního zemědělství, a to více než 72% schválených žádostí. Nejmenší šanci na úspěch představoval pro žadatele o dotaci OP Rozvoj lidských zdrojů s podporou pouze 35% žadatelů.³⁶

Toto zkrácené programové období představovalo pro ČR první období, v jehož rámci měla možnost čerpat finanční prostředky v rámci politiky soudržnosti EU a tudíž se realizace jednotlivých OP neobešla bez problémů. V tomto smyslu bylo toto zkrácené programové období zaměřeno především na seznámení se s touto evropskou politikou a nově získané poznatky dále uplatnit v právě probíhajícím programovém období let 2007-2013.

Na závěr této části bych ráda pro lepší orientaci čtenáře v dané problematice odkázala na tabulku historického vývoje politiky soudržnosti v období let 1957-2006, s vymezením jednotlivých mezníků vývoje této politiky v Seznamu příloh této práce pod číslem 1. A dále pro lepší ilustraci odkazuji na tabulku růstu finančních prostředků vyčleněných pro politiku soudržnosti z rozpočtu EU v období let 1953-2003, jež naleznete v Seznamu příloh této práce pod číslem 2.

---

³⁶ Část programové období let 2004-2006 v ČR zpracováno dle publikace: Strukturální fondy v ČR 2004-2006. Výsledky a vliv na současné programové období 2007-2013. Praha: MMR ČR, Národní orgán pro koordinaci, 2008.

II. Strukturální (regionální) politika EU

V návaznosti na předcházející část této práce bych ráda stručně shrnula zásadní mezníky vývoje regionální politiky EU (ES), a navázala vymezením aktuálně platné právní úpravy pro programové období let 2007-2013.³⁷ Základy dnešní regionální politiky EU upravil JEA roku 1987, novelizující Smlouvu o EHS, hlava V. Hospodářská a sociální soudržnost, konkrétně v článcích 130 a) až e). Následně byla v souvislosti s přijetím Maastrichtské smlouvy roku 1993 zdůrazněna potřeba posílení regionální politiky EU (ES) projevující se v doplnění znění článků Smlouvy o EHS, nově pod názvem Smlouva o založení ES, hlava XIV. Hospodářská a sociální soudržnost. V tomto smyslu došlo k zakotvení hospodářské a sociální soudržnosti jakožto jedné z hlavních činností Společenství. Amsterodamská smlouva z roku 1999 představovala opět posílení regionální politiky EU (ES) a zejména nově zakotvila úlohu Společenství, které se již nezaměřovalo pouze na snižování rozdílů mezi úrovní jednotlivých regionů či venkovských oblastí, ale taktéž úrovně ostrovů (Smlouva o ES, nově hlava XVII., články 158-162). Smlouva z Nice z roku 2003 zavedla pouze drobné korekce. Poslední významný mezník představovala Lisabonská smlouva z roku 2009, jež zakotvila zvláštní pozornost věnovanou především venkovským oblastem, oblastem postiženým přeměnami v oblasti průmyslu, s nízkou hustotou obyvatelstva či na ostrovy a horské regiony. V souvislosti se zakotvením pozornosti věnované územně znevýhodněným oblastem a regionům, došlo k doplnění názvu této politiky, nově ve znění Hospodářská, sociální a územní soudržnost. V souvislosti s přejmenováním Smlouvy o ES na Smlouvu o fungování EU, nalezneme platná ustanovení vztahující se k politice soudržnosti v hlavě XVIII. Hospodářská, sociální a územní soudržnost, články 174-178.

V souvislosti se změnami provedenými Lisabonskou smlouvou došlo taktéž k revizi protokolu o politice soudržnosti připojeného k zakládacím smlouvám EU (ES). Protokol č. 28 o hospodářské, sociální a územní soudržnosti deklaruje naplňování hospodářské, sociální a územní soudržnosti a solidarity mezi členskými státy a dále stanoví, že tato politika představuje jednu ze sdílených politik EU dle čl. 4 odst. 2 písm. c) Smlouvy o fungování EU.³⁸ Konečně potvrzuje právní základ politiky soudržnosti EU zakotvený v ustanoveních hlavy XVIII. Smlouvy o fungování EU .

³⁷ Znění veškerých zakládacích smluv, smluv novelizujících a konsolidovaných znění jednotlivých smluv k dispozici na: <https://www.euroskop.cz/8917/sekce/zakladajici-smlouvy/>.

³⁸ V těchto oblastech je k přijímání závazných aktů oprávněna EU i členské státy. Členské státy mohou vykonávat své pravomoci pouze do té míry, do jaké EU nemá nebo se rozhodla nevykonávat své pravomoci. Zdroj: www.europa.eu – cit. dne 21. 2. 2013.

2.1. Základy programového období let 2007-2013

Z textu části první této práce zřetelně vyplývá úzká provázanost vývoje politiky soudržnosti EU s celkovým vývojem, rozšiřováním a prohlubováním evropské integrace. Tudiž i přípravy nadcházejícího programového období let 2007-2013 souvisely zejména s rozšířením EU o deset východních zemí evropského kontinentu v roce 2004. V souvislosti s rozšířením EU na celkem 25 členských států došlo k výraznému prohloubení rozdílů sociální a ekonomické úrovně členských států a jejich regionů. V tomto smyslu bylo zapotřebí provést určité korekce principů, cílů a finančního řízení politiky soudržnosti EU.

Již od roku 2000 konané schůze Evropské rady v Lisabonu a Göteborgu vyústily v zakotvení tzv. Lisabonské strategie, na jejímž základě se EU má stát nejdynamičtější ekonomikou světa, s tím, že k dosažení tohoto cíle má zásadní význam právě politika soudržnosti. V tomto smyslu měla mít v rámci programového období let 2007-2013 zásadní postavení právě realizace této strategie. Dále byla v roce 2004 vypracována na základě ustanovení článku 175 Smlouvy o fungování EU, která stanoví, že Evropská komise předkládá každé tři roky zprávu o pokroku dosaženém při upevňování politiky soudržnosti, která může případně obsahovat vhodné návrhy na zlepšení. Šlo o tzv. Třetí zprávu o pokroku v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti. Tato zpráva obsahovala zejména zhodnocení stavu jednotlivých regionů v rámci EU a to s ohledem na kritérium zaměstnanosti a produktivity jednotlivých regionů. Ve svém závěru pak zakotvila návrh na změnu politiky soudržnosti pro nadcházející programové období.³⁹ V červenci roku 2004 zveřejnila Evropská komise návrh reformy politiky soudržnosti v souladu s návrhy vyplývajícími z Třetí zprávy o pokroku v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti a Lisabonské strategie. V rámci tohoto návrhu byl zveřejněn i návrh pěti nových nařízení zakotvujících politiku soudržnosti pro programové období let 2007-2013.

Na základě ustanovení článku 174 Smlouvy o fungování EU je za účelem podpory harmonického vývoje, zejména snižování rozdílů a zaostalosti jednotlivých regionů, posilována ze strany EU hospodářská, sociální a územní soudržnost. Za tímto účelem byl pro programové období let 2007-2013 přijat v červenci roku 2006 komplex pěti nařízení. Tato nařízení, přijatá Radou a Evropským parlamentem na základě řádného legislativního procesu, bychom mohli rozdělit do tří skupin.⁴⁰ Jednak jde

³⁹ Wokoun, R. et al. Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde, 2008, str. 363.

⁴⁰ Zpracováno dle publikace: Budoucnost kohezní politiky. Praha: CEVRO Institut, o.p.s., 2008, str. 80. Veškeré předpisy zakotvující programové období let 2007-2013 dostupné online na: <http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Zakladni-predpisy-ES/Zakladni-predpisy-ES-ke-strukturalnim-fondum>.

o nařízení obecné zakotvující obecnou a společnou úpravu pro ERDF, ESF a FS: Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti. Dále jde o soubor tří nařízení pro každý jednotlivý nástroj regionální politiky zvláště: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006, o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1081/2006 ze dne 5. července 2006, o Evropském sociálním fondu a Nařízení Rady (ES) č. 1084/2006 ze dne 11. července 2006, o Fondu soudržnosti. A konečně prováděcí nařízení: Nařízení Komise (ES) č. 1828/2006 ze dne 8. prosince 2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 a Rady (ES) č. 1080/2006.

Pro srovnání s předchozím programovým obdobím let 2000-2006, hlavní proměny regionální politiky jsou zřejmé z ustanovení obecného Nařízení č.1083/2006, odůvodňující jeho přijetí.⁴¹ Zejména z ustanovení (2) přímo vyplývá hlavní zaměření této politiky na zvyšování růstu, konkurenceschopnosti a zaměstnanosti jednotlivých regionů členských států. V ustanovení (3) je zakotvena myšlenka, že v rozšířené EU by mělo dojít k posílení opatření v oblastech konvergence, konkurenceschopnosti a zaměstnanosti. Dále ustanovení (4) zakotvuje s ohledem na rozšířené území EU nutnost prohloubit spolupráci mezi jednotlivými regiony a územími členských států a stanoví nové vůdčí cíle regionální politiky. Další ustanovení (5), (6) a (7) zakotvují snížení počtu nástrojů uskutečňování cílů regionální politiky pouze na dva, konkrétně jde o strukturální fondy (ERDF a ESF) a Fond soudržnosti. Finanční nástroj na podporu rybolovu (FIFG) a Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond (EAGGF) mají být nově začleněny do rámce společné zemědělské a rybářské politiky.

Dále dochází k modernizaci regionální politiky EU, která má být zakotvena na základě strategických dokumentů. S ohledem na ustanovení (36), (37) a (38) má Rada na návrh Evropské komise přijmout strategické směry, v návaznosti na tyto mají členské státy společně s Evropskou komisí vypracovat národní referenční dokumenty ohledně rozvojové strategie členského státu, který má následně představovat základ pro vytvoření konkrétních operačních programů. Ustanovení (62), (63) a (64) zakotvují povinnost členských států přijmout opatření za účelem zajištění řádného fungování řídicích a kontrolních orgánů na území členských států a především určit jediný řídicí a plně odpovědný orgán pro každý operační program samostatně.

---

41 Zpracováno dle ustanovení Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

2.2. Principy regionální politiky EU

Regionální politika EU je s ohledem na celý proces poskytování finanční pomoci prostřednictvím strukturálních fondů a Fondu soudržnosti provázena řadou principů, které stanoví společné zásady a pravidla provázející uskutečňování konkrétního programového období.⁴² Poprvé došlo k zakotvení těchto principů v souvislosti s reformou regionální politiky v roce 1988. Tehdy byly zakotveny celkem čtyři základní principy, a to princip koncentrace, programování, partnerství a adicionality.⁴³ Pro programové období let 2007-2013 jsou tyto jednotlivé principy upraveny v ustanoveních článků 9 až 17 Nařízení č.1083/2006. V porovnání s původní čtveřicí základních zásad z roku 1988 jsou ustanovení programového období let 2007-2013 ohledně základních zásad daleko propracovanější. Na následujících řádcích se na tyto jednotlivé principy zaměřím a provedu jejich stručnou charakteristiku.⁴⁴

- *Článek 9 doplňkovost, provázanost, koordinace a soulad.* Tento článek zakotvuje zásadu vztahující se k opatřením v oblasti regionální politiky přijímaných na úrovni jednotlivých členských států. Tato opatření mají odpovídat a doplňovat opatření na úrovni Společenství. A dále s ohledem na vztah mezi členskými státy a Společenstvím, mají být veškeré činnosti těchto subjektů vzájemně provázány a vzájemně se mají doplňovat. Princip koordinace plyne z existence více fondů EU, v tom smyslu, že je povinností Evropské komise a členských států uvádět do vzájemného souladu čerpání finančních prostředků tak, aby nedocházelo k čerpání duplicitnímu. Princip souladu vychází z myšlenky, že čerpání finančních prostředků má být v souladu s akty členských států i Společenství.
- *Článek 10 programování.* Jde o jeden z původních a základních principů vycházející z myšlenky existence systému víceletého programování.

Na počátku celého procesu programování regionální politiky jsou na úrovni evropské legislativy zakotveny základní cíle, pravidla a nástroje regionální politiky pro dané programové období. Na úrovni členských států je na základě stanovených pravidel vypracován tzv. Národní rozvojový plán, dokument zakotvující strategii rozvoje daného území a představující základní dokument pro vyjednávání o finanční pomoci s Evropskou komisí. Následně dochází k vypracování tzv. Rámce podpory Společenství, který zakotvuje jednotlivé operační programy, v jejich rámci prioritní osy a oblasti podpory, jež schvaluje Evropská komise.⁴⁵

42 Marek, D. a Kantor, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno, 2007, str. 29.

43 Boháčková, I. a Hrabánková, M. Strukturální politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 29.

44 Zpracováno dle ustanovení Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

45 Přichystal, A. Kuchařka pro žadatele z fondů EU aneb jak uvařit dobrý projekt. Nymburk: VEGA-L, 2008, str. 15. K procesu programování taktéž tabulka v Seznamu příloh této práce pod číslem 3.

Článek 2 Nařízení č.1083/2006 nově zakotvuje tyto definice: „*Operační program*“ *dokument předložený členským státem a přijatý Komisí, který stanoví strategii rozvoje s uceleným souborem priorit...*“ a „*Prioritní osa*“ *jedna z priorit strategie v operačním programu skládající se ze skupiny operací, které spolu vzájemně souvisejí a mají konkrétní měřitelné cíle*“.⁴⁶

- *Článek 11 partnerství.* S ohledem na tento princip rozlišujeme dvě úrovně, jednak úroveň vertikální a jednak úroveň horizontální.⁴⁷ Vertikální úroveň představuje zásadu úzké spolupráce mezi členským státem a Evropskou komisí. Horizontální úroveň zakotvuje spolupráci na vnitrostátní úrovni členského státu mezi jednotlivými subjekty, které čerpání finančních prostředků realizují.
- *Článek 12 územní úroveň provádění.* Tato zásada zakotvuje realizaci konkrétních operačních programů na příslušné úrovni územní statistické jednotky (NUTS).
- *Článek 13 proporcionální intervence.* Zásada zakotvující úměrnost zdrojů vynaložených při provádění pomoci z fondů, ve vztahu k výběru ukazatelů, hodnocení systému řízení, kontroly a podávání zpráv, k celkové výši výdajů konkrétního operačního programu.
- *Článek 14 sdílené řízení.* Představuje rozdělení pravomocí mezi Evropskou komisí a jednotlivými členskými státy.
- *Článek 15 adicionalita.* Zásada zakotvující pravidlo, že finanční pomoc ze strany EU představuje doplněk zdrojů národních.
- *Článek 16 zásada rovnosti žen a mužů a zákaz diskriminace.*
- *Článek 17 udržitelný rozvoj.* Zásada zakotvující myšlenku hospodářského a ekonomického pokroku za současného zachování úrovně životního prostředí.

2.3. Cíle regionální politiky EU

Z části první této práce jednoznačně vyplývá, že tzv. cíle regionální politiky nebyly její součástí od samého počátku, jelikož tato politika byla zprvu pojmána nikoli na úrovni celého Společenství, nýbrž na úrovni jednotlivých členských států. V tomto smyslu byly určité regionální problémy a jejich řešení ponechány na národních vládách členských států samotných. První náznaky určité snahy o sjednocení dosahovaných cílů na úrovni členských států a Společenství je patrné z doporučení orgánů EU (ES) vůči členským státům, aby se v rámci regionální problematiky zaměřovaly zejména na oblasti zemědělsky orientovaných regionů a na regiony zasažené úpadkem průmyslu

⁴⁶ Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

⁴⁷ Tauer, V., Zemánková, H. a Šubrtová, J. Získejte dotace z fondů EU, Brno: Computer Press, 2009, str. 19.

a v jejich rámci podporovaly vytváření a udržování pracovních míst.⁴⁸ Společenství následně konstatovalo, že pokud má být dosaženo snížení rozdílů mezi jednotlivými regiony členských států, na něž nemalou částkou přispívá, má dojít ke sjednocení regionální politiky nejenom v oblasti cílů, ale i dalších postupů a nástrojů. Tato myšlenka byla výslovně zakotvena ve stanovisku Evropské komise k regionálním rozvojovým programům č. 79/535/EHS, které vznáší kritiku individuálního přístupu jednotlivých členských států k problematice regionální politiky a konstatuje potřebu sjednocení přístupu a zakotvení cílů regionální politiky ze strany Společenství, které by byly společné a závazné pro všechny členské státy.⁴⁹

Cíle regionální politiky pro jednotlivá programová období byly již nastíněny v části první této práce. Pro shrnutí, poprvé byly závazně stanoveny v souvislosti s reformou regionální politiky v roce 1988 pro programové období let 1989-1993. V té době bylo zakotveno pět prioritních cílů Společenství. Na tyto cíle bylo navázáno i v nadcházejícím programovém období let 1994-1999 a posléze v souvislosti s rozšířením Společenství o skandinávské země Švédsko a Finsko v roce 1995 byl přiřazen nový cíl číslo šest. Ke změně prioritních cílů došlo v rámci programového období let 2000-2006. V tomto období došlo k redukci z šesti na tři prioritní cíle, ve své podstatě došlo ke spojení cílů předchozích za účelem zajištění efektivity poskytování finančních prostředků. Prioritní cíle regionální politiky jsou zcela nově zakotveny pro programové období let 2007-2013 v ustanoveních Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

Zcela nové cíle regionální politiky EU byly pro programové období let 2007-2013 zakotveny z několika důvodů. Za prvé, politika soudržnosti byla v rámci přijaté strategie na zasedáních Evropské rady v Lisabonu (2000) a Göteborgu (2001) deklarována jakožto hlavní nástroj pro zvyšování růstu, konkurenceschopnosti a zaměstnanosti. Za druhé, s ohledem na rozšíření EU o nové členské státy došlo k prohloubení hospodářských, sociálních a územních disparit v rámci jednotlivých členských států a jejich regionů. A za třetí, s rozšířením EU došlo ke zvětšení celkového území a z tohoto důvodu mělo dojít i k rozšíření přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce. Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ve svém článku 3 stanoví, že strukturální fondy (ERDF, ESF), Fond soudržnosti, EIB a ostatní stávající finanční nástroje Společenství přispívají k dosažení tří základních cílů v oblasti regionální politiky: Cíl „Konvergence“, Cíl „Regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti“ a Cíl „Evropské územní spolupráce“.

48 Boháčková, I. a Hrabánková, M. Strukturální politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 33.

49 Tamtéž, str. 33.

Dále byly zakotveny tři základní priority politiky soudržnosti. Zatraktivnění EU a jejich regionů s ohledem na zvýšení investic, zaměstnanosti, zdokonalení znalostí a inovací s cílem dosažení většího počtu kvalitních pracovních míst.⁵⁰

V souvislosti s charakteristikou jednotlivých cílů regionální politiky a skupin regionů či členských států, které do rámce finanční podpory těchto cílů spadají, bych ráda charakterizovala klíčový parametr pro stanovení podpory konkrétních regionů či členských států, jímž je hrubý domácí produkt (HDP) na obyvatele vyjádřený v paritě kupní síly (PPS) na úrovni EU-25 (EU-27). „*HDP je ukazatel celkové produkce země nebo regionu. Odráží celkovou hodnotu veškerých vyrobených výrobků a služeb sníženou o hodnotu výrobků a služeb použitých na jejich tvorbu. Pokud je HDP uveden v PPS, stírají se rozdíly v cenových hladinách mezi zeměmi. Propočet HDP na obyvatele v PPS umožňuje srovnání i ekonomik a regionů, které se výrazně liší svou velikostí. HDP na obyvatele v PPS je klíčová proměnná pro rozhodování o regionech na úrovni NUTS 2 v rámci strukturální politiky Evropské unie.*“⁵¹ Dnes je tento ukazatel klasifikován ve vztahu k EU-27, s ohledem na rozšíření EU o nové členské státy.

Cíl „Konvergence“ je určen pro nejméně ekonomicky rozvinuté regiony a členské státy, jehož prostřednictvím má dojít ke zvýšení podmínek ekonomického růstu a zvětšení počtu pracovních míst, s cílem vyrovnání se vyspělým regionům a členským státům. Tohoto cíle má být dosaženo zejména prostřednictvím zlepšení investic do hmotného i lidského kapitálu, rozvojem inovací, vědy či zvýšení kvality životního prostředí. S ohledem na určení, které regiony či členské státy jsou způsobilé čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti v rámci tohoto cíle, rozlišujeme dvě skupiny regionů a dvě skupiny členských států.⁵²

- Regiony na úrovni NUTS II, jejichž HDP na obyvatele v PPS je nižší než 75% průměru HDP EU-25. Dle Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, článku 5 pod názvem Konvergence je hrubý domácí produkt na obyvatele měřen paritou kupní síly a vypočten na základě údajů Společenství za období let 2000–2002. Tyto regiony mohou čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů. Celkem se jedná o 84 regionů v 17 členských státech s 154 miliony obyvatel.⁵³

50 Marek, D. a Kantor, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno, 2007, str. 26.

Ke změnám struktury regionální politiky EU odkazují na tabulku v Seznamu příloh pod číslem 4.

51 <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tgs00006> – cit. dne 1. 3. 2013 (poslední aktualizace dne 28. 2. 2013).

52 Erfried, A., Larischová, K. a Rouček, L. Evropské odpovědi: na globální výzvy 21. století. Praha, 2009, str. 81.

53 Budoucnost kohezní politiky. Praha: CEVRO Institut, o.p.s., 2008, str. 81.

- Tzv. regiony se statickým efektem, jež se nad 75% průměru HDP na obyvatele v PPS průměru EU-25 dostaly v souvislosti s rozšířením EU o nové členské státy. Těmto regionům je poskytnuta tzv. přechodná podpora pouze do roku 2013, aby mohly dovést proces konvergence a neutrpěly tak změnou podmínek v souvislosti s rozšířením EU. Tyto regiony mohou čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů. Celkem se jedná o 16 regionů s 16,4 miliony obyvatel.⁵⁴
- Členské státy jejichž hrubý národní důchod (HND) na obyvatele je nižší než 90 % průměru HND EU-25. Tyto členské státy mohou čerpat finanční prostředky z Fondu soudržnosti.
- Členské státy, které byly způsobilé k čerpání z Fondu soudržnosti v roce 2006 a byly by i nadále, pokud by hranice způsobilosti čerpání setrvala na hodnotě 90% průměru HND EU-15. Toto je skupina členských států, jež by v souvislosti s rozšířením EU o nové členské státy utrpěla v případě, že by jim nebyla poskytnuta tato přechodná finanční pomoc.

Tento cíl dopadá na všechny regiony České republiky, s výjimkou hl. m. Prahy.

Cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“ je určen pro regiony, které nespádají pod Cíl Konvergence, jehož úkolem je na území těchto regionů posílit úroveň konkurenceschopnosti, atraktivnosti a zaměstnanosti. Rozlišujeme podporu dvou skupin regionů z prostředků strukturálních fondů.

- Regiony (NUTS I a II), jež nespádají pod Cíl Konvergence (155 regionů).
- Regiony, jejichž HDP na obyvatele v PPS přesáhlo v důsledku rozšíření EU 75 % průměru HDP EU-15 a tudíž čerpají přechodnou podporu (13 regionů).⁵⁵

Tento cíl dopadá v rámci České republiky pouze na hl. m. Prahu.

Cíl „Evropské územní spolupráce“ je zaměřen na podporu rozvoje celého území EU, prostřednictvím posílení přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce a výměny zkušeností. V rámci přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce má být zajištěn trvalý rozvoj měst, venkovských oblastí a oblastí závislých na rybnářství.⁵⁶ Představuje doplněk dvou předchozích cílů, protože k financování z ERDF jsou způsobilé jak regiony Cíle Konvergence, tak i Cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.

⁵⁴ Budoucnost kohezní politiky. Praha: CEVRO Institut, o.p.s., 2008, str. 81.

⁵⁵ Erfried, A., Larischová, K. a Rouček, L. Evropské odpovědi: na globální výzvy 21. století. Praha, 2009, str. 81.

⁵⁶ Tamtéž.

- Přeshraniční spolupráce: Regiony úrovně NUTS III podél pozemských hranic vnitřních i vnějších a podél hranic mořských, vzdálených od sebe do 150 km.
- Mezuregionální spolupráce: Způsobitelné jsou všechny evropské regiony.
- Nadnárodní spolupráce: Tato oblast spolupráce by byla způsobilou pro všechny evropské regiony, přesto Evropská komise stanovila pouze třináct způsobilých oblastí spolupráce.⁵⁷

Tento cíl dopadá na celé území České republiky.

Statistický úřad EU, Eurostat, který plní zásadní roli s ohledem na poskytování statistických údajů a analýz jednak na úrovni celé EU, tak na úrovni jednotlivých regionů členských států, zpracovává každoročně v rámci tzv. Eurostat Newsrelease analýzu nejlépe ekonomicky výkonných regionů. Na první příčky se každoročně řadí regiony vnitřního Londýna, Lucemburska, Bruselu, Hamburгу a hlavní město Praha. Na straně druhé, mezi nejchudší regiony patří tradičně regiony v Bulharsku, Rumunsku, Polsku či Řecku.⁵⁸

2.4. Nástroje regionální politiky EU

„Fondy EU zahrnují širokou škálu nástrojů finanční a technické pomoci. Slouží především k podpoře hospodářského růstu členských států, zlepšování vzdělanosti jejich obyvatel a snižování sociálních nerovností.“⁵⁹ Z široké škály fondů EU představují hlavní nástroj regionální politiky EU strukturální fondy a Fond soudržnosti (dle jen „fondy EU“). Tyto fondy EU byly vytvořeny za účelem snižování zaostalosti a rozdílů mezi úrovní rozvoje jednotlivých regionů tím, že podporují zejména výstavbu infrastruktury, zkvalitnění výrobního prostředí, rozkvět podnikatelského prostředí, investují do lidských zdrojů, čímž podporují harmonický vývoj Společenství a vedou k posílení politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti.

2.4.1. Strukturální fondy

Strukturální fondy představují jádro regionální politiky EU. Jde o nástroj finanční pomoci pro spolufinancování projektů, orientovaný na chudé či jinak znevýhodněné regiony, nikoli státy. Jde zejména o oblasti venkovské, problémové městské, postižené průmyslovým úpadkem a geograficky znevýhodněné oblasti jako

⁵⁷ Politika soudržnosti 2007-2013, poznámky a úřední texty. Lucembursko: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007, str. 20.

⁵⁸ Tichý, Luboš et al. Evropské právo. 4. vyd., Praha, C. H. Beck, 2011, str. 698.

⁵⁹ Abeceda fondů Evropské unie 2007-2013. Praha: MMR ČR, Odbor evropských fondů, 2007, str. 2.

jsou zejména ostrovy a pohraniční či řídké osídlené oblasti.⁶⁰ Finanční prostředky ze strukturálních fondů mohou být čerpány v rámci několikaletých cyklů, na základě stanovených cílů Společenství pro dané programové období a to prostřednictvím konkrétních operačních programů jednotlivých členských států na základě individuálně schválených a realizovaných projektů.

Historie strukturálních fondů EU, zpočátku nazývaných fondy solidarity, sahá do roku 1957, kdy vznikl jako první Evropský sociální fond (ESF), po zavedení společné zemědělské politiky vznikl v roce 1962 Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond (EAGGF) a následně v roce 1975 Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF). V souvislosti s přijetím Jednotného evropského aktu v roce 1987 došlo k legislativnímu zakotvení nástrojů regionální politiky pod společným názvem strukturální fondy. Nejmladším strukturálním fondem se v roce 1993 stal Finanční nástroj na podporu rybolovu (FIFG).

Do roku 2006 byly finanční prostředky v rámci regionální politiky EU poskytovány prostřednictvím čtyř strukturálních fondů. Pro programové období let 2007-2013 došlo k nahrazení FIFG Evropským rybářským fondem (EFF) a k nahrazení EAGGF Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EAFRD).⁶¹ Ustanovení (6) Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 stanoví, že EFF a EAFRD jsou nově začleněny do rámce nástrojů společné zemědělské a rybářské politiky a tudíž již tvoří nástroje regionální politiky EU. V tomto smyslu dochází pro programové období let 2007-2013 k redukci počtu strukturálních fondů na dva, konkrétně lze nadále finanční podporu čerpat z ERDF a ESF. Jejich úpravu zakotvuje Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006, o Evropském fondu pro regionální rozvoj a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1081/2006 ze dne 5. července 2006, o Evropském sociálním fondu.

2.4.1.1. Evropský fond pro regionální rozvoj

Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF) je v současné době v souvislosti s podporou všech tří zakotvených cílů regionální politiky EU nejdůležitějším strukturálním fondem a s ohledem na objem finančních prostředků s nimiž disponuje, taktéž největším z fondů EU. Tento finanční nástroj byl založen s cílem vyrovnání rozdílů mezi regiony v souvislosti s prvním rozšířením ES o nové členské státy v roce

---

⁶⁰ Přichystal, A. Kuchařka pro žadatele z fondů EU aneb jak uvařit dobrý projekt. Nymburk: VEGA-L, 2008, str. 11.

⁶¹ Boháčková, I. a Hrabánková, M. Strukturální politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 95.

1973. Jeho vznik byl podložen jednak tehdejšími zněním ustanovení článku 2 Smlouvy o EHS, který zakotvoval jako jeden z úkolů Společenství podporu harmonického vývoje hospodářského života a za druhé bylo nutné zmírnit regionální nerovnováhu s ohledem na budování Hospodářské a měnové unie, tedy zavedení vnitřního trhu a společné měny. V roce 1974 bylo o jeho zřízení závazně rozhodnuto na zasedání hlav členských států a založen byl Nařízením Rady (EHS) č. 724/1975 ze dne 18. března 1975, o zřízení Evropského fondu pro regionální rozvoj.⁶² Jeho hlavní úlohou bylo působit v oblastech do budoucna postižených budováním Hospodářské a měnové unie.

S ohledem na primární právo EU, základní úpravu ERDF nalezneme v rámci ustanovení hlavy XVIII. Hospodářská, sociální a územní soudržnost Smouvy o fungování EU, konkrétně v článku 176, který stanoví: „*Úkolem Evropského fondu pro regionální rozvoj je, aby svou účastí na rozvoji a strukturálních změnách zaostávajících regionů a přeměně upadajících průmyslových oblastí pomáhal odstraňovat zásadní regionální rozdíly v Unii*“. V současném programovém období let 2007-2013 jsou aktivity, úkoly a rozsah pomoci z ERDF legislativně upraveny v Nařízení Rady (ES) č.1083/2006, které se na ERDF vztahuje jakožto celek a v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj, které zakotvuje konkrétní úpravu priorit a zvláštní ustanovení zakotvující určitá odlišná pravidla aktivit ERDF.

Na základě těchto nařízení podporuje ERDF priority Společenství, mezi něž patří posílení konkurenceschopnosti, vytváření a udržení pracovních míst a zajištění udržitelného rozvoje. ERDF přispívá k financování investičních projektů v oblasti podpory malých a středních podniků, infrastruktury, regionálního a místního rozvoje.⁶³ Jde například o výstavbu silnic a železnic, úpravy koryt řek, podporu začínajících podnikatelů, rekonstrukce kulturních památek, využívání obnovitelných zdrojů energie či rozvoj a obnova sportovních areálů.⁶⁴

2.4.1.2. Evropský sociální fond

Evropský sociální fond (ESF) je nejstarším ze strukturálních fondů a v současné době představuje nejdůležitější finanční nástroj pro podporu sociální politiky a politiky zaměstnanosti EU. Byl založen již v roce 1957 na základě tzv. Římské smlouvy a měl za úkol zvýšit nabídku pracovních míst, znovuzačlenit nezaměstnané do pracovního

62 Boháčková, I. a Hrabánková, M. Strukturální politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 110.

63 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006, konsolidované znění.

64 Přichystal, A. Kuchařka pro žadatele z fondů EU aneb jak uvařit dobrý projekt. Nymburk: VEGA-L, 2008, str. 12.

procesu, a tím pádem zvýšit i životní úroveň obyvatel jednotlivých členských států.⁶⁵ Zakotvení ESF v rámci primárního práva EU nalezneme v samostatné hlavě XI. Evropský sociální fond Smlouvy o fungování EU, kde článek 162 stanoví: „*Jeho záměrem bude rozšiřovat možnosti zaměstnávání pracovníků a zvyšovat jejich profesní a geografickou mobilitu uvnitř Unie a usnadňovat jejich přizpůsobování se změnám v průmyslu a ve výrobních systémech, zejména odborným vzděláváním a rekvalifikací.*“

Pro současné programové období let 2007-2013 nalezneme obecnou úpravu ESF v Nařízení Rady (ES) č.1083/2006 a zvláštní úpravu v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1081/2006. Jako ostatní fondy EU, i ESF přispívá k naplňování stanovených cílů EU a reaguje zejména na problémy způsobené rozšířením EU o nové členské státy, stárnutí populace a prohlubující se globalizaci.⁶⁶ ESF přispívá k podpoře neinvestičních projektů, jako je například rekvalifikace nezaměstnaných, programy pro osoby zdravotně postižené, děti, mládež, jinak znevýhodněné skupiny obyvatel, rozvoj vzdělávacích programů či podpoře začínajících osob samostatně výdělečně činných.⁶⁷

2.4.2. Fond soudržnosti

Fond soudržnosti (FS), též nazývaný Kohezní fond, představuje další nástroj politiky soudržnosti EU, který stojí mimo oblast podpory ze strukturálních fondů, jelikož se nezaměřuje na podporu regionů, nýbrž na celá území méně ekonomicky vyspělých členských států. FS byl zakotven v roce 1993 Maastrichtskou smlouvou a založen na základě Nařízení Rady (ES) č. 1164/1994 ze dne 16. května 1994, o zřízení Fondu soudržnosti s cílem poskytnout pomoc členským státům zasaženým vznikem Hospodářské a měnové unie. V počátečních programových obdobích byly projekty členských států hrazeny ve výši uznatelných výdajů jako celek.⁶⁸ Následně došlo k přehodnocení pravidel poskytování finanční pomoci a v současné době nejsou jednotlivé projekty hrazeny v plné výši, nýbrž jsou spolufinancovány dle obdobných pravidel jako v případě strukturálních fondů.

Zakotvení FS v oblasti primárního práva dnes nalezneme v ustanovení článku 177 Smlouvy o fungování EU, které stanoví: „*Fond soudržnosti poskytne finanční příspěvky na projekty ve sféře životního prostředí a transevropských sítí v oblasti dopravní infrastruktury.*“ I přesto, že FS neřadíme mezi strukturální fondy, vztahuje se na něj pro programové období let 2007-2013 Nařízení Rady (ES) č.1083/2006 a dále je

⁶⁵ Brandon-Jones, A. A glossary of the European Union. Edinburgh:Edinburg University Press, 2008, str. 65.

⁶⁶ Boháčková, I. a Hrabánková, M. Strukturální politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 107.

⁶⁷ Přichystal, A. Kuchařka pro žadatele z fondů EU aneb jak uvařit dobrý projekt. Nymburk: VEGA-L, 2008, str. 12.

⁶⁸ Boháčková, I. a Hrabánková, M. Strukturální politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 141.

zvláštní úprava zakotvená v Nařízení Rady (ES) č. 1084/2006. Nově se FS zaměřuje obdobně jako strukturální fondy na několikaletá programová období, nikoli pouze na konkrétní projekty členských států. Finanční prostředky FS mohou být čerpány pouze v rámci Cíle Konvergence a to členskými státy s HDP nižším než 90% průměru Společenství.⁶⁹ Obdobně jako ERDF jsou i v rámci poskytované finanční pomoci z FS podporovány investiční projekty, ale pouze se zaměřením na dopravní infrastrukturu dálnic, silnic prvních tříd, železnic, říční, námořní a leteckou dopravu a taktéž na ochranu životního prostředí.⁷⁰

2.5. Financování strukturální politiky EU

„Rozpočet EU slouží k financování politik Evropské unie a k finančnímu zajištění fungování Unie jako takové.“⁷¹ V tomto smyslu slouží i k financování strukturální politiky EU a je schvalován v rámci víceletých finančních perspektiv, vždy pro konkrétní víceleté časové období. Ve svém obsahu zakotvuje zásadní rozpočtové cíle EU, tedy konkrétní politiky EU, v jejichž prospěch mají být finanční prostředky vyčleněny, včetně výdajových stropů pro každý z těchto cílů.

První finanční perspektivu tvořila pětiletá první Delorsova finanční perspektiva pro léta 1988-1992, následovala sedmiletá druhá Delorsova finanční perspektiva pro léta 1993-1999 a třetí představovala Agenda 2000 pro léta 2000-2006. Finanční perspektiva pro léta 2007-2013 je celkem čtvrtou finanční perspektivou EU (ES). Každá z těchto čtyř perspektiv byla zakotvena na základě tzv. meziinstitucionální (interinstitucionální) dohody mezi Evropskou komisí (EK), která připravila návrh konkrétní finanční perspektivy, Evropským parlamentem (EP) a Radou EU, jimiž byl tento návrh na závěr schválen.⁷² V tomto smyslu jde o pouhou dohodu bez legislativního zakotvení v oblasti primárního práva EU (ES). Až v souvislosti s přijetím Lisabonské smlouvy, která vstoupila v platnost dne 1. prosince 2009, došlo k zakotvení ustanovení o víceletém finančním rámci EU do primárního práva EU prostřednictvím článku 312 Smlouvy o fungování EU. Na jeho základě má být víceletý finanční rámec přijat Radou EU na základě řádného legislativního procesu ve formě nařízení. *„Nařízení je právní předpis, který je závazný a přímo použitelný ve všech členských státech, zatímco interinstitucionální dohody jsou závazné pouze pro smluvní strany.“⁷³*

69 Marek, D. a Kantor, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno, 2007, str. 32.

70 Přichystal, A. Kuchařka pro žadatele z fondů EU aneb jak uvařit dobrý projekt. Nymburk: VEGA-L, 2008, str. 12.

71 König, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 3.

72 Marek, D. a Kantor, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno, 2007, str. 32.

73 www.consilium.europa.eu – cit. dne 1. 3. 2013.

Růst výdajů regionální politiky EU je možné pozorovat na pozadí samotného vývoje a růstu významu této politiky, jak byl nastíněn v části první této práce. Ve svých počátcích neměla regionální politika značný význam a ve srovnání s ostatními výdaji EU (ES) nepředstavovala finanční částka určená pro tuto politiku výraznou sumu. V 60. letech 20. století se běžně pohybovala v průměru okolo 25 milionů EUA⁷⁴ ročně a v porovnání s celkovými výdaji šlo v průměru pouze o 5% podíl celkových výdajů. Tento stav samozřejmě souvisel s tehdejší ve své podstatě srovnatelnou ekonomickou vyspělostí šesti zakládajících členských států.

V 70. letech 20. století se prohlubuje význam regionální politiky a dochází k nárůstu výše finančních prostředků určených pro tuto politiku v průměru na zhruba 550 milionů EUA ročně. V porovnání s celkovými výdaji šlo v průměru o 10% podíl celkových výdajů. Vzdávající tendenci lze zaznamenat i v 80. letech 20. století. V té době představovala suma finančních prostředků určených pro regionální politiku v průměru 4 700 milionů ECU⁷⁵ ročně. V porovnání s celkovými výdaji šlo zhruba o 15% podíl. Tato tendence souvisela zejména s postupným rozšiřování ES o nové členské státy, které nebyly srovnatelně ekonomicky vyspělé a nutnost poskytnout těmto členským státům finanční pomoc, aby se mohly vyrovnat členským státům ekonomicky vyspělým. V 90. letech 20. století byla na regionální politiku vyčleněna částka v průměru 20 800 milionů ECU ročně. V té době činil podíl sumy určené na regionální politiku výše 21,77% celkových výdajů rozpočtu Společenství. V rámci programového období let 2000-2006 představovala vyčleněná částka na regionální politiku EU v průměru 29 000 milionů ECU/EUR ročně, tedy podíl ve výši 31,73% z celkových výdajů rozpočtu Společenství.⁷⁶ K výpočtu jednotlivých průměrných částek ročně jsem použila součet přidělených finančních prostředků na regionální politiku EU (ES) za jednotlivé roky děleno počtem let.

2.5.1. Finanční perspektiva EU pro období let 2007-2013

První návrh finanční perspektivy byl Evropskou komisí zveřejněn dne 24. února 2004. Po složitých jednáních byla konečná podoba schválena dne 16. prosince 2005.⁷⁷ Následně došlo k jejímu přijetí ve formě interinstitucionální dohody mezi Evropským parlamentem, Evropskou komisí a Radou o rozpočtové kázní a řádném finančním řízení č. 2006/C 139/01 ze dne 16. května 2006 (dále jen „Dohoda“).

⁷⁴ EUA (European unit of account) byla účetní jednotkou ES/EU mezi léty 1977-1980, složená z koše měn zemí ES.

⁷⁵ ECU (European currency unit) byla účetní jednotkou ES/EU mezi léty 1981-1998, do zavedení EUR.

⁷⁶ Pro uvedené výpočty průměrných částek ročně a průměrné výše podílu na celkových výdajích použity hodnoty dle: Boháčková, I. a Hrabánková, M. Strukturální politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2009, str.95-96.

⁷⁷ Marek, D. a Kantor, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno, 2007, str. 32.

Jak vyplývá z úvodních ustanovení Dohody, byla přijata s cílem zavést rozpočtovou kázeň, zdokonalit rozpočtový proces a zabezpečit spolupráci mezi jednotlivými orgány v oblasti rozpočtových pravidel. Obsah této Dohody je rozčleněn na tři části; První část zakotvuje ustanovení provádějící stanovený finanční rámec, druhá část obsahuje ustanovení upravující vztahy mezi jednotlivými orgány EU v rozpočtovém procesu a třetí část zakotvuje pravidla o řádném řízení finančních prostředků EU. Samotný rozpočtový rámec zakotvuje příloha číslo I Dohody. Z celkové částky téměř 862,4 miliardy EUR, byla pro regionální politiku EU vyčleněna více než třetina této částky, konkrétně 308,1 miliard EUR (v cenách z roku 2004).⁷⁸

V tomto smyslu s ohledem na vývoj financování této politiky, představuje tato částka více než jednu třetinu celkové sumy, s níž má v letech 2007-2013 EU hospodařit, konkrétně jde o 36% této sumy, v průměru jde o částku okolo 44 milionů EUR ročně. Financování této politiky má tedy vzrůstající tendenci a je možné, že v budoucnu předstihne dnes na prvním místě v sumě přidělených finančních prostředků stojící zemědělskou politiku.

Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 stanoví rozdělení celkové sumy určené na regionální politiku EU dle konkrétních cílů programového období let 2007-2013.⁷⁹

- Dle článku 19 je pro cíl „Konvergence“ určeno 81,54% z celkové sumy (zhruba 251,2 miliard EUR), přičemž tato částka je dále rozdělena pro jednotlivé podporované skupiny regionů a členských států, jak jsou charakterizovány na straně 22 této práce. Ve stejném pořadí pro regiony první skupiny 70,51% (zhruba 177,1 miliard EUR), regiony s tzv. statickým efektem skupiny dvě 4,99%, členské státy skupiny tři 23,22% a pro členské státy skupiny čtyři 1,29% z celkové sumy.
- Dle článku 20 je pro cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“ určeno 15,95% z celkové sumy (zhruba 49,2 miliard EUR), přičemž tato částka je dále rozdělena pro jednotlivé podporované skupiny regionů, jak jsou charakterizovány na straně 22 této práce. Ve stejném pořadí pro regiony první skupiny 78,86% a pro regiony skupiny dvě 21,14% z celkové sumy.
- Dle článku 21 je pro cíl „Evropské územní spolupráce“ určeno 2,52% (zhruba 7,8 miliard EUR), přičemž tato částka je dále rozdělena pro jednotlivé druhy územní spolupráce, jak je uvedeno na straně 23 této práce.

⁷⁸ Interinstitucionální dohoda č. 2006/C 139/01.

⁷⁹ Zpracováno dle: Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

S ohledem na jednotlivé členské státy EU, kritéria a metodika pro určení celkového objemu finančních prostředků pro konkrétní členský stát v rámci jednotlivých cílů regionální politiky EU zakotvuje ve svých ustanoveních příloha číslo II Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006. Pokud se zaměříme na cíl „Konvergence“ a regiony první skupiny dle článku 5 odstavec 1 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, tedy regiony NUTS II, celková suma každého členského státu sestává ze součtu přidělů všech způsobilých regionů na jeho území. V případě České republiky se jedná o všechny regiony NUTS II kromě hlavního města Prahy.

Základ pro výpočet těchto přidělů tvoří hodnoty jako prosperita státu, relativní regionální prosperita a míra nezaměstnanosti a to tak, že se nejprve stanoví absolutní částka, která vznikne vynásobením počtu obyvatel způsobilého regionu a rozdílu HDP na obyvatele tohoto regionu a průměrného HDP na obyvatele EU-25, obě hodnoty v paritě kupní síly. Následně je přiděl regionu stanoven procentuálním podílem z vypočtené absolutní částky, a to rozlišením tří skupin regionů dle výše hodnoty HDP na obyvatele členského státu, kde se tento region nachází v porovnání s průměrem Společenství. Pro regiony členského státu s hodnotou HDP nedosahující 82% průměru Společenství podíl 4,25%, regiony členského státu s hodnotou HDP v rozmezí 82-99% průměru Společenství podíl 3,36% a pro regiony členského státu s vyšší hodnotou HDP než 99% průměru Společenství podíl 2,67%.⁸⁰

V rámci ostatních cílů regionální politiky EU je výpočet přidělu podporovaných skupin regionů či členských států obdobný, jde o součet podílů způsobilých regionů či stanoven dle počtu obyvatel na základě dále zakotvených kritérií. Takto vypočtené finanční přiděly jsou posléze přiděleny ve prospěch jednotlivých členských států prostřednictvím nástrojů regionální politiky EU, tedy prostřednictvím strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

Pro lepší přehlednost a porozumění problematice popsané v rámci této kapitoly, si dovoluji odkázat na přílohu číslo 5 této práce, jež v grafu prvním znázorňuje procentuální rozdělení finančních prostředků regionální politiky EU podle jednotlivých cílů programového období let 2007-2013. A dále v grafu druhém alokaci finančních prostředků dle jednotlivých členských států, s odděleným zobrazením alokace z Fondu soudržnosti a dále dle jednotlivých cílů regionální politiky EU.

---

⁸⁰ Zpracováno dle: Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

2.5.2. Obecné předpoklady čerpání finančních prostředků

Čerpání finančních prostředků z fondů EU se váže na konkrétní sektorové a regionální operační programy členských států, zakotvených v Národním strategickém referenčním rámci a v souladu s v tomto dokumentu vyhlášeným finančním plánem o komunitární podpoře.⁸¹ Jak zakotvuje článek 53 (6) Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, o přijetí každého operačního programu rozhoduje Evropská komise a v rámci tohoto rozhodnutí stanoví maximální výši příspěvku z jednotlivých fondů EU pro každý operační program, prioritní osu a oblast podpory.

Dle článku 53 (1) Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 se příspěvek vypočítává pro jednotlivé operační programy buď ve vztahu k celkovým způsobilým výdajům (veřejným i soukromým) nebo jen ve vztahu ke způsobilým veřejným výdajům.⁸² Závisí na každém členském státu, jaký způsob výpočtu tohoto příspěvku zvolí. Každý členský stát samostatně stanoví vnitrostátní pravidla způsobilosti výdajů a definice výdajů veřejných a soukromých.

S ohledem na to, že příspěvky z fondů EU nemají nahrazovat prostředky národní, jsou omezeny stropy pro míru spolufinancování. V rámci jednotlivých cílů jsou tyto stropy stanoveny v příloze III Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006. Výše stropů se pohybuje pro cíl „Konvergence“ v rozmezí 75-85%, pro cíl „Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost“ v rozmezí 50-85% a pro cíl „Evropské územní spolupráce“ v rozmezí 75-85%.⁸³

Dle článku 34 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 je dále zakotvena specialita fondů EU, což znamená, že každý operační program může být financován pouze z jednoho fondu. Ovšem dle ustanovení (2) je možné, aby Evropský fond pro regionální rozvoj či Evropský sociální fond doplňkovým způsobem, v rámci limitu 10% na každou prioritní osu operačního programu, financovaly opatření spadající do oblasti druhého z těchto fondů, pokud je to nezbytné.⁸⁴

---

81 Boháčková, I. a Hrabánková, M. Strukturální politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 57.

82 Způsobilým je výdaj uhrazený mezi 1. lednem 2007 a 31. prosincem 2015.

83 Politika soudržnosti 2007-2013, poznámky a úřední texty. Lucembursko: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007, str. 37.

84 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

2.5.2. Proces čerpání finančních prostředků

Jak již bylo uvedeno výše, čerpání finančních prostředků se váže na konkrétní operační programy v rámci programového období jednotlivých členských států. Celý proces bychom mohli rozdělit na dvě základní linie. Za první linii mezi Evropskou komisí (EK) a členským státem a za druhé linii mezi členským státem a konečným příjemcem. Samotné čerpání finančních prostředků vytváří systém závazků a plateb.

Linie první: Závazek (commitement) je dohoda mezi EK a členským státem, respektive schválený návrh operačních programů určitého členského státu a ze strany EK rozhodnutí o přidělení určitého objemu finančních prostředků pro každý operační program z fondu EU. Tento závazek je následně hrazen v rámci ročních splátek. Platba (payment) je samotný výdaj z rozpočtu EU. První platba je uhrazena v podobě tzv. předběžné platby ihned po schválení operačních programů a objemu přidělených finančních prostředků.⁸⁵ Výše této platby se pohybuje v rozmezí 7-10,5 % z celkového závazku s ohledem na odlišení čerpání ze strukturálních fondů či Fondu soudržnosti a zda se jedná o již stávající či nový členský stát, jak stanoví Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006. Jejím účelem je zabezpečení zahájení činnosti a fungování jednotlivých operačních programů.

Následně již členský stát zpravidla třikrát do roka žádá EK o další tzv. průběžné platby, a to na základě zdůvodněné žádosti a předložených finančních výkazech. Ve svém souhrnu nesmí předběžné a průběžné platby přesáhnout 95% příspěvku pro operační program.⁸⁶ Celý tento proces je vysoce administrativně náročný a v případě nedodržení veškerých podmínek stanovených pro příslušné programové období, může být již chválený závazek pozastaven, zrušen či dokonce, pokud nebyly finanční prostředky správně použity, požadovány zpětně ze strany EK.

Možnost částečného zrušení závazku plyne taktéž z pravidel n+2 a n+3, která stanoví, že: „Každý závazek členské země přijatý vůči EK musí být splněn do dvou let (do tří let) od přijetí tohoto závazku“.⁸⁷ Konkrétně tato pravidla představují pro členský stát povinnost vyčerpat přidělené finanční prostředky na konkrétní rok programového období nejpozději do konce nadcházejících dvou či tří let. V rámci ČR platí pravidlo n+3 pro období let 2007-2010 a pravidlo n+2 pro období let 2011-2013.

⁸⁵ König, P. a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie. Praha: C. H. Beck, 2004, str. 171.

⁸⁶ Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

⁸⁷ www.strukturalni-fondy.cz – cit. dne 9. 3. 2013.

Linie druhá: Na úrovni členského státu má hlavní roli ustanovený tzv. Platební orgán (Payment Authority), který zprostředkovává veškeré platby vůči konečnému příjemci, tedy žadatelé o poskytnutí dotace. Rozlišujeme dvojí platby konečným příjemcům, jednak ex-post, kdy jsou propláceny již vynaložené uznatelné výdaje a jednak ex-ante, kdy jsou finanční prostředky poskytnuty ještě před samotnou realizací projektu.⁸⁸ Samozřejmostí je, že veškeré přerozdělování finančních prostředků podléhá jak kontrole vnější ze strany EK, tak kontrole vnitřní v rámci členského státu.

V ČR je problematika finančních toků shrnuta a rozpracována v *Metodice finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007-2013*.

2.6. Územní členění pro alokaci finančních prostředků z fondů EU.

Před rokem 1988 bylo na úrovni Společenství ve své podstatě nemožné jednotlivé regiony objektivně porovnat, zaujímat vůči nim jednotný strukturální přístup a plnit tak svou funkci v rámci regionální politiky. Tento stav byl způsoben zejména odlišným vývojem územněsprávního členění jednotlivých členských států a neexistencí společné územní klasifikace. V roce 1986 došlo k jednotnému vymezení územních jednotek na základě *Systematizace územních statistických jednotek NUTS*, která byla vypracována pod záštitou statistického úřadu ES, Eurostat. Na základě tohoto opatření došlo k rozdělení území jednotlivých členských států na srovnatelné územní jednotky.⁸⁹

V roce 1988 byla v souvislosti s reformou regionální politiky zavedena tzv. jednotná nomenklatura územních statistických jednotek pod zkratkou „NUTS“, s cílem zabezpečení monitorování a analýzy úrovně jednotlivých regionů za účelem podřazení těchto regionů pod konkrétní cíle regionální politiky EU.⁹⁰ K legislativnímu zakotvení však došlo až na základě Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 ze dne 26. května 2003, o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS). Z ustanovení (2) vyplývá hlavní účel tohoto nařízení: „*Již mnoho let jsou evropské regionální statistické údaje sbírány, sestavovány a šířeny na základě společné regionální klasifikace, tzv. „klasifikace územních statistických jednotek“ (dále jen NUTS). Nyní je třeba zakotvit tuto regionální klasifikaci v právním rámci a stanovit jasná pravidla pro budoucí změny této klasifikace.*“

⁸⁸ Boháčková, I. a Hrabánková, M. Strukturální politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 166.

⁸⁹ Tamtéž, str. 89.

⁹⁰ Přichystal, A. Kuchařka pro žadatele z fondů EU aneb jak uvařit dobrý projekt. Nymburk: VEGA-L, 2008, str. 17.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 ve svém článku 2 zakotvuje hierarchickou strukturu NUTS. Základní územní statistickou jednotku představují NUTS 1, na než se dělí území jednotlivých členských států, popřípadě představuje tato územní statistická jednotka území celého členského státu. Jednotky NUTS 1 se dále člení na územní statistické jednotky NUTS 2, a ty na územní statistické jednotky NUTS 3. Dle článku 3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 představují základní kritérium pro rozlišení územních statistických jednotek již existující správní jednotky členských států. Rozhodujícím kritériem pro zařazení těchto správních jednotek do úrovně NUTS je počet obyvatel, jimiž jsou osoby s bydlištěm obvyklým v dané oblasti.⁹¹

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 dále obsahuje další ustanovení vztahující se k problematice NUTS. Zejména obsahuje možnost podřazení jedné územní statistické jednotky do více úrovně NUTS, ovšem pod odlišným názvem. Dále obsahuje ustanovení vztahující se na případ, kdy by v členském státě neexistovala žádná vhodná správní jednotka pro zakotvení územní statistické jednotky NUTS. V tomto případě se územní statistická jednotka NUTS založí vhodným spojením stávajících menších sousedících správních jednotek na základě zohlednění zeměpisných, hospodářských, historických a dalších hledisek. V tomto smyslu jsou na území České republiky vytvořeny územní statistické jednotky NUTS 2.

Vedle soustavy NUTS byla v roce 1990 zavedena soustava „Místních samosprávných jednotek“ (LAU), které zahrnují úrovně okresů (mikroregionů) LAU 1 a obcí LAU 2. Tato soustava dnes odpovídá dřívějšímu rozlišení NUTS 4 a NUTS 5, ovšem není legislativně zakotvena a v řadě států není jako územní jednotka určena.⁹²

2.6.1. Nomenklatura územních statistických jednotek v ČR

V souvislosti s přistoupením České republiky do Evropské unie došlo k aktualizaci klasifikace územních statistických jednotek na evropské úrovni na základě Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1888/2005 ze dne 26. října 2005, kterým se v důsledku přistoupení České republiky, Estonska, Kypru, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Polska, Slovinska a Slovenska k Evropské unii mění nařízení (ES) č. 1059/2003 o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS).

---

⁹¹ Zpracováno dle: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003.

⁹² Wokoun, R. et al. Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde, 2008, str. 337.

Základní územní statistickou jednotku NUTS 1 tvoří celé území ČR. Územní statistické jednotky NUTS 2 představují uměle vytvořené územní jednotky. Tyto uměle vytvořené jednotky byly zřízeny na základě zákona č. 248/2000 Sb. ze dne 29. června 2000, o podpoře regionálního rozvoje. Konkrétně nalezneme zakotvení jejich vytvoření v ustanovení §15: „*Pro potřeby spojené s koordinací a realizací hospodářské a sociální soudržnosti se zřizují regiony, jejichž územní vymezení je totožné s územními statistickými jednotkami NUTS 2 (dále jen "region soudržnosti").*“⁹³ V rámci území České republiky jde o osm tzv. regionů soudržnosti mezi něž patří; Region soudržnosti Praha (území hlavního města Prahy), Střední Čechy (území Středočeského kraje), Jihozápad (území Jihočeského a Plzeňského kraje), Severozápad (území Karlovarského a Ústeckého kraje), Severovýchod (území Libereckého, Královéhradeckého a Pardubického kraje), Jihovýchod (území Jihomoravského kraje a kraje Vysočina), Střední Morava (území Olomouckého a Zlínského kraje) a region soudržnosti Moravskoslezsko (území Moravskoslezského kraje).⁹⁴ Územní statistické jednotky NUTS 3 tvoří čtrnáct krajů, které byly vytvořeny na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb. ze dne 3. prosince 1997, o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Pro programové období let 2007-2013 mají v rámci České republiky zásadní význam územní statistické jednotky NUTS 2 s výjimkou regionu soudržnosti hlavního města Prahy, které s ohledem na jejich míru ekonomické vyspělosti spadají pod Cíl Konvergence. Problematice právě probíhajícího programového období let 2007-2013 v České republice se věnuji v následující části této práce.

---

93 Zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

94 Pro lepší znázornění odkazují na mapu regionů NUTS II na území ČR v Seznamu příloh pod číslem 6.

III. Strukturální fondy EU programového období let 2007-2013 v ČR

V úvodu této části mi dovoluji stručně zmapovat formování regionální politiky na úrovni České republiky (dále jen „ČR“). V rámci tohoto procesu lze rozlišit na straně jedné zformování české regionální politiky a na straně druhé zformování právního prostředí pro realizaci politiky soudržnosti EU. V 1. polovině 90. let neměla podpora regionálního rozvoje na území ČR zásadní význam, zejména z toho důvodu, že hlavní pozornost byla zaměřena na řešení transformačních problémů na úrovni celého státu a taktéž z toho důvodu, že ekonomická nerovnováha na úrovni jednotlivých regionů nebyla v té době tak výrazná. V 90. letech 20. století dochází v souvislosti s prohlubováním regionálních disparit, procesů demokratizace, decentralizace a zejména přípravou ČR na vstup do Evropské unie k zásadnímu obratu. Regionální politice se v ČR dostává hlubšího zájmu, který se projevuje zejména přípravou jejího legislativního zakotvení. Do roku 2000 byla regionální politika ČR zakotvena pouze v několika usneseních vlády. Tehdy byl přijat soubor zákonů zakotvujících základní systémový, legislativní a institucionální rámec regionální politiky ČR.⁹⁵ Soubor těchto zákonů představoval zejména zákon č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře; zákon č. 128/2000 Sb., o obcích; zákon č. 129/2000 Sb., o krajích; zákon č. 218/2000 Sb., rozpočtová pravidla a zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. S ohledem na přípravu ČR na realizaci politiky soudržnosti měl však zásadní význam zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, který představoval první legislativní zakotvení regionální politiky v ČR. Tento zákon ve svých ustanoveních zakotvil provádění regionální politiky příslušnými orgány státní správy a orgány územní samosprávy, jak na úrovni národní, tak na úrovni EU.

Jak vyplývá ze znění důvodové zprávy k zákonu č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, mělo jeho přijetí zásadní význam: *„Současná platná právní úprava souhrnně neupravuje výkon státní správy na úseku podpory regionálního rozvoje a nedisponuje právní normou, která by vymezila obsah této činnosti, stanovila pravidla a formy jejího provádění včetně jejího institucionálního zabezpečení“*. *„Neexistenci transparentních pravidel podpory regionálního rozvoje, které by byly v souladu s principy politiky hospodářské a sociální soudržnosti kritizovala i Evropská komise ve svém stanovisku k žádosti ČR o přijetí do EU (červenec 1997).“⁹⁶*

⁹⁵ Wokoun, R. et al. Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde, 2008, str. 401-403.

⁹⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

Současná česká národní regionální politika představuje koncepční a výkonnou činnost státu a územních samosprávných orgánů (regionálních a místních), která na jednotlivých stupních zakotvuje hlavní cíle, jichž má být dosaženo. Hlavní cíl nepředstavuje snahu o dosažení srovnatelného rozvoje, nýbrž rozvoje adekvátního možnostem, které daný region skýtá, ve smyslu demografického, přírodního a hospodářského potencialu. K dosažení stanovených cílů jsou vytvářeny určité metody a postupy naplňované prostřednictvím opatření na podporu této politiky.⁹⁷

V současné době je v souvislosti s českými dokumenty regionální politiky patrná dvojkolejnost.⁹⁸ Jedná se o dokumenty vztahující se k národní regionální politice na straně jedné a dokumenty vztahující se k regionální politice EU na straně druhé. Podle způsobu vzniku můžeme dokumenty pro regionální politiku EU rozlišit na čistě evropské úrovni (Strategické obecné zásady Společenství), čistě vnitrostátní úrovni (Národní rozvojový plán) či vytvořené na základě vyjednávání mezi EK a ČR (Národní strategický referenční rámec). Následující podkapitola je věnována charakteristice jednotlivých klíčových strategických a programových dokumentů regionální politiky EU v ČR pro programové období let 2007-2013.

3.1. Klíčové dokumenty regionální politiky EU v ČR

Politika soudržnosti EU je založena na principu programování. Rozhodnutí zda je konkrétní projektová žádost žadatele o dotaci způsobilá pro poskytnutí finanční pomoci z fondů EU vychází z pravidel zakotvených v jednotlivých strategických a programových dokumentech. Tento strategický přístup k politikce soudržnosti EU je ve všech jeho fázích zakotven v ustanoveních Hlavy II Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

Zajištěním přípravy programových dokumentů ČR pro programové období let 2007-2013 bylo pověřeno, jakožto řídicí orgán pro zpracování a vyjednávání o konečné podobě Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR), ovšem příprava konkrétních programových dokumentů pro jednotlivé operační programy byla svěřena Řídicím orgánům, jimiž jsou na úrovni tematických operačních programů příslušná ministerstva a na úrovni regionálních operačních programů Regionální rady regionů soudržnosti.⁹⁹ Blíže k problematice institucionálního zajištění regionální politiky EU na území ČR si dovoluji odkázat na podkapitolu číslo 3.2. této části.

⁹⁷ Wokoun, R. et al. Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde, 2008, str. 398.

⁹⁸ Marek, D. a Kantor, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno, 2007, str. 35.

⁹⁹ Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007-2013, Praha: IREAS, 2007, str. 16.

3.1.1. Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost

Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost (SOZS) představují nejvýznamnější dokument na evropské úrovni, jehož zásadní význam vyplývá zejména z toho, že podrobně definuje obecné zásady politiky soudržnosti EU pro programové období let 2007-2013 a jednotlivé aspekty, na které by se členské státy a jejich regiony měly zaměřit při vypracování konkrétních operačních programů. Ne všechna doporučení jsou významná pro všechny členské státy či jejich regiony. Vždy je určující rozbor silných a slabých stránek konkrétního členského státu či regionu.¹⁰⁰ Tento dokument, jehož iniciátorem byla Evropská komise byl schválen Radou EU a Evropským parlamentem v říjnu roku 2006.

3.1.2. Národní rozvojový plán

Národní rozvojový plán (NRP) je programovým dokumentem, jehož vypracování náleží každému členskému státu EU. Jde o dokument, který popisuje hlavní rozvojové problémy dané země a jeho zásadní význam tkví v tom, že ne vždy se priority rozvoje členského státu překrývají s prioritami zakotvenými v rámci politiky soudržnosti pro konkrétní programové období.¹⁰¹ NRP tak slouží jako hlavní podklad pro vypracování tzv. Národního strategického referenčního rámce. K charakteristice tohoto programového dokumentu blíže pojednání na následující straně této práce.

Národní rozvojový plán České republiky pro období let 2007-2013 vychází z ustanovení koplexu nařízení zakotvujícího regionální politiku EU programového období let 2007-2013, evropských (Strategické obecné zásady Společenství), domácích (Strategie udržitelného rozvoje, Strategie hospodářského růstu, Strategie regionálního rozvoje pro léta 2007-2013) a dalších národních rezortních a regionálních dokumentů.¹⁰² Na přípravě NRP ČR se podílel pod vedením MMR ČR expertní tým Řídícího a koordinačního výboru, který byl založen za účelem koordinace regionální politiky EU zákonem č. 248/2000 Sb., o regionálním rozvoji. Předsednictvím tohoto výboru je pověřen ministr pro místní rozvoj. Z hlediska subjektů tvořících Řídící a koordinační výbor, nalezneme široké spektrum zástupců. Jde o orgány státní správy (ministerstva), orgány regionů soudržnosti NUTS II, zástupce Hospodářské komory ČR, Českého statistického úřadu, zástupce odborových organizací a další subjekty.¹⁰³ NRP ČR byl vzat na vědomí usnesením Vlády České republiky č. 175/2006.

100 Rozhodnutí Rady (ES) č. 2006/702/ES.

101 Budoucnost kohezní politiky. Praha: CEVRO Institut, o.p.s., 2008, str. 84.

102 www.strukturalni-fondy.cz – cit. dne 10. 3. 2013.

103 Marek, D. a Kantor, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno, 2007, str. 37.

Po obsahové stránce je NRP ČR členěn do šesti kapitol; První kapitola je věnována podrobné analýze současného stavu území ČR, která zahrnuje obecnou charakteristiku území, makroekonomickou analýzu hospodářského vývoje a ekonomickou, sociální a environmentální charakteristiku ČR. Druhá kapitola je věnována analýze silných a slabých stránek, možných příležitostí a hrozeb, jež charakterizují naše území a regiony. Třetí kapitola definuje cíle, strategie a prioritní osy NRP pro období 2007-2013. Čtvrtá kapitola pojednává o zakotvení jednotlivých operačních programů pro programové období let 2007-2013. Pátá kapitola se věnuje rozložení finančních prostředků v rámci jednotlivých cílů politiky soudržnosti a pro jednotlivé operační programy pod tyto cíle spadající. Poslední kapitola posléze zakotvuje institucionální zajištění řízení a koordinace politiky soudržnosti na území ČR.¹⁰⁴ Ve své podstatě představuje NRP ČR národní úhel pohledu budoucího ekonomického rozvoje ČR. Jde o dokument, který je návrhem struktury a zaměření jednotlivých operačních programů a tvoří podkladový materiál pro vyjednávání o konečné podobě Národního strategického referenčního rámce s Evropskou komisí.

3.1.3. Národní strategický referenční rámec

Národní strategický referenční rámec (NSRR) představuje zásadní a základní programový dokument každého členského státu, k jehož vypracování je dle legislativy EU povinen ten členský stát, který chce využít možnosti čerpání finančních prostředků z fondů EU. Povinnost jeho zpracování vychází z ustanovení Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, které jednak stanoví hlavní body, které musí NSRR obsahovat a dále zakotvuje celý harmonogram jeho přijetí. Členský stát má od okamžiku přijetí SOZS pět měsíců na to, aby Evropské komisi předložil návrh NSRR. Následně má EK tři měsíce během nichž může vznést své připomínky. Po dosažení vzájemné shody je NSRR přijat a potvrzen ze strany Evropské komise a členský stát může přistoupit k vypracování programových dokumentů pro jednotlivé operační programy.

Východiskem pro zpracování NSRR ČR byl NRP ČR a ve své podstatě představuje jakési propojení vizí a cílů obsažených v SOZS a NRP ČR. Z hlediska obsahu NSRR ČR lze rozlišit dvě části, první část strategickou a druhou operační. První část obsahuje opět analýzu území ČR obdobnou NRP ČR. Dále jsou v části první, v návaznosti na jednotlivé cíle politiky soudržnosti EU, specifikovány vlastní cíle ČR a strategie jejich dosažení. NSRR ČR stanoví: *„Globálním cílem je přeměna socioekonomického prostředí ČR v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby ČR*

---

104 Návrh národního rozvojového plánu České republiky 2007-2013 (NRP ČR).

byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu s cílem dosáhnout hospodářské úrovně EU-25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.¹⁰⁵ Část druhá NSRR ČR je věnována charakteristice jednotlivých operačních programů, jejich specifikaci a rozvržení finančních prostředků jim přidělených. Tato část dále obsahuje ustanovení zakotvující institucionální zabezpečení realizace politiky soudržnosti v ČR.

Zásadní význam NSRR ČR tkví především v tom, že představoval podklad pro vyjednávání ČR s Evropskou komisí o konečné podobě jednotlivých operačních programů. NSRR ČR byl Evropské komisi předložen v dubnu roku 2007 a následně po třech měsících vyjednávání schválen v červenci roku 2007. Když vezmeme v úvahu, že právě probíhající programové období let 2007-2013 započalo již 1. ledna roku 2007 a k tomu, že jednotlivé operační programy měly teprve projít celým procesem schválení, představovalo šestiměsíční prodlení poměrně výrazné zpoždění.¹⁰⁶ Z tohoto pohledu plyne určité ponaučení pro nadcházející programové období let 2014-2020.

3.1.4. Operační program

„Operační program je základním strategickým dokumentem finanční a technické podpory pro konkrétní tématickou oblast (tématické operační programy) nebo konkrétní region soudržnosti (regionální operační programy), který zpracovávají členské země EU.“¹⁰⁷ Pouze prostřednictvím operačních programů (OP), které jsou vypracovány pro každé programové období zvlášť, mohou být čerpány finanční prostředky z fondů EU. V tomto smyslu představují, zejména pro žadatele o finanční podporu, nejvýznamnější programový dokument.

Každý OP je vypracován v návaznosti na jeden ze tří cílů regionální politiky EU a kromě výjimečných případů je financován pouze z jednoho fondu EU. Z hlediska harmonogramu jejich vypracování a předložení ke schválení, je každý členský stát povinen své OP předložit Evropské komisi ve lhůtě pěti měsíců ode dne přijetí OSZS.¹⁰⁸ Evropská komise následně rozhodne, na základě posouzení souladu navrhovaných OP s cíly a prioritami zakotvenými v OSZS a NSRR, o přijetí či nepřijetí, a to nejpozději do čtyř měsíců ode dne jeho předložení. Veškeré podmínky, které má

¹⁰⁵ Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013.

¹⁰⁶ Přichystal, A. Kuchařka pro žadatele z fondů EU aneb jak uvařit dobrý projekt. Nymburk: VEGA-L, 2008, str. 19.

¹⁰⁷ Abeceda fondů Evropské unie 2007-2013. Praha: MMR ČR, Odbor evropských fondů, 2007, str. 8.

¹⁰⁸ Politika soudržnosti 2007-2013, poznámky a úřední texty. Lucembursko: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007, str. 32.

členský stát dodržet z obsahového hlediska zakotvuje Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006. Z obsahového hlediska má každý OP zahrnovat analýzu tématické oblasti či území regionu soudržnosti, zdůvodnění jeho potřeby, zakotvení základních cílů, prioritních os a rozvržení alokace finančních prostředků pro jednotlivé prioritní osy a léta.¹⁰⁹ Pro programové období let 2007-2013 byla na úrovni ČR vypracována *Metodika pro přípravu programových dokumentů pro období 2007-2013*, která sloužila jako návod pro zpracovatele při přípravě jednotlivých OP, a to bez ohledu na typ operačního programu.

Ráda bych na následujících řádcích upřesnila přesný obsah jednotlivých OP. Každý OP je jakožto většina strategických a programových dokumentů rozpracován do několika **tzv. prioritních os**. Tyto prioritní osy představují základní oblasti rozvoje tématické oblasti či území regionu soudržnosti a jejich účelem je naplnění specifických cílů konkrétního OP. Každá prioritní osa dále zakotvuje jednotlivé **tzv. oblasti podpory**, které vymezují konkrétní výsledek, jehož má být prostřednictvím tohoto programu dosaženo, možného příjemce dotace a způsob realizace tohoto výsledku. Pro rozpracování jednotlivých prioritních os do oblastí podpory byl v ČR pro programové období let 2007-2013 vydán *Metodický podklad pro rozpracování priorit operačních programů pro období 2007-2013 do úrovně oblastí podpory*.

Přesto, že obsah každého OP je velmi rozsáhlý, nepředstavuje úplný výčet potřebných informací pro potenciálního příjemce dotace, a tudíž jsou dále na úrovni jednotlivých OP zpracovávány **tzv. implementační (prováděcí) dokumenty**. Tyto implementační dokumenty navazují na konkrétní OP a obsahují zejména podrobné rozpracování a charakteristiku jednotlivých prioritních os a oblastí podpory.

S ohledem na potenciální žadatele a příjemce podpory mají zásadní význam **tzv. prováděcí manuály**, které obsahují podrobnosti k jednotlivým fázím projektového cyklu, tedy charakteristiku o jaký projektový záměr se v případě konkrétního OP může jednat, informace ohledně zpracování žádosti o podporu a samotného projektu, konkrétních podmínek vztahujících se k případné realizaci projektu a další významné skutečnosti, bez kterých by žádost o poskytnutí dotace nemohla být úspěšná. Prováděcí manuály slouží taktéž samotným administrátorům procesu výběru předkládaných projektů, jelikož stanoví závazná pravidla administrace celého procesu.¹¹⁰

---

¹⁰⁹ Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

¹¹⁰ Zpracováno dle: Metodický podklad pro rozpracování priorit operačních programů pro období 2007-2013 do úrovně oblastí podpory.

3.2. Institucionální zajištění čerpání finančních prostředků

Jedním ze základních předpokladů členského státu pro čerpání finanční pomoci v rámci politiky soudržnosti EU je v souladu s Nařízením Rady (ES) č. 1083/2006 vytvoření kvalifikované sítě národních institucí, tedy řídicích, platebních a kontrolních orgánů, které zabezpečují řízení a koordinaci celého programového období. Zakotvení institucionálního zajištění programového období let 2007-2013 v ČR nalezneme v NSRR a v programových dokumentech jednotlivých operačních programů.

3.2.1. Centrální orgán pro koordinaci

Orgánem odpovědným za přípravu a koordinaci politiky soudržnosti v ČR bylo v souladu s usnesením Vlády ČR č. 158/1998 na základě zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje pověřeno **Ministerstvo pro místní rozvoj** (MMR). Jakožto centrální orgán představuje MMR oficiálního partnera ČR ve vztahu k Evropské komisi v otázkách politiky soudržnosti a centrální orgán v oblasti vypracování strategických a programových dokumentů a jejich realizace.¹¹¹

3.2.2. Národní orgán pro koordinaci

Národní orgán pro koordinaci (NOK) představuje orgán pověřený koordinací NSRR, který tak zastřešuje všechny operační programy programového období let 2007-2013 v ČR a stanoví základní strukturu a pravidla pro jejich realizaci. Funkcí NOK byl usnesením Vlády ČR č. 198/2006 pověřen odborný útvar MMR - **Odbor rámce podpory Společenství**. Z mnoha činností, jež NSRR přičítá NOK, jde zejména o následující; NOK vydává pokyny a metodiky, dohlíží na implementaci NSRR a jednotlivých OP, dohlíží na činnosti spadající do pravomoci řídicích orgánů OP, koordinuje a připravuje zprávy předkládané Evropské komisi a taktéž zajišťuje propagaci a informovanost o plnění jednotlivých cílů politiky soudržnosti EU.¹¹²

3.2.3. Řídicí orgán

Na úrovni jednotlivých OP představuje nejvýše postavený a celý OP zastřešující subjekt, který je odpovědný za jeho realizaci. Pro jednotlivé tématické operační programy byla touto funkcí pověřena příslušná **ministerstva** zřízená dle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky. A pro jednotlivé regionální operační programy **Regionální rady regionů soudržnosti NUTS II** zřízené dle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.¹¹³ S ohledem na NSRR, řídicí orgán zajišťuje zejména nastavení řídicích

¹¹¹ Boháčková, I. a Hrabánková, M. Strukturální politika Evropské unie. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 59.

¹¹² Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013.

¹¹³ K řídicímu orgánu regionálních OP - Regionální rada regionu soudržnosti - bliže podkapitola 3.3.1.1. této části.

a kontrolních systémů, zpracovává podklady pro výběr a hodnocení projektů, shromažďuje data pro monitorování poskytované finanční pomoci. Každý řídicí orgán je oprávněn část svých pravomocí delegovat na tzv. *zprostředkující subjekt*, kterým je veřejný nebo soukromý subjekt oprávněný k výkonu jemu delegovaných funkcí na základě písemné smlouvy. Míra delegace je individuální, vždy určena v programových dodatcích, ovšem delegaci některých pravomocí je třeba konzultovat s NOK.¹¹⁴

3.2.4. Monitorovací výbor

Monitorovací výbor (MV) je ustanoven jednak na úrovni NSRR, který tuto roli svěřuje **Řídicímu a koordinačnímu výboru**, zřízenému Ministerstvem pro místní rozvoj na základě zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Hlavním úkolem Řídicího a koordinačního výboru je koordinace pomoci poskytované z EU na národní úrovni. Dále je MV ustanoven na úrovni jednotlivých OP. Činnost MV na úrovni jednotlivých OP plyne zejména ze zajištění schvalování programových dodatků, dále schvalování kritérií výběru projektů či kontroly poskytované finanční pomoci.¹¹⁵

3.2.5. Platební a certifikační orgán

Funkci Platebního a certifikačního orgánu (PCO) v ČR zastává jediný subjekt, a to **Národní fond** - odbor Ministerstva financí. Tento orgán nese plnou odpovědnost za finanční prostředky poskytnuté ČR prostřednictvím strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. V tomto smyslu zejména řídí a zabezpečuje přechod finančních prostředků z rozpočtu EU, zpracovává řádné výkazy výdajů, odhady čerpání finančních prostředků a žádosti o poskytnutí konkrétních plateb ze strany Evropské komise.¹¹⁶ Funkci *zprostředkujícího subjektu* PCO nese platební jednotka, kterou je zpravidla příslušné ministerstvo odpovědné za konkrétní OP. Platební jednotka zejména přijímá žádosti příjemců dotace o platby od řídicího orgánu, tyto žádosti kontroluje a provádí převod finančních prostředků konečným příjemcům.

3.2.6. Auditní orgán

Funkcí Auditního orgánu byl na základě usnesení Vlády ČR č. 198/2006 pověřen útvar Ministerstva financí – **Centrální harmonizační jednotka pro finanční kontrolu**. Tento orgán nese centrální odpovědnost za provádění auditů a hodnocení řídicích a kontrolních systémů.¹¹⁷ O provedených krocích a své činnosti vždy informuje Evropskou komisi.

¹¹⁴ Tauer, V., Zemánková, H. a Šubrtová, J. Získejte dotace z fondů EU, Brno: Computer Press, 2009, str. 23.

¹¹⁵ Tamtéž, str. 24.

¹¹⁶ Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013, str. 95.

¹¹⁷ Tamtéž, str. 92.

3.3. Operační programy ČR programového období let 2007-2013

Česká republika využívá v rámci programového období let 2007-2013 finanční podpory z fondů EU prostřednictvím 24 operačních programů (OP). Tyto OP byly zakotveny již v rámci NRP ČR a NSRR ČR, následně schválené Evropskou komisí. Jednotlivé OP spadají pod jeden z cílů regionální politiky EU.

Pod Cíl Konvergence spadají regionální a tématické OP. **Regionální OP** jsou zaměřeny na územní rozvoj jednotlivých regionů soudržnosti ČR, pouze s výjimkou regionu soudržnosti hlavního města Prahy, jelikož náleží k jednomu z nejvyspělejších regionů EU a dle stanovených kritérií, jak byly blíže přiblíženy v části druhé této práce, nespadá pod cíl Konvergence. **Tématické OP** jsou zaměřeny na jednotlivá odvětví jako například životní prostředí, dopravu či vývoj a výzkum. Jedná se o osm tématických OP; OP Technická pomoc, Integrovaný OP, OP Vzdělávání a konkurenceschopnost, OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Výzkum a vývoj pro inovace, OP Podnikání a inovace, OP Životní prostředí a OP Doprava.

Pod Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost řadíme operační programy regionu soudržnosti hlavního města Prahy; OP Praha adaptabilita a OP Praha Konkurenceschopnost. A pod Cíl Evropské územní spolupráce; OP přeshraniční, nadnárodní a mezinárodní spolupráce.¹¹⁸ S ohledem na zaměření této práce se v následující podkapitole zaměřím na charakteristiku regionálních operačních programů.

3.3.1. Regionální operační programy

Regionální operační program (ROP) představuje pro programové období let 2007-2013 nový nástroj finanční podpory určené pouze pro jednotlivé regiony soudržnosti v ČR s výjimkou regionu soudržnosti Praha, jak bylo uvedeno již výše. Nově nahrazují předchozí Společný regionální operační program (SROP) programového období let 2004-2006. Přejechod k ROP představoval vyústění požadavků ze strany zástupců jednotlivých krajů s cílem podchycení specifických odlišností jednotlivých regionů. „*Globálním cílem regionálních operačních programů je urychlení rozvoje regionů ČR, zvýšení jejich konkurenceschopnosti a atraktivity pro investice a posílení kvality života obyvatel, při respektování udržitelného rozvoje.*“¹¹⁹ Pro programové období let 2007-2013 bylo v NRP ČR a NSRR ČR zakotveno a následně Evropskou komisí schváleno celkem sedm ROP pro jednotlivé regiony soudržnosti ČR.

¹¹⁸ Přehled jednotlivých OP naleznete v příloze číslo 7 Seznamu příloh.

¹¹⁹ Bajer, P. a Matyáš, J. Praktický průvodce dotacemi z fondů Evropské unie, Brno: Eurospolečnosti, 2009, str. 32.

Konkrétně se jedná o ROP NUTS II Jihovýchod, ROP NUTS II Jihozápad, ROP NUTS II Moravskoslezsko, ROP NUTS II Severovýchod, ROP NUTS II Severozápad, ROP NUTS II Střední Čechy a ROP NUTS II Střední Morava.

3.3.1.1. Institucionální zajištění

S ohledem na přechod k ROP bylo v rámci příprav nového programového období let 2007-2013 zapotřebí stanovit, které subjekty budou odpovědny za realizaci těchto programů. Požadavkem Evropské komise bylo zřízení řídicího orgánu minimálně na úrovni jednotek NUTS II. V případě ČR, na úrovni NUTS II neexistoval žádný subjekt s právní subjektivitou, který by mohl tento požadavek zajistit. Jednou z variant bylo pověření krajů jakožto řídicích orgánů. To by však mimo jiné vyžadovalo složitou novelizaci několika zákonů. Nakonec došlo k rozhodnutí novelizovat pouze zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, který již ve svých ustanoveních zřízení a fungování tzv. Regionálních rad zakotvoval. Tyto zabezpečovaly realizaci projektů spolufinancovaných z fondů EU, ovšem do té doby bez právní subjektivity.¹²⁰ V roce 2006 došlo k navázání na zakotvení Regionálních rad v zákoně č. 248/2000, kterým byla přiznána právní subjektivita a zakotven systém jejich fungování. K 1. červenci 2006 byl zákon č. 248/2000 novelizován, a tak došlo ke vzniku **Regionálních rad regionů soudržnosti**, jejichž hlavním úkolem je zabezpečení realizace ROP v jednotlivých regionech soudržnosti. Z hlediska institucionálního zajištění jednotlivých ROP, odpovědnost za celý operační program a jeho realizaci leží v rukou jediného řídicího orgánu, jímž je Regionální rada regionu soudržnosti. Orgány Regionální rady tvoří výbor Regionální rady (dále jen „výbor“), předseda Regionální rady (dále jen „předseda“) a Úřad Regionální rady (dále jen „úřad“).

Výbor je odpovědný za řízení a provádění ROP, zejména schvaluje celý programový dokument, prováděcí dokument a jejich změny, dále vyhláší výzvy k předkládání projektových žádostí. Jeho úkolem je taktéž výběr konkrétních projektů, zpracování výročních a závěrečných zpráv a další činnosti. Podrobná ustanovení ohledně volby členů a složení výboru včetně rozhodování výboru zakotvují ustanovení zákona č. 248/2000 Sb., v platném znění.

Předseda je statutárním orgánem Regionální rady a zastupuje ji navenek. Ve vztahu k výboru je volen a odvoláván z řad jeho členů. Toto pravidlo platí taktéž pro funkci místopředsedy. V případě že ROP tvoří více krajů, je počet místopředsedů stanoven tak, aby každý kraj měl ve výboru své zastoupení.

---

¹²⁰ Semorád, Z. Činnost Regionálních rad regionů soudržnosti. Urbanizace a územní rozvoj, 2009, roč. XII., str. 12.

Úřad představuje výkonný orgán, v jehož čele stojí ředitel. Jeho činnost tkví v plnění veškerých úkolů, kterými nejsou pověřeny výbor a předseda či úkoly spojené se zabezpečením odborných, organizačních a technických činností.¹²¹ Jde zejména o schvalování projektových žádostí, posuzování formální úplnosti a přijatelnost projektu, vytváří dokumentů týkajících se OP, jako jsou manuály a metodiky, kontrola realizace projektů a další činnosti. Veškeré činnosti vykonává v rámci úřadu personální substrát, jehož postavení, práva a povinnosti jsou posuzovány dle ustanovení zákona č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků, v platném znění.

3.3.1.2. Tématické zaměření

I přesto, že každý ROP je vypracován samostatně na úrovni jednotlivých Regionálních rad, a zpravidla se zaměřuje na specifické potřeby konkrétního regionu soudržnosti, lze shrnout určité oblasti podpory, na které se ROP obecně zaměřují. Za prvé, jde o zajištění dopravní infrastruktury a dopravní dostupnosti regionu soudržnosti, jako například výstavba, rekonstrukce a modernizace silnic druhé, třetí třídy a místních komunikací. Za druhé, obecně se ROP zaměřují na oblasti podpory vztahující se k rozvoji území regionu soudržnosti, zejména na výstavbu, rekonstrukci a modernizace veřejných prostranství, objektů pro kulturu a volný čas či obytných oblastí. Za třetí se na úrovni ROP opakují témata se zaměřením na rozvoj podnikání a za čtvrté je charakteristické zaměření ROP na rozvoj cestovního ruchu, zejména výstavbu turistických stezek jako jsou pěších stezky, cyklostezky, vodní cesty či přístavy a taktéž na modernizaci ubytovacích kapacit a dalších služeb.¹²²

Potencionálními příjemci dotací z ROP jsou obecně kraje, obce, svazy obcí, organizace zřízené či založené krajem či obcí, nestátní neziskové organizace, vzdělávací instituce či malí a střední podnikatelé.¹²³ Každý ROP vymezuje pro každou oblast podpory tzv. oprávněné příjemce, popřípadě nalezneme jejich přesnou specifikaci v příslušném prováděcím dokumentu ROP či příručce pro žadatele a příjemce.

3.3.1.3. Průběh realizace programu

Po schválení ROP je hlavním úkolem jednotlivých regionů soudržnosti, respektive Regionálních rad regionů soudržnosti a jejich orgánů, zajištění realizace programu, tedy výběr jednotlivých projektů, jejich monitorování a následné hodnocení.

---

121 Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, konsolidované znění.

122 Zpracováno dle: Přichystal, A. Kuchařka pro žadatele z fondů EU aneb jak uvařit dobrý projekt. Nymburk: VEGA-L, 2008, str. 28-29.

123 Bajer, P. a Matyáš, J. Praktický průvodce dotacemi z fondů Evropské unie, Brno: Eurospolečnosti, 2009, str. 34.

Z hlediska administrátorů celého procesu i potenciálních příjemců dotace má zásadní význam moment **vyhlášení výzvy** řídicím orgánem příslušného ROP, tedy Regionální radou regionu soudržnosti. Zpravidla jsou výzvy k podávání projektových žádostí vyhlašovány na internetových stránkách příslušných regionů soudržnosti, příslušných krajů a dále v celostátním či regionálním tisku. Takováto výzva obsahuje číslo výzvy, název programu, určení prioritní osy, oblasti podpory, přesné určení oprávněných žadatelů, místo, den, datum a hodinu odevzdání projektové žádosti a taktéž kontakt na odpovědné orgány.¹²⁴ Obsahuje tedy veškeré potřebné informace pro potenciálního příjemce dotace.

Na základě vyhlášené výzvy podávají žadatelé o dotaci **tzv. projektové žádosti**, tedy elektronický formulář či kombinaci elektronického formuláře a papírových příloh, za účelem přiznání dotace v rámci vyhlášené výzvy k předkládání projektových žádostí. Veškeré podrobnosti o náležitostech, které jsou povinnou součástí konkrétní projektové žádosti obsahují příslušné programové dokumenty ROP, popřípadě prováděcí dokumenty. Zpravidla bývají taktéž uvedeny v obsahu oznámení o vyhlášení výzvy k předkládání projektových žádostí. Obecně však projektová žádost musí obsahovat specifické údaje o žadateli a údaje o navrhovaném projektu, včetně povinných příloh.

Po uplynutí lhůty k podávání projektových žádostí následuje **proces hodnocení** řádně podaných žádostí o poskytnutí dotace. Hodnotitelem předložených projektových žádostí je orgán, který inicioval konkrétní výzvu, popřípadě spolu s dalšími externími hodnotiteli. Hodnocen je návrh projektu, který byl vypracován žadatelem. Na osobu případného dalšího hodnotitele je kladeno mnoho požadavků, zejména jeho profesní zaměření dle charakteru projektové výzvy. Každý hodnotitel musí taktéž absolvovat příslušná školení, podepsat prohlášení o nestrannosti, je vázán mlčenlivostí a v případě možného střetu zájmů je povinen tuto skutečnost oznámit.¹²⁵

Pro zajištění rovného přístupu v rámci hodnocení jednotlivých projektů je zavedeno hodnocení na základě přidělování bodového ohodnocení dle jednotlivých předem stanovených otázek. Hodnotící kritéria jsou vždy obsažena v konkrétních příručkách pro hodnotitele. Všechny projekty jsou hodnoceny na základě tří kritérií; za první formální náležitosti, za druhé přijatelnost projektu (soulad projektu s příslušnou legislativou na evropské i národní úrovni) a za třetí věcné hodnocení projektu.

---

124 www.strukturalni-fondy.cz – cit. dne 14. 3. 2013.

125 Marek, D. a Kantor, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno, 2007, str. 171-182.

K věcnému hodnocení projektu se přistupuje v případě, že byla dvě předešlá kritéria byla bez vad a vztahuje se na celkovou obsahovou náplň projektu, která je vždy zakotveno v rámci jednotlivých ROP. Opět je hodnocena na základě bodového ohodnocení podle předem stanovených otázek. Úspěšní žadatelé jsou následně informováni a obesláni o skutečnosti, že jejich projekt byl navržen do seznamu doporučených projektů k financování. Žadatelé navržení jako náhradníci a neúspěšní žadatelé jsou o zařazení mezi náhradníky či o neúspěchu taktéž obeznámeni, a to včetně zdůvodnění, proč jejich projekt nebyl doporučen k financování.

V případě, že ze strany žadatele o dotaci není třeba doplnění či oprava určitých podkladů projektové žádosti, je mu zasláno podepsané **Rozhodnutí o poskytnutí dotace** (dále jen „rozhodnutí“).¹²⁶ „*Rozhodnutí o poskytnutí dotace je právním aktem poskytujícím peněžní prostředky konečnému příjemci, který není organizační složkou státu.*“¹²⁷ Toto rozhodnutí je závazné po celou dobu realizace projektu a obsahuje zejména označení příjemce dotace, účel poskytnuté dotace, harmonogram průběhu realizace projektu a taktéž určení výše finančního příspěvku. Další podmínky mohou být dále zakotveny v rámci **tzv. Smlouvy o poskytnutí dotace**, též Smlouvy o financování, která určuje konkrétní podmínky financování, pokud nejsou součástí rozhodnutí. V tomto smyslu je příjemce finanční podpory zavázán k řadě povinností a v případě, že dojde k jejich porušení, je povinností Regionální rady jakožto řídicího orgánu regionu soudržnosti vyzvat příjemce ke zjednání nápravy. Pokud není náprava zjednána, je věc předána příslušnému orgánu. V případě, že se jedná o sumu odpovídající hodnotě 10 000 EUR, je povinností oznámit tuto věc příslušným institucím EU – Evropskému úřadu pro potírání podvodných jednání.¹²⁸

Na uzavření dohody navazuje vlastní realizace projektu, jehož průběh provází **tzv. monitorování** jednotlivých etap realizace projektu. Princip monitorování představuje jeden z hlavních principů regionální politiky EU, jehož smyslem je průběžné zjišťování informací ohledně realizace projektu a porovnání získaných poznatků s původním stanoveným plánem, zejména zda jsou poskytnuté finanční prostředky řádně využívány.¹²⁹ Na úrovni ROP za monitoring odpovídá Regionální rada regionu soudržnosti společně s Monitorovacím výborem, vůči kterým je příjemce dotace povinnen předkládat **tzv. monitorovací zprávy**, obsahující informace o průběhu

126 Marek, D. a Kantor, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno, 2007, str. 171-182.

127 Fondy EU: Glosář základních pojmů, MMR ČR, Praha: Metropolis media, 2005, str. 46.

128 Marek, D. a Kantor, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno, 2007, str. 183.

129 Monitoring je uskutečňován na všech stupních implementační struktury ČR, tedy na úrovni NSRR, jednotlivých OPů a taktéž v průběhu realizace konkrétních projektů.

realizace projektu. Tyto monitorovací zprávy vypracovává konečný příjemce v průběhu a po ukončení realizace projektu a obsahují zejména popis provedených aktivit, rozpočtové výdaje a případné změny v průběhu předpokládané realizace projektu.¹³⁰ S ohledem na typ monitorovací zprávy jsou předepsány jejich podstatné náležitosti, které zakotvují jednotlivé programové dokumenty ROP.

Po ukončení realizace projektu následuje jeho **hodnocení**, které je soustředěno na kontrolu splnění veškerých podmínek zakotvených v konkrétních smlouvách, kontrolu konkrétních dokladů, včetně zhodnocení výsledků realizace projektu. „*Jejím cílem je analyzovat použití zdrojů a podat zprávu o účinnosti a výkonnosti intervencí a rozsah naplnění očekávaných efektů*“.¹³¹ Tímto celý proces nekončí, nýbrž i po řádném ukončení projektu je nadále monitorována **tzv. udržitelnost projektu**. Tento pojem označuje časový úsek po skončení spolufinancování projektu, po který je příjemce dotace povinnen udržet výstupy projektu. Zpravidla se jedná o dobu pěti let a představuje situaci, kdy je projekt udržitelný z hlediska institucionálního i finančního, s čímž taktéž souvisí i závazek udržitelnosti nově vytvořených pracovních míst, tedy aby takový projekt opravdu naplnil veškeré vytyčené cíle, které měl.¹³² V případě nedodržení tohoto závazku může dojít k porušení smluvených ustanovení a k povinnosti poskytnuté finanční prostředky, popřípadě určitou část zpětně vrátit.

3.4. Alokace finančních prostředků určených pro ČR

Pro programové období let 2007-2013 byly na základě stanovených pravidel Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, blíže přiblížených v části první této práce, pro ČR s ohledem na jednotlivé cíle regionální politiky EU alokovány¹³³ finanční prostředky ve výši přibližně **26,7 miliard EUR**¹³⁴, tedy zhruba 640,8 miliard korun českých (Kč).

Abychom si dokázali představit o jak objemnou částku se jedná tak pro srovnání, státní rozpočet ČR představuje každoročně částku přesahující 1 000 miliard Kč, tudíž poskytnuté finanční prostředky z fondů EU představují zhruba 65% ročního státního rozpočtu ČR. Na straně druhé je však třeba si taktéž uvědomit, že i ČR sama jakožto každý členský stát přispívá do rozpočtu EU. Příspěvek na regionální politiku EU se pohybuje okolo 25 miliard Kč ročně, pro celé programové období let 2007-2013 zhruba **150 miliard Kč**, tedy okolo **6,5 miliard EUR**.¹³⁵

130 Marek, D. a Kantor, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno, 2007, str. 186-191.

131 Tamtéž, str. 193.

132 www.strukturalni-fondy.cz – cit. dne 15. 3. 2013.

133 Alokace představuje určení objemu finančních prostředků poskytnutých členskému státu.

134 Po alokaci dodatečných 237 milionů EUR činila celková alokace pro ČR částku 26,9 miliard EUR.

135 Přichystal, A. Kuchařka pro žadatele z fondů EU aneb jak uvařit dobrý projekt. Nymburk: VEGA-L 2008, str. 13.

V tomto smyslu je tedy ČR poskytnuta objemná suma ke zlepšení ekonomické vyspělosti celého státu a zejména jednotlivých regionů soudržnosti NUTS II v ČR. A navíc: „V přepočtu na obyvatele získala Česká republika nejvíce finančních prostředků ze všech členských států EU.“¹³⁶

V případě rozvržení těchto finančních prostředků dle jednotlivých cílů a fondů EU, bylo pro cíl Konvergence alokováno **25,9 miliard EUR** (z toho okolo 17,1 miliard EUR ze strukturálních fondů a 8,8 miliard EUR z Fondu soudržnosti), pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost **0,38 miliard EUR** a pro cíl Evropské územní spolupráce částka **0,42 miliard EUR**. Částka 26,7 miliard EUR ovšem není konečnou, jelikož pro úspěšné čerpání je třeba, aby ČR navíc přispěla částkou ve výši zhruba 132,8 miliard Kč, jelikož s ohledem na nastavená pravidla, EU přispívá na projekty maximálně do výše 85% způsobilých výdajů.¹³⁷ Avšak v případě, že dochází k vytváření příjmů, je podíl EU podstatně nižší.

Charakteristika způsobilých výdajů vyplývá z evropské legislativy, přesto jak stanoví ustanovení článku 56 Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, povinnost konečné specifikace byla ponechána v rukou jednotlivých členských států. Pro ČR byla obecná specifikace zahrnuta do materiálů zpracovaných v gesci MMR; Pravidla způsobilých výdajů pro programy spolufinancované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti na programové období let 2007-2013 a dále Metodická příručka způsobilých výdajů pro programy spolufinancované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti na programové období 2007-2013. Specifické podmínky způsobilých výdajů jsou posléze součástí jednotlivých OP a navazujících dokumentů, jako jsou zejména prováděcí dokumenty OP a příručky pro žadatele a příjemce. Ze znění těchto materiálů vyplývají základní pravidla způsobilosti (uznatelnosti) výdajů, které lze rozdělit do tří skupin.

Za prvé obecná pravidla: Dodržení souladu s evropskou a českou legislativou. Výdaje musí být přiměřené, musí odpovídat cenám v čase a místě obvyklým. Dále musí být ve vztahu k realizovanému projektu vynaloženy v souladu s principem hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti. Za druhé pravidla časové způsobilosti a vzniku: Výdaje jsou způsobilé, pokud vznikly a byly skutečně uhrazeny mezi 1. lednem 2007 (respektive dnem předložení OP k posouzení Evropské komisi) podle toho, co nastane dříve a 31. prosincem 2015. Projekt nesmí být dokončen před počátečním dnem

¹³⁶ Opatrný, Martin. Fondy Evropské unie ve finanční perspektivě. Tisková zpráva ze dne 22. 12. 2005.

¹³⁷ Budoucnost kohezní politiky. Praha: CEVRO Institut, o.p.s., 2008, str. 84.

způsobilosti. Obecně platí, že výdaje musí vzniknout během realizace projektu, užší kritéria či výjimky mohou stanovit řídicí orgány. Třetí skupinu představují pravidla vztahující se k doložení a proplacení výdajů: Výdaje musí být řádně identifikovatelné, v souladu s požadavky legislativy, v účetnictví nebo daňové evidenci příjemce pomoci. Výdaje musí být uskutečněny ještě před jejich proplacením z fondů EU. Výjimku tvoří pouze tzv. výdaje s možností zjednodušeného vykazování, kde k jejich prokázání není třeba účetních dokladů.¹³⁸

3.4.1. Alokace dle jednotlivých operačních programů

V květnu roku 2006 byla usnesením Vlády ČR č. 494/2006 schválena alokace finančních prostředků mezi jednotlivé operační programy (OP). Při alokaci bylo postupováno v souladu s kritérii a metodikou zakotvenou v příloze Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006. Přihlíželo se též k doporučením Evropské komise, k NRP ČR a zkušenostem ČR z čerpání v programovém období let 2004-2006.¹³⁹

Procentuální rozložení finančních prostředků dle jednotlivých OP je zřejmé ze znázornění v grafu přílohy číslo 8 Seznamu příloh této práce. Z tohoto grafu zřetelně vyplývá, že nejvíce finančních prostředků bylo alokováno pro OP Doprava ve výši 21,58%. Tyto finanční prostředky slouží především k vybudování potřebných dopravních staveb, rekonstrukci pražského metra a pro jednotlivá krajská města. Na pomyslném druhém místě stojí OP Životního prostředí ve výši 18,43%. Účelem finančních prostředků alokovaných pro tento program je vybudování protipovodňových opatření a ochrana ovzduší. Na třetím místě stojí ROP s alokací ve výši 17,23%, dále následují konkrétní tématické OP. Předposlední místo zastává OP Evropské územní spolupráce ve výši 2,75% a OP Praha ve výši 1,54%.

V konečném souhrnu bylo pro tématické OP alokováno 78,48% celkových finančních prostředků, tedy částka ve výši zhruba 21,2 miliard EUR, pro ROP 17,23% celkových finančních prostředků, tedy částka zhruba ve výši 4,7 miliard EUR, pro OP Evropské územní spolupráce 2,75% z celkových finančních prostředků, tedy částka okolo 0,38 miliard EUR a pro OP Praha 1,54%, tedy částka okolo 0,42 miliard EUR.

Jednotlivé alokované částky ve prospěch ROP se pohybují zhruba mezi **550 až 720 miliony EUR**¹⁴⁰. Nejnižší částka byla alokována pro ROP NUTS II Střední Čechy,

138 Metodická příručka způsobilých výdajů pro programy spolufinancované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti na programové období let 2007-2013, Praha: MMR ČR, Národní orgán pro koordinaci, str. 9-10.

139 Had, M. a kol. Česká republika v Evropské unii: členství, přínosy, výzvy, Praha: Linde, 2006, str. 124.

140 Podrobná alokace pro jednotlivé ROP v miliardách EUR je patrná z grafu přílohy číslo 9 v Seznamu příloh.

následuje ROP NUTS II Jihozápad, ROP NUTS II Severovýchod, ROP NUTS II Střední Morava, ROP NUTS II Jihovýchod, ROP NUTS II Moravskoslezsko a největší finanční částka pro ROP NUTS II Severozápad. Všechny sedm ROP je financováno z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF), jak je patrné ze zobrazení toků finančních prostředků z fondů EU ve prospěch jednotlivých OP dle přílohy číslo 10 v Seznamu příloh této práce. „*Projektem v kontextu fondů EU se rozumí konkrétní ucelený podrobně rozpracovaný projektový záměr, který je součástí projektové žádosti. Projekt v sobě zahrnuje soubor aktivit směřujících k dosažení předem stanoveného a jasně definovaného cíle a je limitován určitým časem a rozpočtem.*“¹⁴¹ V tomto smyslu rozlišujeme dva typy projektů, a to investiční (tzv. tvrdé) a neinvestiční (tzv. měkké) projekty. Z ERDF jsou spolufinancovány tzv. **investiční projekty**.

Investiční projekty jsou zaměřeny na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, sloužícího k naplňování cílů projektu. Jde zejména o nákup pozemků a jejich zhodnocení či nákup, výstavbu a rekonstrukci nemovitostí. Hlavní smysl těchto projektů nepředstavuje samotné pořízení majetku, nýbrž vytvoření nástroje k zabezpečení určitých veřejně prospěšných aktivit.¹⁴² Například v případě řešení problému vysoké nezaměstnanosti je takovým typickým investičním projektem výstavba nových podnikatelských zón či regenerace nevyužívaných nemovitostí, jehož výsledkem je tvorba nových pracovních míst.

Neinvestiční projekty jsou na straně druhé zaměřeny na investice do lidských zdrojů, u nichž je pořízení majetku sekundárním jevem. Jde zejména o podporu v oblasti vzdělávání (možnost rekvalifikace či celoživotního vzdělávání), dále poskytování sociálních služeb či podpora v oblasti cestovního ruchu.¹⁴³ Pokud zůstaneme u řešení problému vysoké nezaměstnanosti, typickým neinvestičním projektem je poskytování rekvalifikačních kurzů či poradenských služeb.

---

141 www.strukturalni-fondy.cz – cit. dne 17. 3. 2013.

142 Marek, D. a Kantor, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie, Brno, 2007, str. 62.

143 Tauer, V., Zemánková, H. a Šubrtová, J. Získejte dotace z fondů EU, Brno: Computer Press, 2009, str. 32.

IV. Regionální operační program NUTS II Severovýchod

Část čtvrtá této práce je zaměřena na bližší charakteristiku a přiblížení Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod (dále jen „ROP SV“). V rámci první podkapitoly jsem se pokusila blíže přiblížit samotný region soudržnosti NUTS II Severovýchod, z hlediska jeho lokace, skladby a významných statistických údajů. Dále jsem se zaměřila na samotný programový dokument vytvořený na úrovni tohoto regionu soudržnosti s ohledem na jeho přípravu a vznik, globální a specifické cíle a zejména konkrétní strukturu prioritních os a oblastí podpory.

ROP SV je jedním z operačních programů České republiky (ČR) pro programové období let 2007-2013, který je zaměřen na podporu regionálního rozvoje regionu soudržnosti Severovýchod. Jeho hlavním cílem je zvýšení atraktivity celého regionu pro investice, podnikání a život obyvatel. *„Zaměřuje se na zlepšení dopravní dostupnosti a propojení regionu včetně modernizace veřejné dopravy, rozvoj infrastruktury i služeb cestovního ruchu, přípravy menších podnikatelských ploch a objektů a zlepšování podmínek k životu v obcích a na venkově především prostřednictvím zkvalitnění vzdělávací, sociální a zdravotnické infrastruktury.“*¹⁴⁴ ROP SV se řadí mezi ROP v rámci cíle Konvergence, v jehož prospěch byla alokována finanční podpora ve výši zhruba 660 milionů EUR z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Tato částka představuje okolo 2,5% celkové alokované finanční částky, určené ve prospěch ČR pro programové období let 2007-2013. Financování celého programu je dále navýšeno zhruba o dalších 115 milionů EUR z českých veřejných zdrojů.¹⁴⁵

4.1. Region soudržnosti Severovýchod

Region soudržnosti Severovýchod (dále jen „RS SV“) se nalézá ve střední Evropě, na území České republiky, v jehož rámci sousedí ve svém severním cípu se Německou spolkovou republikou, z převážné části však s Polskou republikou a s ohledem na jednotlivé regiony soudržnosti ČR, sousedí s regiony soudržnosti Severozápad, Střední Čechy, Jihovýchod a Střední Morava.¹⁴⁶ Svou rozlohou 12 439,60 km² (15,8% celkové plochy ČR) představuje RS SV třetí plošně největší region za regiony soudržnosti Jihozápad a Jihovýchod.

¹⁴⁴ www.businessinfo.cz – cit. 18. 3. 2013.

¹⁴⁵ www.strukturalni-fondy.cz – cit. dne 18. 3. 2013.

¹⁴⁶ Pro připomenutí jednotlivých regionů soudržnosti odkazují na přílohu číslo 6 v Seznamu příloh.

„Jednotka NUTS II Severovýchod se skládá ze tří samosprávných krajů – Libereckého, Královéhradeckého a Pardubického, které odpovídají úrovni NUTS III. Každý kraj se dále člení na obce s rozšířenou působností, kterých je v Královéhradeckém a Pardubickém kraji 15 a v Libereckém kraji 10. Dále se regiony územně dělí na 1 116 samostatných obcí, z nichž 111 má statut města.“¹⁴⁷ Metropole všech tří krajů, tedy Liberec, Hradec Králové a Pardubice, jsou od hlavního města České republiky Prahy vzdáleny necelých 100 kilometrů.

Dle údajů Českého statistického úřadu k 1. lednu 2007, žilo na území RS SV téměř 1,49 milionů obyvatel (14,5% celkové populace ČR), což jej řadí na druhé místo jako druhý nejlidnatější region po regionu soudržnosti Jihovýchod.¹⁴⁸ Do celkového počtu obyvatel byly zahrnuty bez ohledu na státní občanství osoby s trvalým i dlouhodobým pobytem na tomto území. K počtu obyvatel se dále váží další ukazatele. Zejména jde o ukazatel hustoty zalidnění, jež ke dni 1. ledna 2007 představoval téměř 120 obyvatel na km². S ohledem na podíl městského a venkovského obyvatelstva, představoval podíl městského obyvatelstva téměř 70%. Míra zaměstnanosti z celkového počtu obyvatel mezi 15-64 rokem věku činila k 1. prosinci 2006 výše téměř 66%.¹⁴⁹ Pokud vezmeme v úvahu porovnání těchto údajů s údaji platnými pro celou ČR, dosahuje RS SV spíše průměrných hodnot.

Pokud bychom měli charakterizovat RS SV jako celek, jde o region zemědělsko-průmyslový s dlouholetou tradicí zejména v jednotlivých průmyslových oblastech. V Pardubickém kraji jde zejména o strojírenský, potravinářský, stavební či chemický a elektrotechnický průmysl, v Libereckém kraji je rozšířen především sklářský průmysl a v kraji Královéhradeckém výroba hudebních nástrojů.¹⁵⁰

Programový dokument RS SV obsahuje i tzv. SWOT analýzu, neboli zhodnocení silných a slabých stránek a dále příležitostí a hrozeb vztahujících se k RS SV. Tato studie představuje komplexní analýzu tohoto regionu. Silné stránky jsou dány zejména dlouholetou průmyslovou tradicí, atraktivitou území s předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu či výhodnou polohou krajských měst a jejich propojením hustou sítí silnic a železnic, mimo jiné i existencí mezinárodního veřejného letiště v Pardubicích. Slabé stránky představují zejména hospodářsky slabé oblasti s vysokou

147 Regionální operační program NUTS II Severovýchod pro období 2007-2013, str. 18.

148 www.strukturalni-fondy.cz – cit. dne 19. 3. 2013.

149 Vybrané údaje o regionu soudržnosti Severovýchod. Český statistický úřad, oddělení regionálních analýz a informačních služeb, 2008, str. 6.

150 Regionální operační program NUTS II Severovýchod pro období 2007-2013, str. 17.

nezaměstnaností, nedostatečnou dostupností venkovských oblastí, chybějícími prostory pro kulturní a volnočasovou aktivitu na venkově či nedostatek technických odborníků. Mezi využitelné příležitosti náleží především možnost využít jeho strategické pozice pro podnikatelské aktivity tuzemských i zahraničních investorů či rozvoj průmyslových a dalších oborů ve spolupráci se zahraničními subjekty. Konečně možná úskalí plynou z růstu nezaměstnanosti, snížení atraktivity celého regionu z důvodu nedostatečné dopravní infrastruktury či absence možnosti celoživotního vzdělávání.¹⁵¹

Pokud se zaměříme na ukazatel HDP na obyvatele v paritě kupní síly, kterým je na úrovni EU určována ekonomická vyspělost jednotlivých regionů, jsou pro RS SV patrné vzrůstající hodnoty. V roce 2005 dosahovala tato hodnota výše 60% úrovně EU-25, dle zprávy uveřejněné statistickým úřadem EU, Eurostatem, představovala tato hodnota v roce 2009 již 66%.¹⁵² Vzrůstající tendence je pro RS SV očekávána i nadále. Nehrozí však jako například u regionu soudržnosti Střední Čechy, Jihovýchod či Jihozápad, že by stanovenou hranici 75% pro možnost čerpání finančních prostředků z fondů EU pro nadcházející období překročil.

4.2. ROP NUTS II Severovýchod pro období 2007-2013

Regionální operační program NUTS II Severovýchod pro období 2007-2013 (dále jen „ROP NUTS II SV“) představuje programový dokument, který zakotvuje prioritní osy regionu soudržnosti Severovýchod programového období 2007-2013. Tvoří jeden z celé soustavy programových dokumentů vytvořených v rámci ČR a jejích regionů, které tvoří nástroje k naplňování jednotlivých cílů EU v rámci politiky soudržnosti. Jeho úkolem je zabezpečení řádného čerpání finančních prostředků z fondů EU v programovém období let 2007-2013.¹⁵³ Tento dokument navazuje na strategické a programové dokumenty jak na úrovni evropské, národní, tak na úrovni regionální. Zejména se na evropské úrovni jedná o SOZS, na národní úrovni o NRP ČR, NSRR ČR a na regionální úrovni o jednotlivé strategické a další relevantní dokumenty rozvoje Libereckého, Královéhradeckého a Pardubického kraje. Podstatnou součástí zpracování tohoto dokumentu tvoří též sociálně ekonomická analýza a SWOT analýza regionu soudržnosti Severovýchod. Zpracovány byly i zkušenosti z předcházejícího programového období let 2004-2006.

---

151 Regionální operační program NUTS II Severovýchod pro období 2007-2013, str. 80-81.

152 m.ihned.cz – cit. 19. 3. 2013.

153 www.rada-severovychod.cz – cit. dne 20. 3. 2013.

Zastřešujícím orgánem procesu přípravy jednotlivých OP, odstraňováním duplicit a zajištěním souladu konkrétních programových dokumentů se stala tzv. Horizontální pracovní skupina, vytvořená v rámci Řídícího a koordinačního výboru. Nejvýznamnějším dokumentem pro zpracování tohoto OP činila Metodika pro přípravu programových dokumentů pro období 2007-2013, Odboru Rámce podpory Společenství MMR. Na přípravě ROP NUTS II SV se podílela celá řada partnerů, jejich jádro představoval tým sestávající se ze zaměstnanců jednotlivých krajských úřadů, kteří se odborně i profesně zabývají problematikou regionálního rozvoje. Dalším významným činitelem bylo několik pracovních skupin, sestávajících se ze zástupců krajských úřadů, měst a obcí v regionu či neziskového sektoru, jejichž úkolem bylo poskytovat své odborné názory a připomínky k jednotlivým fázím procesu tvorby ROP NUTS II SV. Všechny subjekty podílející se na jeho přípravě byly po celou dobu tvorby v úzkém kontaktu s jednotlivými radami a zastupitelstvy všech tří krajů a Regionální radou regionu soudržnosti Severovýchod.¹⁵⁴ Svoji roli v rámci přípravy tohoto dokumentu mohla nést i široká veřejnost, jejíž připomínky mohly být po konzultaci s partnery zapracovány do programového dokumentu samého.

ROP NUTS II SV byl dne 15. listopadu 2006 schválen usnesením Vlády České republiky a předložen Evropské komisi ke schválení. Po několikaměsíčním vyjednávání o jeho konečné podobě byl dne 3. prosince 2007 schválen Evropskou komisí a tímto se pro budoucí žadatele a potenciální příjemce z regionu soudržnosti Severovýchod stal nejvýznamnějším nástrojem čerpání finančních prostředků z fondů EU. Ve svém obsahu vychází z komplexní analýzy ekonomické a sociální situace na území RS SV a na základě objasnění konkrétních panujících podmínek zakotvuje zaměření tohoto programu v podobě jednotlivých prioritních os a oblastí podpory. Na programový dokument RS SV navazuje další významný dokument. Jedná se o Prováděcí dokument ROP SV, který ve svém obsahu upravuje podrobné informace o implementaci programu, dále rozpracovává jednotlivé prioritní osy a oblasti podpory, u nichž stanoví veškeré konkrétní podmínky čerpání, klasifikaci možných příjemců dotace, způsobilosti výdajů a podobně.

4.1.1. Globální cíl a specifické cíle

ROP NUTS II SV spadá pod cíl Konvergence, jehož význam spočívá v podpoře růstu potenciálu jednotlivých evropských regionů, jenž byl podlomen v souvislosti s rozšířením EU o nové členské státy. V souladu s tímto cílem, cíli NSRR, základního

---

¹⁵⁴ Regionální operační program NUTS II Severovýchod pro období 2007-2013, str. 7-8.

dokumentu regionální politiky ČR pro programové období let 2007-2013 a v návaznosti na výsledky sociálně ekonomické a SWOT analýzy byl v ROP NUTS II SV definován globální cíl: „Zvýšení kvality fyzického prostředí regionu, což povede ke zvýšení atraktivity regionu pro investice, podnikání a život obyvatel. Prostřednictvím zvýšení atraktivity regionu bude docházet k jeho konvergenci k průměrné úrovni socioekonomického rozvoje EU.“¹⁵⁵ V tomto smyslu je hlavním cílem eliminace veškerých faktorů v jejichž důsledku nedochází k požadovanému rozvoji a ekonomickému růstu tohoto regionu. Na základě globálního cíle došlo k vytyčení čtyř specifických cílů: „1. Zvýšení dostupnosti regionu a efektivnosti dopravy při respektování ochrany životního prostředí; 2. Zlepšení kvality života a veřejných služeb pro obyvatelstvo s důrazem na snižování regionálních disparit; 3. Zvýšení efektivnosti využití přírodního a kulturního potenciálu regionu; 4. Zvýšení atraktivity regionu pro podnikání a investice.“¹⁵⁶ Pokud dojde k naplnění těchto vytyčených cílů, dosáhne RS SV průměrné ekonomické úrovně ekonomicky vyspělých regionů EU.

4.1.2. Prioritní osy a oblasti podpory

ROP NUTS II SV je naplňován v rámci celkem pěti prioritních os, které jsou podrobně rozpracovány v celkem patnácti oblastech podpory. Jednotlivé prioritní osy byly zakotveny v úzké návaznosti s vytyčenými specifickými cíly, které se do jednotlivých prioritních os promítají.¹⁵⁷ Na následujících řádcích přiblížím jednotlivé prioritní osy a oblasti podpory z hlediska jejich charakteristiky. Další specifické podmínky, které se váží na čerpání finanční podpory prostřednictvím konkrétních prioritních os a oblastí podpory, zakotvuje Prováděcí dokument ROP SV a dokumenty navazující, jako zejména Příručka pro žadatele a příjemce.

Prioritní osa 1 Rozvoj dopravní infrastruktury (podíl 36%) má za cíl zkvalitnění stavu regionální silniční dopravní infrastruktury, letištní infrastruktury veřejných mezinárodních letišť a tím pádem zkvalitnění dopravní obslužnosti celého regionu, samozřejmě při respektování ochrany životního prostředí.¹⁵⁸

- Oblast podpory 1.1. Rozvoj regionální silniční dopravní infrastruktury (podíl 62%) je zaměřena na rekonstrukci a modernizaci silnic II. a III. tříd s cílem zlepšení dopravního spojení uvnitř regionu. Možným příjemcem podpory (nevratné přímé pomoci nebo-li dotace) jsou pouze kraje.

¹⁵⁵ www.rada-severovychod.cz – cit. dne 22. 3. 2013.

¹⁵⁶ Prováděcí dokument ROP SV. Hradec Králové: Regionální rada NUTS II SV, str. 18-19.

¹⁵⁷ K tomuto si dovoluji odkázat na znázornění jednotlivých cílů a prioritních os v Seznamu příloh pod číslem 11.

¹⁵⁸ Zpracováno dle: Prováděcí dokument ROP SV. Hradec Králové: Regionální rada NUTS II SV, str. 32-49.

- Oblast podpory 1.2 Podpora projektů zlepšujících dopravní obslužnost území (podíl 35%) je zaměřena na modernizaci veřejné hromadné dopravy, dopravní spojení jednotlivých měst a napojení na spoje národní. Možným příjemcem podpory jsou obce, kraje a organizace jimi zřizované či zakládané, dobrovolné svazky obcí, nestátní neziskové organizace, provozovatelé drážní dopravy, podnikatelské subjekty (fyzické i právnické osoby), organizace zřizované nebo zakládané státem.
- Oblast podpory 1.3. Rozvoj veřejných mezinárodních letišť (podíl 3%) se zaměřuje na zkvalitnění leteckého spojení na regionální, národní i mezinárodní úrovni. Příjemcem podpory jsou obce, kraje a organizace jimi zřizované či zakládané.

Prioritní osa 2 Rozvoj městských a venkovských oblastí (podíl 37%) si klade za cíl vyrovnání disparit mezi úrovní městských a venkovských oblastí prostřednictvím podpory infrastruktury v oblasti školství, zdravotnictví a sociálních služeb.¹⁵⁹

- Oblast podpory 2.1. Rozvoj regionálních center (podíl 35%) je zaměřen na podporu a rozvoj regionálních center jednotlivých krajů, Liberce, Hradce Králové a Pardubic. Podpora je zaměřena především na obnovu vybraných částí měst, zanedbaných areálů, budov, objektů a ploch či rekonstrukce objektů pro kulturu a volný čas. Příjemci podpory jsou obce s více než 50 000 obyvatel, kraje, organizace jimi zřizované či zakládané a nestátní neziskové organizace. Minimální výše celkových způsobilých výdajů se liší dle předloženého projektu.
- Oblast podpory 2.2. Rozvoj měst (podíl 47%) se zaměřuje na posílení ekonomického a společenského rozvoje měst s cílem posílení jejich pozic na území regionu. Příjemci podpory jsou obce s více než 5 000 obyvatel, kraje, organizace jimi zřizované či zakládané, nestátní neziskové organizace, Hospodářská komora a její složky či zájmová sdružení právnických osob.
- Oblast podpory 2.3. Rozvoj venkova (podíl 18 %) se zaměřuje na posílení atraktivity venkovských oblastí. Příjemci podpory jsou obce s počtem od 500 do 5 000 obyvatel a dále stejné subjekty jako pro předcházející oblast 2.2.

Prioritní osa 3 Cestovní ruch (podíl 20%) zakotvuje zejména snahu podpořit stávající přírodní a kulturní potenciál RS SV a tím pádem zvýšit podíl cestovního ruchu na ekonomické prosperitě regionu.

---

¹⁵⁹ Zpracováno dle: Prováděcí dokument ROP SV. Hradec Králové: Regionální rada NUTS II SV, str. 50-81.

- Oblast podpory 3.1. Rozvoj základní infrastruktury a doprovodných aktivit v oblasti cestovního ruchu (podíl 92%) směřuje k navýšení počtu kvalitní a široké nabídky ubytovacích a stravovacích možností a dalších služeb v turistických lokalitách RS SV. Možnými příjemci podpory jsou obce, kraje a organizace jimi zřizované či zakládané, dobrovolné svazky obcí, nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob a podnikatelské subjekty.
- Oblast podpory 3.2. Marketingové a koordinační aktivity v oblasti cestovního ruchu (podíl 8%) je určena příjemcům podpory, kteří zavádějí služby v oblasti cestovního ruchu s cílem propagace služeb cestovního ruchu na bázi internetových informačních a rezervačních systémů. Možnými příjemci podpory jsou obce, kraje a organizace jimi zřizované či zakládané, dobrovolné svazky obcí, nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob.¹⁶⁰

Prioritní osa 4 Rozvoj podnikatelského prostředí (podíl 4%) se zaměřuje na zvýšení atraktivity RS SV pro podnikání a investice prostřednictvím rozvoje podnikatelských nemovitostí a zlepšení uplatnění absolventů v praxi. Možnými příjemci podpory jsou podnikatelské subjekty (malé a střední podniky).¹⁶¹

- Oblast podpory 4.1. Podpora rozvoje infrastruktury pro podnikání (podíl 54 %).
- Oblast podpory 4.2. Podpora rozvoje spolupráce firem se středními školami a učilišti, dalšími regionálními vzdělávacími institucemi a úřady práce, rozvoj inovačních aktivit v regionu (podíl 46%).

Prioritní osa 5 Technická pomoc (podíl 3%) je zaměřen na financování aktivit souvisejících s realizací ROP NUTS II SV, zejména zpracování určitých studií, analýz, zajištění povědomosti o tomto OP či prostředky zajišťující přípravu a realizaci tohoto programu.¹⁶² Do rámce této prioritní osy patří:

- Oblast podpory 5.1. Podpora aktivit spojených s realizací a řízením.
- Oblast podpory 5.2. Podpora absorpční kapacity regionu NUTS II SV.

¹⁶⁰ Bajer, P. a Matyáš, J. Praktický průvodce dotacemi z fondů Evropské unie, Brno: Eurospolečnosti, 2009, str. 61.

¹⁶¹ Prováděcí dokument ROP SV. Hradec Králové: Regionální rada NUTS II SV, str. 98.

¹⁶² www.strukturalni-fondy.cz – cit. dne 22. 3. 2013.

V. Hodnocení programového období let 2007-2013 v ČR

Poslední část této práce bych ráda věnovala vyhodnocení dosavadního stavu čerpání finančních prostředků alokovaných pro ČR pro programového období let 2007-2013 se zaměřením na analýzu čerpání finančních prostředků prostřednictvím jednotlivých ROP. Jakožto základní podkladový materiál jsem použila údaje *Měsíční monitorovací zprávy o průběhu čerpání strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007-2013* (dále jen „MMZ“), s údaji platnými k datu 6. února 2013. MMZ představuje hlavní výstup monitorovací činnosti programového období 2007-2013 v gesci MMR, Národního orgánu pro koordinaci, který je každý měsíc zpracováván na základě předložených monitorovacích zpráv řídicích orgánů jednotlivých OP a v tomto smyslu je jeho informační hodnota úměrně závislá na informacích těmito orgány poskytnutých.¹⁶³ S ohledem na celkovou alokaci finančních prostředků pro ČR představují prostředky v podaných žádostech k 6. únoru 2013 přes 170% celkové alokace, což představuje téměř dvojnásobnou hodnotu finančních prostředků, než která byla ČR poskytnuta. Prostředky kryté Rozhodnutím či Smlouvou o poskytnutí dotace představují 81,4% celkové alokace. Proplacené prostředky jednotlivým příjemcům dotace tvoří 51,7% celkové alokace. Ovšem prostředky již certifikované¹⁶⁴, neboli skutečně vyčerpané pouze 29,4% celkové alokace. V tomto smyslu je pro nadcházející měsíce zásadní právě samotná certifikace finančních prostředků a jejich reálné proplacení ze strany EU.

Na následujících řádcích bych se ráda zaměřila na porovnání jednotlivých ROP. ROP patří v porovnání s ostatními OP v rámci ČR, jak vyplývá z mnohých studií¹⁶⁵, mezi nadprůměrné s ohledem na jejich úspěšnost, i přesto že se mnohým z nich nevyhnují problémy s chybovostí projektů. Mým záměrem není zabývat se chybovostí, to ponechám příslušným kontrolním orgánům. Můj zájem spočívá na vykázaných datech zakotvených v **MMZ k datu 6. února 2013**. Zaměřím se na čtyři hodnotící kritéria. Za prvé celkový počet podaných žádostí dle jednotlivých ROP, dále počet uzavřených Rozhodnutí či Smluv o poskytnutí dotace, celkový objem proplacených a certifikovaných finančních prostředků a zhodnocení nejžádanějších oblastí podpory.

¹⁶³ www.strukturalni-fondy.cz – cit. dne 23.3.2013

¹⁶⁴ Certifikaci se rozumí potvrzení správnosti údajů poskytnutých řídicím orgánem platebnímu orgánu a tím pádem potvrzení řádného finančního řízení a implementace právních předpisů EU i ČR. Výsledkem certifikace je žádost o platbu podávaná společně s certifikátem platebnímu orgánu EK.

¹⁶⁵ Například studie EU Office České spořitelny (září 2010). Dostupné na: https://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/EUSpA_SrovnaniROPu.pdf.

Ovšem ideální pro zhodnocení celého programového období by bylo hodnocení dle údajů na konci roku 2013, respektive s ohledem na pravidlo n+2 až v roce 2015.

První hodnotící kritérium, tedy hledisko zájmu o dotaci ze strany žadatelů, spočívá v porovnání celkového objemu podaných žádostí v miliardách Kč vůči celkové alokaci pro daný ROP k 6. únoru 2013. Jak je patrné z tabulky č. 1, nejžádanějším je prozatím ROP Jihozápad s celkovým počtem přes 2 700 žádostí, představující téměř trojnásobný zájem vůči celkové alokované finanční částce. Pozitivním ukazatelem je, že u všech ROP je zájem ze strany žadatelů minimálně 1,5 násobný a tudíž je možné s dostatkem projektových žádostí vybrat kvalitní o podporu se ucházející projekty.

ROP	Podané žádosti o podporu k 6. 2. 2013		
	počet	celkem mld. Kč	% k celkové alokaci
ROP Jihozápad	2711	54.3	286.0
ROP Severovýchod	1249	41.6	207.4
ROP Střední Čechy	1616	33.7	197.2
ROP Severozápad	997	40.0	176.1
ROP Jihovýchod	1417	37.2	172.8
ROP Střední Morava	1822	34.3	170.0
ROP Moravskoslezsko	1426	35.4	162.1

Tabulka č. 1 – Zdroj: Autor práce dle údajů MMZ (leden 2013).

Druhé hodnotící kritérium představuje porovnání celkového objemu uzavřených Rozhodnutí či Smluv o poskytnutí dotace v miliardách Kč vůči celkové alokaci pro daný ROP k 6. únoru 2013. Jak je patrné z tabulky č. 2, prozatím nejúspěšnějším je ROP Severovýchod, který již rozdělil veškeré alokované finanční prostředky pro programové období 2007-2013. Další ROP Jihozápad, Střední Čechy a Jihovýchod se blíží k přerozdělení zbývajících alokovaných prostředků během letošního roku.

ROP	Podepsané Smlouvy o poskytnutí dotace k 6. 2. 2013		
	počet	celkem mld. Kč	% k celkové alokaci
ROP Severovýchod	593	20.4	101.6
ROP Jihozápad	658	17.6	92.7
ROP Střední Čechy	675	15.8	92.3
ROP Jihovýchod	614	19.8	91.7
ROP Moravskoslezsko	670	18.1	82.6
ROP Severozápad	321	18.3	80.7
ROP Střední Morava	674	14.4	71.6

Tabulka č. 2 – Zdroj: Autor práce dle údajů MMZ (leden 2013).

Tabulka č. 3 zakotvuje zhodnocení dle celkového objemu proplacených finančních prostředků konečným příjemcům vůči celkové alokaci pro daný ROP k 6. únoru 2013. Z tohoto hlediska si ROP Severovýchod stojí taktéž nejlépe, ovšem s ohledem na celkový objem certifikovaných finančních prostředků vůči celkové alokaci si již tak dobře nestojí. Pokud porovnáme celkovou hodnotu proplacených a certifikovaných finančních prostředků vůči celkové alokaci, nejlépe si v tomto směru stojí ROP Jihovýchod a ROP Střední Morava s rozdílem pouze okolo 6 %.

ROP	Proplacené a certifikované finanční prostředky k 6. 2. 2013		
	celkem proplacené v mld. Kč	celkem certifikované v mld. Kč	% proplacených / certifikovaných z celkové alokace
ROP Severovýchod	14.2	9.4	70.9 / 46.8
ROP Jihovýchod	13.9	12.5	64.6 / 58.0
ROP Střední Čechy	10.4	5.5	60.7 / 32.0
ROP Střední Morava	11.7	10.6	58.3 / 52.4
ROP Jihozápad	10.6	8.4	55.9 / 44.2
ROP Moravskoslezsko	11.6	9.1	53.2 / 41.5
ROP Severozápad	11.8	5.5	51.9 / 24.2

Tabulka č. 3 – Zdroj: Autor práce dle údajů MMZ (leden 2013).

Poslední hodnotící kritérium se již nevztahuje na ROP jako celky, nýbrž na konkrétní oblasti podpory jednotlivých programových dokumentů ROP. Podle mého názoru jde o srovnání velmi zajímavé a významné i z hlediska příprav nadcházejícího programového období pro léta 2014-2020. Pozornost zde zaměřuji na prvním šest nejžádanějších oblastí podpory z pohledu žadatelů o dotaci a pro zajímavost uvádím i celkový objem finančních prostředků součtu podaných žádostí v miliardách Kč. Jde o hledisko nejžádanějších oblastí podpory, které se nerovná počtu skutečně přijatých žádostí o podporu. Pro přehlednost však v posledním sloupci uvádím i počet skutečně přijatých žádostí s již uzavřeným Rozhodnutím či Smlouvou o poskytnutí dotace. S ohledem na počet podaných žádostí stojí na místě prvním ROP Jihozápad a jeho oblast podpory 3.1. Rozvoj infrastruktury cestovního ruchu.

Pokud bychom měli z těchto prvních šesti nejžádanějších oblastí podpory vyvodit obecné závěry platné pro ROP jako celek, největší zájem mají žadatelé o dotaci v oblastech zaměřených na rozvoj venkova. Dále se jedná o podporu v oblasti rozvoje infrastruktury cestovního ruchu, rozvoje místních komunikací a rozvoje infrastruktury základního, středního a vyššího odborného školství.

ROP Oblast podpory	Nežádanější oblasti k 6. 2. 2013		
	počet žádosti	celkem mld. Kč	Rozhodnutí/Smlova
ROP Jihozápad 3.1. Rozvoj infrastruktury cestovního ruchu	704	13.9.	122
ROP Střední Čechy 3.3 Rozvoj venkova	576	7.9	192
ROP Střední Morava 2.3. Rozvoj venkova	571	6.6	213
ROP Jihozápad 1.5. Rozvoj místních komunikací	560	5.9.	101
ROP Moravskoslezsko 4.1. Rozvoj venkova	431	5.3	176
ROP Severovýchod 3.1. Rozvoj infrastruktury a doprovodných aktivit v oblasti cestovního ruchu	376	10.9	116
ROP Jihozápad 2.4. Rozvoj infrastruktury základního, středního a vyššího odborného školství	368	5.7	64

Tabulka č. 4 – Zdroj: Autor práce dle údajů MMZ (leden 2013).

V návaznosti na výše uvedená data, zejména počty žádosti o poskytnutí dotace v rámci jednotlivých ROP, respektive s ohledem na počty již uzavřených Rozhodnutí či Smluv o poskytnutí dotace, je zřejmé, jaký celkový počet projektů již byl či stále je realizován na území celé České republiky. Vždyť každý všední den, na jakémkoli místě našeho státu, se můžeme setkat s již realizovanými projekty. Stačí když navštívíme zrekonstruovanou budovu školy, muzea, divadla, kulturního centra či jiné veřejné instituce. Při našich cestách můžeme využít nově zrekonstruovaných silnic, dopravních hal či letišť. Každý den můžeme využít jízdy v nových dopravních prostředcích veřejných dopravních podniků a ve volném čase například nově vytvořených cyklostezek či dětských a víceúčelových hřišť. To jsem nezmínila řadu dalších prospěšných projektů v oblasti vědy a výzkumu či podnikatelského prostředí.

Avšak, jak nás každý den upozorňují média, problémy se realizací čerpání finančních prostředků z fondů EU nevyhýbají. Česká republika má příležitost k tomu, aby využila načerpané zkušenosti s realizací strukturální politiky EU, které získala již v průběhu zkráceného programového období let 2004-2006 a zejména v právě probíhajícím programovém období let 2007-2013. Zkušenosti z obou těchto programových období by měla aplikovat při přípravě na nové programové období let 2014-2020, jelikož řadě problémů, které čerpání finančních prostředků z fondů EU provází, se dá zabránit již řádným nastavením počátečních pravidel.

Tento názor zastává i první náměstek ministra pro místní rozvoj Ing. Daniel Braun: „*Díky zkušenostem ze současného programového období si uvědomujeme potřebnost zjednodušení administrativní náročnosti. Transparentnost a koordinovaný systém kontroly pomohou zlepšit celý systém evropských dotací.*“¹⁶⁶ V tomto směru proběhlo v průběhu roku 2012 několik konferencí, jejichž organizátorem bylo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR s cílem diskutovat o principech pro zjednodušení postupů při čerpání finančních prostředků z fondů EU. Na těchto konferencích byly mimo jiné příspěvky prezentován i dokument vypracovaný Ministerstvem pro místní rozvoj ČR z února roku 2012 *Doporučení ke zjednodušení administrativní zátěže pro žadatele a příjemce při čerpání finančních prostředků z fondů EU v programovém období 2014-2020.*

Vznik tohoto dokumentu vychází z návrhu souboru nařízení Evropské komise pro programové období let 2014-2020, z jejichž znění vyplývá, že hlavní charakteristikou budoucího programového období by mělo představovat snížení administrativní zátěže. Zejména by šlo o snížení administrativní zátěže pro žadatele a příjemce dotací z fondů EU. Příprava projektových žádostí a stále vysoký počet povinných příloh nutí žadatele, aby si tyto podklady pro podání nechali zpracovat externími poradenskými firmami. Zpravidla se jedná o menší žadatele, jelikož větší instituce jsou schopny podat žádost o poskytnutí dotace samy, bez externí pomoci.¹⁶⁷ Tento dokument popisuje na základě provedené analýzy administrativního prostředí právě probíhajícího programového období let 2007-2013 a dosavadních zkušeností možné ulehčení a sjednocení celého procesu administrace. MMR hledí na žadatele a příjemce jakožta na zásadní subjekty celého systému čerpání finančních prostředků z fondů EU. Právě prostřednictvím jimi předkládaných projektů jsou realizovány cíle konkrétních operačních programů a zejména kvalita a schopnost bezchybné realizace těchto předkládaných projektů určuje úspěch politiky soudržnosti a taktéž úspěch ČR.¹⁶⁸ Tento dokument zakotvuje doporučení pro snížení administrativní zátěže z hlediska fází průběhu projektového cyklu. Prvním tématem je tedy proces vyhlášení výzev k předkládání projektových žádostí, dále podání projektové žádosti, proces hodnocení a výběru projektů a poslední fáze realizace projektu, žádosti o platby, jejich proplácení a kontroly. Část věnovaná každému z témat obsahuje popis jeho současného stavu a doporučení, které by měly vést ke zjednodušení v programovém období 2014-2020.

¹⁶⁶ Konference ke zjednodušení v oblasti fondů EU 30. 5. 2012, www.strukturalni-fondy.cz – cit. dne 24. 3. 2013.

¹⁶⁷ Zimmermannová, Lucie, Brown, Lenka. Problematika čerpání prostředků ze strukturálních fondů v České republice: překážky limitující plynulé čerpání z fondů, str. 12.

¹⁶⁸ Doporučení ke zjednodušení administrativní zátěže pro žadatele a příjemce při čerpání finančních prostředků z fondů EU v programovém období 2014-2020.

Tento dokument dále zakotvuje podstatná průřezová opatření, která se vztahují na zjednodušení a zefektivnění celého procesu čerpání finančních prostředků v programovém období let 2014-2020. Základním předpokladem pro dosažení vytyčených cílů představuje řádná příprava legislativního prostředí. Pro členské státy jsou závazné povinnosti zakotvené v textu souboru nařízení určené pro programové období let 2014-2020. V tomto smyslu je členský stát povinen přizpůsobit národní legislativu tak, aby byla v souladu. Tudíž má být provedena analýza návrhů těchto nařízení a na jejím základě má dojít ke specifikaci problémových oblastí ve vztahu k právnímu řádu ČR.¹⁶⁹ S ohledem na toto doporučení byla již zřízena Pracovní skupina pro legislativní změny, která se soustředí na zabezpečení souladu legislativního prostředí ČR s legislativním prostředím EU.

Jako další významné hledisko úspěšnosti budoucího programového období je zakotveno zajištění dostatečné administrativní kapacity, která představuje základní předpoklad pro úspěšnou přípravu a realizaci jednotlivých operačních programů. Taktéž je zdůrazněno hledisko kompetenční vybavenosti implementačních struktur. „*Pouze kompetentní a adekvátně motivovaný zaměstnanec je schopen vykonávat náročnou, časově nárazovou a v některých případech vysoce specializovanou činnost.*“¹⁷⁰ Konečně je taktéž zdůrazněna potřeba zavést společnou jednotnou terminologii se základním výkladem pojmů napříč všemi operačními programy. Tato terminologie by měla být aplikována na všech úrovních operačních programů i implementačních struktur programového období let 2014-2020, aby bylo zajištěno potřebné zefektivnění procesu čerpání finančních prostředků z fondů EU.

Pokud bych měla výše řečené shrnout, pro nadcházející programové období let 2014-2020 je zásadní zavést jednotná a srozumitelná pravidla. Především vytvořit ucelený systém dokumentů na jednotlivých úrovních operačních programů a zaměřit se na zabezpečení jejich srozumitelnosti. Ke sjednocení celého systému má sloužit taktéž nově vytvořená webová stránka, kde mají být k dispozici relevantní dokumenty vztahující se k jednotlivým operačním programům a vyhlášeným výzvám.

V souladu s již zmíněnými principy, tedy zajištěním jednoty a efektivity nového programového období let 2014-2020 a celého implementačního rámce, bylo na základě podmínek stanovených Evropskou komisí vytyčeno pět národních priorit. Mezi tyto

---

¹⁶⁹ Doporučení ke zjednodušení administrativní zátěže pro žadatele a příjemce při čerpání finančních prostředků z fondů EU v programovém období 2014-2020.

¹⁷⁰ Tamtéž, str. 30.

priority patří zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky, rozvoj páteřní infrastruktury, zvýšení kvality a efektivity veřejné správy, podpora boje s chudobou, systému péče o zdraví a integrovaný rozvoj území. Na podkladě těchto priorit došlo k vypracování návrhů osmi operačních programů cíle 1 a 2; konkrétně pěti tématických OP (OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, OP Zaměstnanost, OP Doprava a OP Životní prostředí), jeden Integrovaný regionální OP, jeden speciální OP pro hlavní město Prahu a jako poslední OP Technická pomoc. Pro cíl 3 zůstane pět OP přeshraniční spolupráce, OP nadnárodní spolupráce a OP meziregionální spolupráce. V tomto smyslu se nejzásadnější změna dotkne právě regionálních OP, které budou nově transformovány do jednoho Integrovaného regionálního OP. Jeho řídicím orgánem se má stát Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.¹⁷¹ V průběhu jarních měsíců roku 2013 by mělo dojít k doladění obsahu tohoto programu, tedy konkrétních prioritních os a oblastí podpory a následně by měla být ustanovena i implementační struktura.

---

¹⁷¹ Přípravy nového programovacího období. Včera, dnes a zítra. Občasník Centra pro regionální rozvoj České republiky, prosinec 2012, číslo 7, str. 5.

ZÁVĚR

Česká republika je od roku 2004 jedním z členských států Evropské unie. Z hlediska jejího budoucího rozvoje s sebou vstup do EU přinesl především možnost podílet se na strukturální politice a na jejím základě čerpat finanční prostředky z fondů EU. Realizace strukturální politiky EU na území ČR je významná především z pohledu jednotlivých regionů, jelikož přispívá ke zmírňování regionálních disparit s cílem pomoci především regionům méně ekonomicky vyspělým. Tato politika je odrazem principu solidarity mezi členskými státy, kdy státy ekonomicky vyspělé napomáhají státům slabším a tím přispívají k zajištění ekonomické výkonnosti. Je třeba si uvědomit, že jejím cílem není nahradit národní regionální politiky členských států, ale navázat na ně a efektivně je doplnit.

Jako cíl této diplomové práce jsem si stanovila přiblížit podstatu a fungování strukturální politiky EU na pozadí jejího historického vývoje a dále charakterizovat právě probíhající programové období let 2007-2013 na území ČR z hlediska jeho programového a institucionálního zajištění. Konkrétně jsem se zaměřila na regionální operační programy a bližší charakteristiku programového dokumentu Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod. Při naplňování tohoto cíle jsem vycházela ze studia příslušných primárních a sekundárních pramenů práva zakotvujících strukturální politiku jak na úrovni EU, tak na úrovni vnitrostátní. Dále jsem při studiu dané problematiky vycházela z mnoha strategických a programových dokumentů vypracovaných na základě relevantních ustanovení pramenů práva EU. V tomto smyslu jsem se seznámila se všemi důležitými zásadami a podmínkami pro čerpání finančních prostředků z fondů EU a v jejich souhrnu bych je označila za příliš komplikované.

Aby mohl členský stát čerpat finanční podporu z fondů EU, je povinen v souladu s komplexem nařízení EU, který zakotvuje úpravu strukturální politiky pro konkrétní programové období, vypracovat soustavu strategických a programových dokumentů, které podléhají schválení ze strany Evropské komise. Mezi tyto dokumenty řadíme Národní rozvojový plán, Národní strategický referenční rámec a jednotlivé programové dokumenty pro konkrétní operační programy. Současné programové období let 2007-2013 představuje pro ČR možnost čerpat finanční prostředky jí přidělené prostřednictvím 24 operačních programů.

Z pohledu žadatelů o dotace mají zásadní význam jednotlivé programové dokumenty operačních programů, jelikož zakotvují prioritní osy a oblasti podpory, které stanoví, jaké projekty mohou být prostřednictvím konkrétního operačního programu spolufinancovány. Ovšem následuje řada dokumentů, které obsahují celou řadu dalších podmínek, které musí být dodrženy, aby mohla být žádost o podporu schválena. Pokud si představíme, že pro každý operační program existuje Prováděcí dokument, Příručka pro žadatele a příjemce, dále určité metodiky zakotvující speciální pravidla, které se například zabývají problematikou finančních toků a k tomu připočteme zpracovávané metodiky a příručky na národní úrovni, dojdeme k číslu přes sto dokumentů, zpravidla s obsahem nikoli méně než sto stran. S ohledem na takovouto administrativní zátěž se nemůžeme divit, že se ČR v průběhu programového období let 2007-2013 potýkala při čerpání finančních prostředků z fondů EU s určitými obtížemi. V tomto smyslu bych pro nadcházející programové období doporučovala závěs pro všechny operační programy jednotná pravidla a následně pro každý operační program zvlášť vymežit jeho specifické odlišnosti a podmínky.

Za dílčí cíl této diplomové práce jsem si zvolila zhodnocení stavu čerpání finančních prostředků přidělených ČR ze strukturálních fondů EU se zaměřením na jednotlivé regionální operační programy k únoru roku 2013. Pro ČR byla na programové období let 2007-2013 alokována částka okolo 640,8 miliard Kč, což představuje zhruba dvě třetiny ročního státního rozpočtu ČR. Z výsledků mého zhodnocení vyplývá, že poptávka po zisku dotace z fondů EU přesahuje nabídku. Poptávka přesahuje nabídku téměř dvojnásobně, a to i přes složitou časovou a administrativní zátěž přípravy celého projektového cyklu. Z dalších výsledků vyplývá, že již proplacené finanční prostředky jednotlivým příjemcům dotace tvoří 51,7% celkové alokace. Ovšem prostředky certifikované, tedy skutečně vyčerpané pouze 29,4% celkové alokace. V tomto smyslu bude pro nadcházející měsíce zásadní právě samotná certifikace finančních prostředků a jejich reálné proplacení ze strany EU.

Pro hodnocení jednotlivých regionálních operačních programů jsem se zaměřila na čtyři hodnotící kritéria; Počet podaných žádostí o dotaci, počet uzavřených Rozhodnutí či Smluv o poskytnutí dotace, celkový objem proplacených a certifikovaných finančních prostředků a nakonec zhodnocení nejžádanějších oblastí podpory. Z těchto čtyř hodnocených kritérií je i pro nadcházející programové období let 2014-2020 významné především čtvrté hodnotící kritérium. Jak vyplynulo z mých výsledků, největší zájem mají žadatelé o dotaci v oblastech zaměřených na rozvoj

venkova, dále se jedná o podporu v oblasti rozvoje infrastruktury cestovního ruchu, rozvoje místních komunikací a rozvoje infrastruktury základního, středního a vyššího odborného školství. V tomto směru by mělo i zaměření jednotlivých oblastí podpory pro nadcházející programové období podporovat tyto zájmy žadatelů o dotace. Závěrem lze konstatovat, že regionální operační programy patří v porovnání s ostatními operačními programy, jak vyplývá i z mnoha studií, mezi nadprůměrné s ohledem na jejich úspěšnost. Dnes je již dána struktura operačních programů pro programové období let 2014-2020 a je jasné, že regionální operační programy budou nahrazeny jedním Integrovaným operačním programem. V tomto smyslu tedy nenaváží na své úspěchy, ovšem s ohledem na zajištění menší administrativní náročnosti realizace jednotlivých programů, bude tato změna doufejme prospěšná.

Závěrem bych ráda dodala, že otázka čerpání finanční pomoci ze strukturálních fondů EU představuje velmi obsáhlou materii. I přesto se mi podařilo v rozsahu mé práce této problematice porozumět a získala jsem řadu poznatků, jež mohu i v budoucnu uplatňovat a dále doplňovat o poznatky nové.

RESUMÉ

The topic of my thesis is called „European Union Structural Funds as a source of funding projects in the framework of the regions of the Czech Republic focusing on the Regional Operational Programme NUTS II North-East“. My thesis is focused on the Regional policy of the European Union and primarily focuses on the role of this European policy in the Czech Republic. Nevertheless the European Union has 27 member states, which form an integrated community, the economic disparities between their regions have increased during the last two enlargements in the year 2004 and 2007. However, it is not a new policy, the history gets back to the formation of the European Coal and Steel Community.

The Regional policy of the European Union also called Cohesion Policy is aimed at reducing the disparities between the richest and poorest regions of the European Union. It is based on two fundamental values, solidarity among member states and cohesion, because reducing the differences between poorest and richest member states benefits all member states. Financial tools which were set up to implement the Regional policy of the European Union are the Structural Funds and the Cohesion Fund. The Regional policy framework is usually set for a period of seven years, the current framework is from 2007 to 2013. All rules related to the Regional policy framework are set at the EU level and then transformed by member states and regions into national priorities. At the European level, there are set up Community Strategic Guidelines, at the national level National Strategic Reference Framework and at the regional level Regional Operational Programme for each region.

The European Union Regional policy for the 2007-2013 period forms the second European Union largest budget item with an allocation over thirty percent of an European Union budget. Regional Programmes are funded by three European Union Funds, two Structural Funds and the Cohesion Fund; The European Regional Development Fund, which is currently the largest, is focused on the poorest of all member state regions. The European Social Fund contributes to employment and helps to improve training and qualification. And The Cohesion Fund, which runs in tandem with the two Structural Funds, contributes to interventions in the field of the environment.

The two Structural Funds and the Cohesion Fund are used to finance the European Union Regional policy for the 2007–2013 period and help achieve three Objectives; „Convergence Objective“, „Regional competitiveness and employment Objective“ and „European territorial cooperation Objective“.

For the 2007-2013 programming period the Czech Republic has been allocated around 26,7 billion EUR; 25,9 billion EUR under the Convergence Objective, 0,38 billion EUR under the Regional competitiveness and employment Objective and 0,42 billion EUR under the European territorial cooperation Objective. The Central Bohemia, Central Moravia, Moravi Silesia, South-West, South-East, North-West and North-East regions fall under the Convergence Objective. The Prague region is the only one which fall under the Regional competitiveness and employment Objective. Strategic planning for the 2007–2013 period had been implemented through 24 Operational Programmes. On 3rd December 2007 The European Commission approved the Regional Operational Programme North-East. This programme involves a European Community support for this region within the framework of the Convergence Objective. The main priority of the programme is to improve the attractiveness of the region for investors, businesses and inhabitants.

The current programming period will come to an end in December 2013, so the European Commission, the member states and the regions are preparing for the new programmes for coming programming period from 2014 to 2020.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura

a) česká

- **Erfried, Adam, Larischová, Kristina a Rouček, Libor.** *Evropské odpovědi na globální výzvy 21. století.* Praha: Friedrich Ebert Stiftung, 2009. 143 s. ISBN 978-80-254-4073-5.
- **Bajer, Petr a Matyáš, Jiří.** *Praktický průvodce dotacemi z fondů Evropské unie.* 1. vyd. Brno: Eurospolečnosti, 2009. 122 s. ISBN 978-80-254-4017-9.
- **Boháčková, Ivana a Hrabánková, Magdalena.** *Strukturální politika Evropské unie.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. xvii, 188 s. Beckova edice Ekonomie. ISBN 978-80-7400-111-6.
- **Fiala, Petr a Pitrová, Markéta.** *Evropská unie.* 2., dopl. a aktualiz. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2.
- **Had, Miloslav a kol.** *Česká republika v Evropské unii: členství, přínosy, výzvy [stav k 18.5. 2006].* Praha: Linde, 2006. 200 s., xxxix s. příl. ISBN 80-7201-611-3.
- **König, Petr a kol.** *Rozpočet a politiky Evropské unie.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. xxiv, 374 s. Beckova edice Ekonomie. ISBN 80-7179-846-0.
- **Marek, Dan a Kantor, Tomáš.** *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie.* 1. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2007. 210 s. ISBN 978-80-87029-13-8.
- **Outláš, Veronika a kol.** *Právo Evropské unie.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 387 s. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7380-084-0.
- **Přichystal, Aleš.** *Kuchařka pro žadatele z fondů EU aneb jak uvařit dobrý projekt.* Nymburk: Nakladatelství VEGA-L, 2008. 153 s. ISBN 978-80-86757-94-0.
- **Tauer, Vladimír, Zemánková, Helena a Šubrtová, Jana.** *Ziskejte dotace z fondů EU: tvorba žádosti a realizace projektu krok za krokem.* 1. vyd. Brno: Computer Press, 2009. 160 s. ISBN 978-80-251-2649-3.
- **Tichý, Luboš et al.** *Evropské právo.* 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. lii, 953 s. Právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-333-2.
- **Wokoun, René et al.** *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování.* Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

b) zahraniční

- **Brandon-Jones, Alistair.** *A glossary of the European Union.* Edinburgh: Edinburgh University Press, 2008. ix, 163 s. Politics glossaries. ISBN 978-0-7486-2576-5.
- **Cini, Michelle a Pérez-Solórzano Borragán, Nieves.** *European Union politics.* 3.ed. New York: Oxford University Press, 2010. xxxv, 485 s. ISBN 978-0-19-954863-7.
- **Senior Nello, Susan.** *The European Union: economics, policies and history.* 3. ed. London: McGraw-Hill, 2012. xxvii, 472 s. ISBN 978-0-07-712966-8.

Právní předpisy

a) České republiky

- **Ústavní zákon Parlamentu České republiky č. 347/1997 Sb. ze dne 3. prosince 1997, o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů** [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-347>>.
- **Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb. ze dne 8. ledna 1969, o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů** [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-2>>.
- **Zákon Parlamentu České republiky č. 248/2000 Sb. ze dne 29.6.2000, o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů** [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-248>>.

b) Evropské unie

- **Amsterdamská smlouva** [online]. Dostupné na WWW: <<https://www.euroskop.cz/8917/sekce/zakladajici-smlouvy/>>.
- **Interinstitucionální dohoda mezi Evropským parlamentem, Radou a Komisí č. 2006/C 139/01 ze dne 1. ledna 2007, o rozpočtové kázni a řádném finančním řízení** [online]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:139:0001:0017:CS:PDF>>.
- **Jednotný evropský akt ze dne 1. července 1987** [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.euroskop.cz/gallery/2/763-jea.pdf>>.
- **Lisabonská smlouva** [online]. Dostupné na WWW: <<https://www.euroskop.cz/8917/sekce/zakladajici-smlouvy/>>.
- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 ze dne 26. května 2003, o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS) ve znění Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1888/2005, Nařízení Komise (ES) č. 105/2007, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 176/2008 a Nařízení Komise (EU) č. 31/2011** [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/>>.
- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1888/2005 ze dne 26. října 2005, kterým se v důsledku přistoupení České republiky, Estonska, Kypru, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Polska, Slovinska a Slovenska k Evropské unii mění nařízení (ES) č. 1059/2003 o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS)** [online]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/narizeni_evropskeho_parlamentu_a_rady_narizeni_komise>.
- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 ze dne 5. července 2006, o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o zrušení nařízení (ES) č. 1783/1999, ve znění nařízení (ES) č. 397/2009** [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Zakladni-predpisy-ES/>>.
- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1081/2006 ze dne 5. července 2006, o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení (ES) č. 1784/1999, ve znění nařízení (ES) č. 396/2009** [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Zakladni-predpisy-ES/>>.
- **Nařízení Komise (ES) č. 1828/2006 ze dne 8. prosince 2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006**

- o Evropském fondu pro regionální rozvoj [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Zakladni-predpisy-ES/>>.
- **Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999, ve znění nařízení Rady (ES) č. 1989/2006, nařízení Rady (ES) č. 1341/2008 a nařízení Rady (ES) č. 284/2009** [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Zakladni-predpisy-ES/>>.
  - **Nařízení Rady (ES) č. 1084/2006 ze dne 11. července 2006, o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1164/1994** [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Zakladni-predpisy-ES/>>.
  - **Protokol č. 28 o hospodářské, sociální a územní soudržnosti** [online]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:326:0013:0390:CS:HTML>>.
  - **Rozhodnutí Rady (ES) č. 2006/702/ES ze dne 6. října 2006, o strategických obecných zásadách Společenství pro soudržnost** [online]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.
  - **Smlouva o Evropské unii** [online]. Dostupné na WWW: <<https://www.euroskop.cz/8917/sekce/zakladajici-smlouvy/>>.
  - **Smlouvu o Evropském společenství pro atomovou energii** [online]. Dostupné na WWW: <<https://www.euroskop.cz/8917/sekce/zakladajici-smlouvy/>>.
  - **Smlouva o fungování Evropské unie** [online]. Dostupné na WWW: <<https://www.euroskop.cz/8917/sekce/zakladajici-smlouvy/>>.
  - **Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství** [online]. Dostupné na WWW: <<https://www.euroskop.cz/8917/sekce/zakladajici-smlouvy/>>.
  - **Smlouva o založení Evropského společenství** [online]. Dostupné na WWW: <<https://www.euroskop.cz/8917/sekce/zakladajici-smlouvy/>>.
  - **Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli** [online]. Dostupné na WWW: <<https://www.euroskop.cz/8917/sekce/zakladajici-smlouvy/>>.
  - **Smlouva z Nice** [online]. Dostupné na WWW: <<https://www.euroskop.cz/8917/sekce/zakladajici-smlouvy/>>.

Dokumenty

- **Agenda 2000 – za silnější a širší Unii** [online]. Dostupné na WWW: <<http://aei.pitt.edu/3137/1/3137.pdf>>.
- **Důvodová zpráva k zákonu č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje** [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=24>>.
- **Návrh národního rozvojového plánu České republiky na léta 2007-2013** [online]. Dostupné na WWW: <<http://www0.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=45fc8d6d-7007-4bc9-8f17-d172d12e2fa0>>.
- **Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013** [online]. Dostupné na WWW: <<http://www0.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=5a5a7a80-ae4c-48e2-add9-0719b2872d7a>>.
- **Protokol o hospodářské, sociální a územní soudržnosti, jak vyplývá ze změn provedených Lisabonskou smlouvou a s přihlédnutím k protokolům o opravách** [online]. Dostupné na WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/12004V/htm/C2004310CS.01037401.htm>>.
- **Prováděcí dokument ROP SV** [online]. Hradec Králové: Regionální rada NUTS II Severovýchod [2012]. 149 s. Dostupné na WWW: <<http://www.rada-severovychod.cz/file/>>.

- **Příručka pro žadatele a příjemce ROP SV** [online]. Hradec Králové: Regionální rada NUTS II Severovýchod [2012]. 90 s. Dostupné na WWW: <<http://www.rada-severovychod.cz/file/>>.
- **Regionální operační program NUTS II Severovýchod pro období 2007-2013** [online]. Hradec Králové: Regionální rada NUTS II Severovýchod [2011]. 242 s. Dostupné na WWW: <<http://www.rada-severovychod.cz/file/>>.

Publikace

- **Abeceda fondů Evropské unie 2007 – 2013** [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Odbor evropských fondů, [2007]. 28 s. Dostupné na WWW: <<https://www.euroskop.cz/8647/sekce/prirucky-o-fondech-eu/>>.
- **Budoucnost kohezní politiky** [online]. Praha: CEVRO Institut, o.p.s., [2008]. 115 s. Dostupné na WWW: <<http://www.vlasak.net/pool/ostatni/budoucnost-kohezni-politiky.pdf>>.
- **Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007-2013** [online]. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s. [2007]. 181 s. Dostupné na WWW: <<http://www.ireas.cz/download/publikace/pub041.pdf>>.
- **Fondy EU: Glosář základních pojmů** [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha: Metropolis media 2005, 79 s. Dostupné na WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Ramec-podpory-Spolecenstvi-2004-2006/Dokumenty/Publikace/Aktualizovany-Glosar-zakladnich-pojmu>>.
- **Inforegio panorama** [online]. *Politika soudržnosti EU 1988-2008. Investice do budoucnosti Evropy*. Lucembursko: Úřad pro oficiální publikace Evropských společenství. Červen 2008, č. 26. Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/>.
- **Měsíčník EU aktualit** [online]. Praha: Česká spořitelna, a.s., [2006-]. Dostupné na WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka_nfpb=true&_pageLabel=EUmonthly_archive>.
- **Politika soudržnosti 2007-2013, poznámky a úřední texty** [online]. Lucembursko: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, [2007]. 150 s. Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_cs.pdf>.
- **Strukturální fondy v ČR 2004-2006. Výsledky a vliv na současné programové období 2007-2013**. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Národní orgán pro koordinaci (NOK), [2008]. 22 s.

Články a tiskové zprávy

- **Opatrný, Martin**. *Fondy Evropské unie ve finanční perspektivě*. Tisková zpráva ze dne 22.12.2005. Dostupné na WWW: <<http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Pro-media/Tiskove-zpravy/2005/Fondy-Evropske-unie-ve-financni-perspektive>>.
- **Semorád, Zdeněk**. *Činnost Regionálních rad regionů soudržnosti*. Urbanizace a územní rozvoj, 2009, ročník XII., číslo 5, str. 12. Dostupné na WWW: <http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2009/2009-05/03_cinnost.pdf>.
- **Přípravy nového programovacího období**. Včera, dnes a zítra. Občasník Centra pro regionální rozvoj České republiky, prosinec 2012, číslo 7, str. 5. Dostupné na WWW: <http://www.crr.cz/Files/Docs/publikace/newsletter7_final.pdf>.
- **Zimmermannová, Lucie, Brown, Lenka**. *Problematika čerpání prostředků ze strukturálních fondů v České republice: překážky limitující plynulé čerpání z fondů*. Dostupné na WWW: <http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/fewpp_article-cerpani-SF-zimmermannova-brown.pdf>.

Internetové odkazy

- **Businessinfo.cz** [online]. Dostupné na WWW: <www.businessinfo.cz>.
- **Consilium – Rada EU** [online]. Dostupné na WWW: <www.consilium.europa.eu>.
- **Culturenet.cz** [online]. Dostupné na WWW: <www.culturenet.cz>.
- **Česká spořitelna** [online]. Dostupné na WWW: <www.csas.cz>.
- **Český statistický úřad** [online]. Dostupné na WWW: <www.czso.cz>.
- **Europa.eu** [online]. Dostupné na WWW: <europa.eu/index_cs.htm>.
- **Euroskop – Věcně o Evropě** [online]. Dostupné na WWW: <www.euroskop.cz>.
- **Mobilní IHNEC.cz: Zpravodajství** [online]. Dostupné na WWW: <m.ihned.cz>.
- **Portál Ministerstva pro místní rozvoj České republiky** [online]. Dostupné na WWW: <www.mmr.cz>.
- **Portál Regionální rady regionu soudržnosti Severovýchod** [online]. Dostupné na WWW: <www.rada-severovýchod.cz>.
- **Portál Ministerstva pro místní rozvoj České republiky - Fondy Evropské unie** [online]. Dostupné na WWW: <www.strukturalni-fondy.cz>.
- **Wikipedie** [online]. Dostupné na WWW: <cs.wikipedia.org>.
- **Zákony pro lidi.cz** [online]. Dostupné na WWW: <www.zakonyprolidi.cz>.

Ostatní zdroje

- **Doporučení ke zjednodušení administrativní zátěže pro žadatele a příjemce při čerpání finančních prostředků z fondů EU v programovém období 2014-2020** [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [2012]. 31 s. Dostupné na WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Narodni-organ-pro-koordinaci/Novinky/V-senatu-probehla-konference-ke-zjednodusovani-v-o>>.
- **Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007-2013** [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Odbor řízení a koordinace NSRR, [2013]. 163 s. Dostupné na WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/9ff0b0b3-d2cf-47a8-ad5c-7e2f07e98a3a/MMZ_2013_01.pdf>.
- **Metodický podklad pro rozpracování priorit operačních programů pro období 2007-2013 do úrovně oblastí podpory** [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Narodni-organ-pro-koordinaci/Dokumenty>>.
- **Metodika pro přípravu programových dokumentů pro období 2007-2013** [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Odbor rámce podpory Společenství, [2006]. 131 s. Dostupné na WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Narodni-organ-pro-koordinaci/Dokumenty>>.
- **Metodická příručka způsobilých výdajů pro programy spolufinancované ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti na programové období 2007-2013** [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Národní orgán pro koordinaci, 120 s. Dostupné na WWW: <<http://www.osf-mvcr.cz/metodika>>.
- **Vybrané údaje o regionu soudržnosti Severovýchod** [online]. Český statistický úřad, oddělení regionálních analýz a informačních služeb [2008]. 60 s. Dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/13-51n108>>.

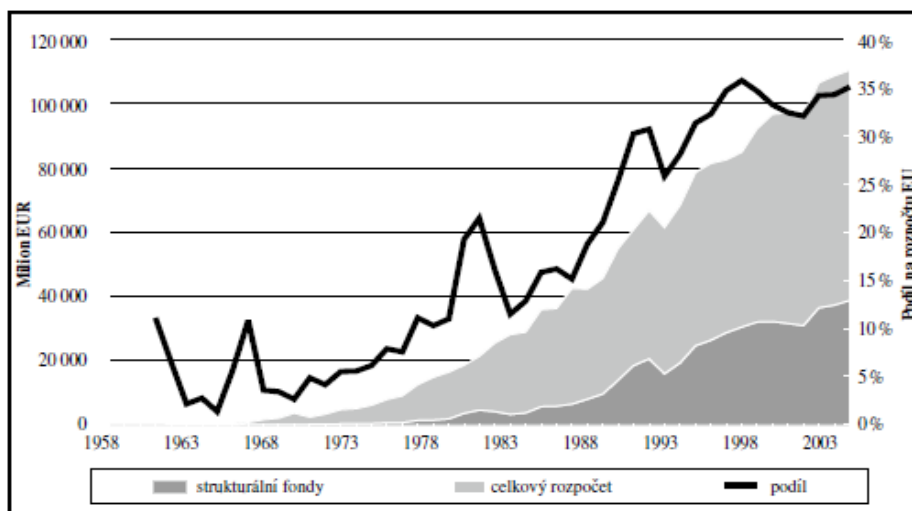

SEZNAM PŘÍLOH

Číslo 1: Historický vývoj politiky soudržnosti

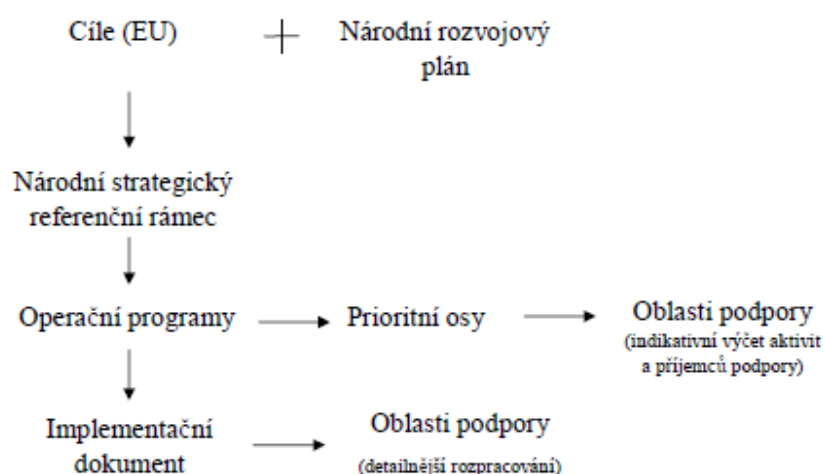
Rok	Hlavní kroky evropské integrace	Vývoj politiky soudržnosti EU
1957	Smlouva o Evropském hospodářském společenství	Obecná ustanovení preambule smlouvy a článku 2 Mechanismy solidarity ESF a EAGGF
Počátek 70-tých let	První rozšíření – Dánsko, Irská republika a Velká Británie	Zřízení Evropského fondu regionálního rozvoje
Střed 80-tých let	„Iberské rozšíření“ – Španělsko a Portugalsko	Integrované programy pro středomořskou oblast
Konec 80-tých let	Jednotný evropský akt – 1992 program vnitřního trhu	Delorsův programový balík I a reformy strukturálních fondů z roku 1988 – dvojnásobení prostředků
1993	Smlouva o Evropské unii: hospodářská a měnová unie	Delorsův programový balík II a zřízení Fondu soudržnosti
1995	Přistoupení Finska, Švédska a Rakouska	Zřízení cíle 6 (vzdálené a řídko osídlené regiony) strukturálních fondů
1997–1999	Agenda 2000	Reforma strukturálních fondů
2000–2006	Proces rozšíření	Další reformy strukturálních fondů (zeštíhlování strukturální politiky)

Zdroj: Publikace Budoucnost kohezní politiky. CEVRO Institut, o.p.s., 2008, str. 75.

Číslo 2: Vývoj finančních prostředků pro politiku soudržnosti

Zdroj: Publikace Budoucnost kohezní politiky. CEVRO Institut, o.p.s., 2008, str. 75.

Číslo 3: Programování strukturální politiky

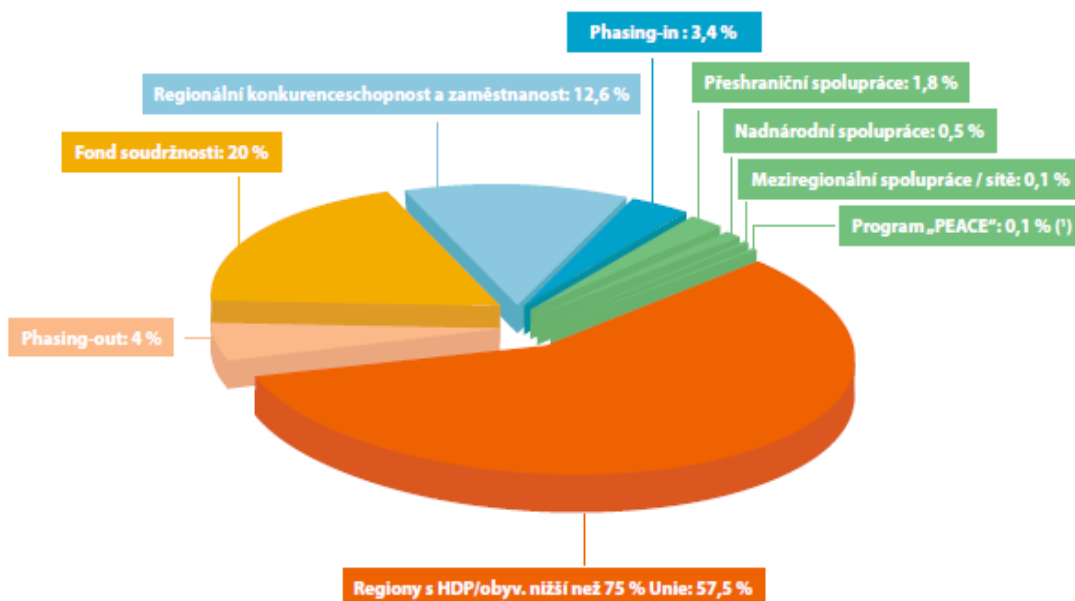
Zdroj: Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007-2013. Praha: IREAS, 2007, str. 11.

Číslo 4: Srovnání cílů a nástrojů politiky soudržnosti

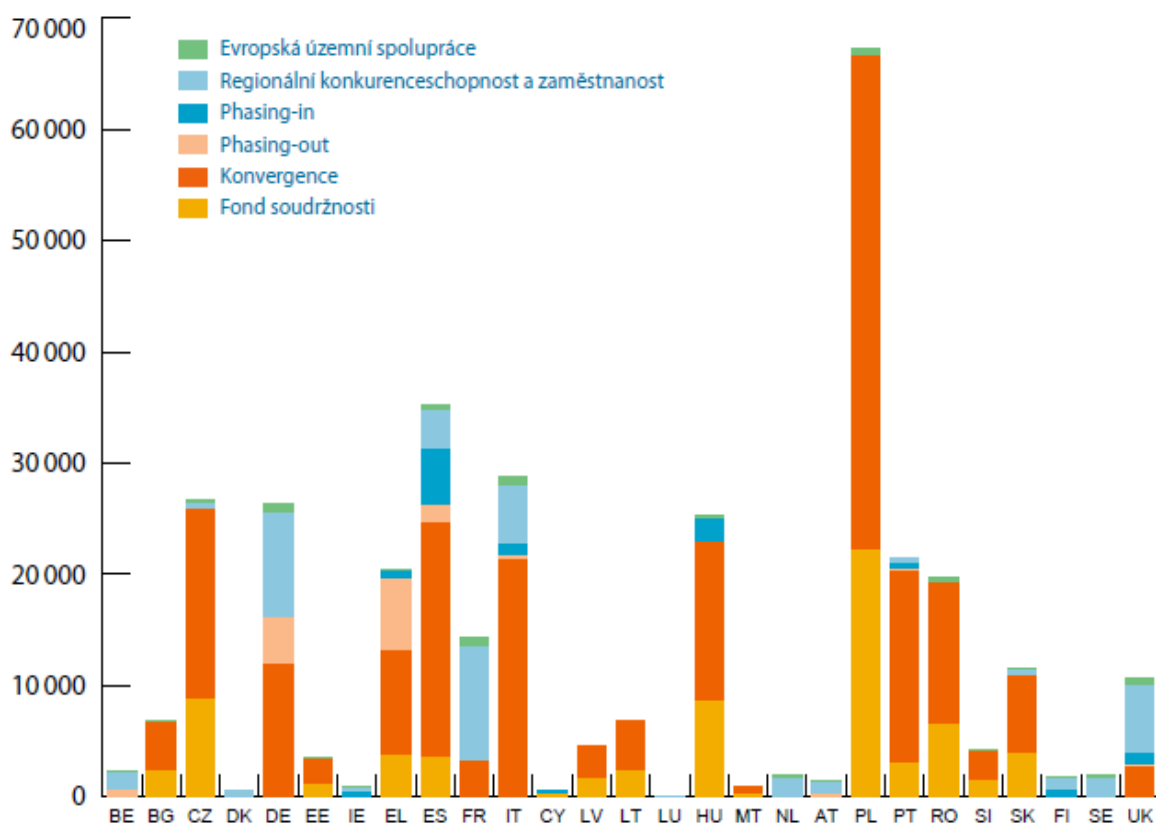
2000 - 2006		2007 - 2013	
Cíle	Finanční nástroj	Cíle	Finanční nástroj
Fond soudržnosti	Fond soudržnosti	Konvergence	Fond soudržnosti ERDF ESF
Cíl 1	ERDF ESF EAGGF FIFG		
Cíl 2	ERDF ESF	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	ERDF ESF
Cíl 3	ESF		
INTERREG	ERDF	Evropská územní spolupráce	ERDF ESF
URBAN	ERDF		
LEADER	EAGGF		
EQUAL	ESF		
Rozvoj venkova a restrukturalizace rybolovu mimo Cíle 1	EAGGF FIFG	Tato problematika nebude v novém období součástí politiky soudržnosti, ale bude zařazena pod Společnou zemědělskou politiku. (*)	
9 Cílů	6 finančních nástrojů	3 Cíle	3 finanční nástroje

Zdroj: Finanční prostředky fondů EU v programovacím období 2007-2013. Praha: IREAS, 2007, str. 14.

Číslo 5 : Alokace finančních zdrojů pro programové období let 2007-2013

Současné ceny
v milionech EUR

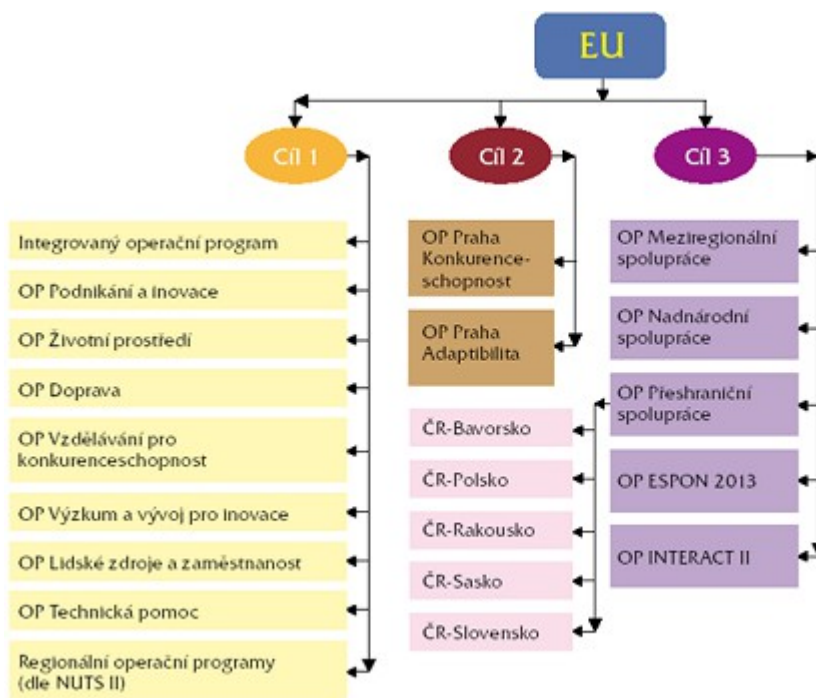
Zdroj: Politika soudržnosti 2007-2013, poznámky a úřední texty. Lucembursko, Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, str. 24.

Číslo 6 : Mapa regionů NUTS II na území České republiky

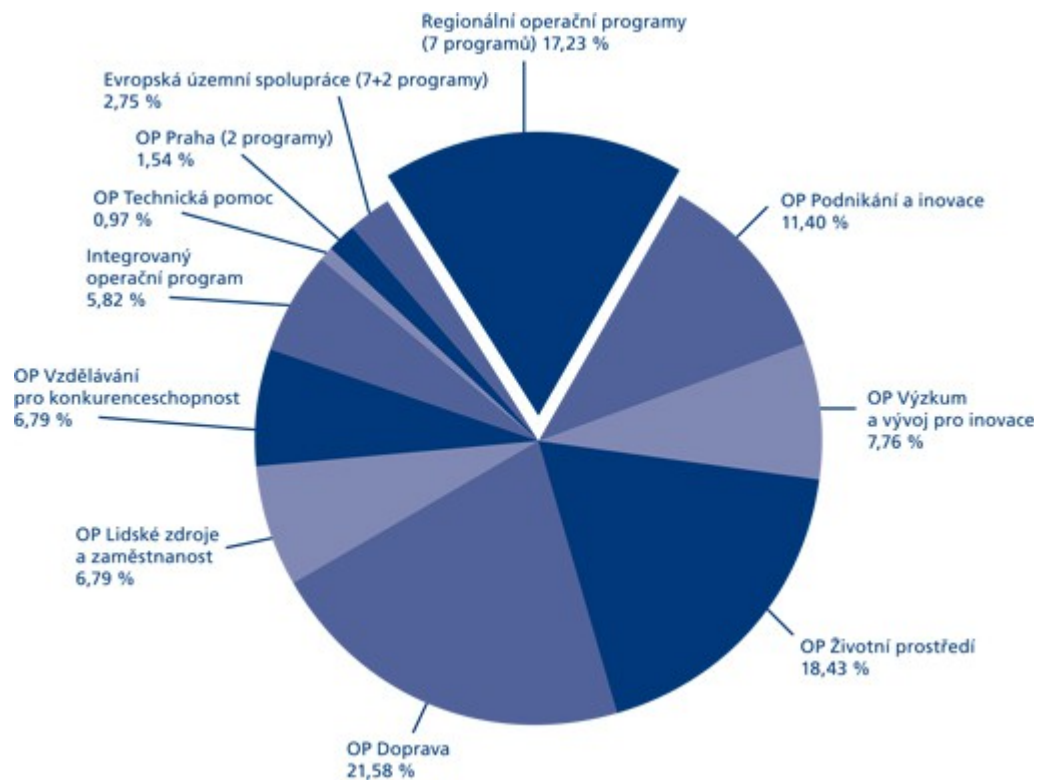
Zdroj: www.strukturalni-fondy.cz (dne 6. 3. 2013)

Číslo 7 : Operační programy ČR programového období 2007-2013

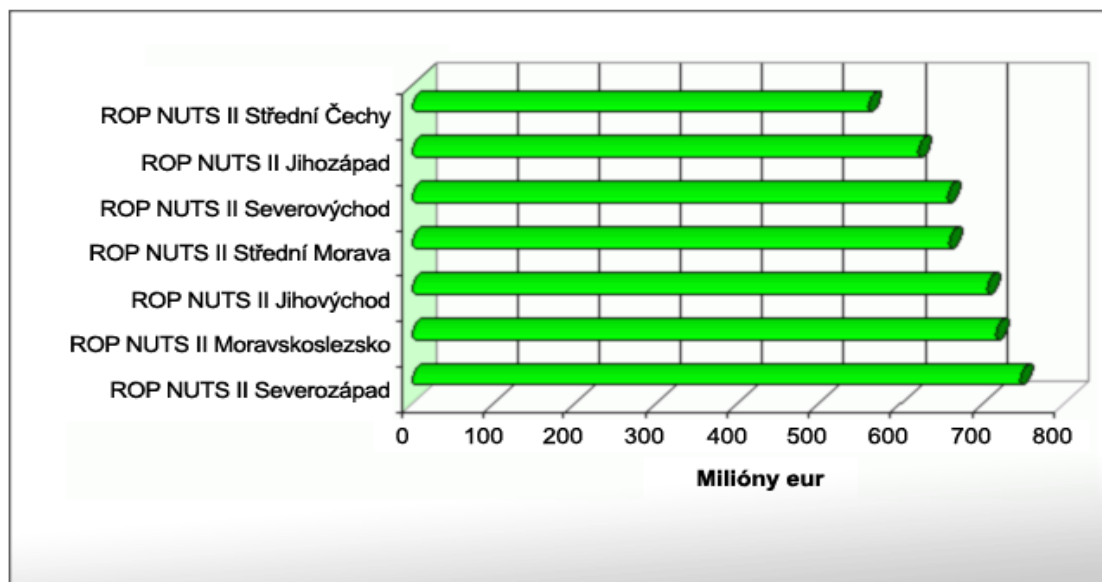
Zdroj: www.cvut.cz (dne 12. 3. 2013)

Číslo 8 : Alokace finančních prostředků ve prospěch jednotlivých OP

Zdroj: www.jihovychod.cz (13. 3. 2013)

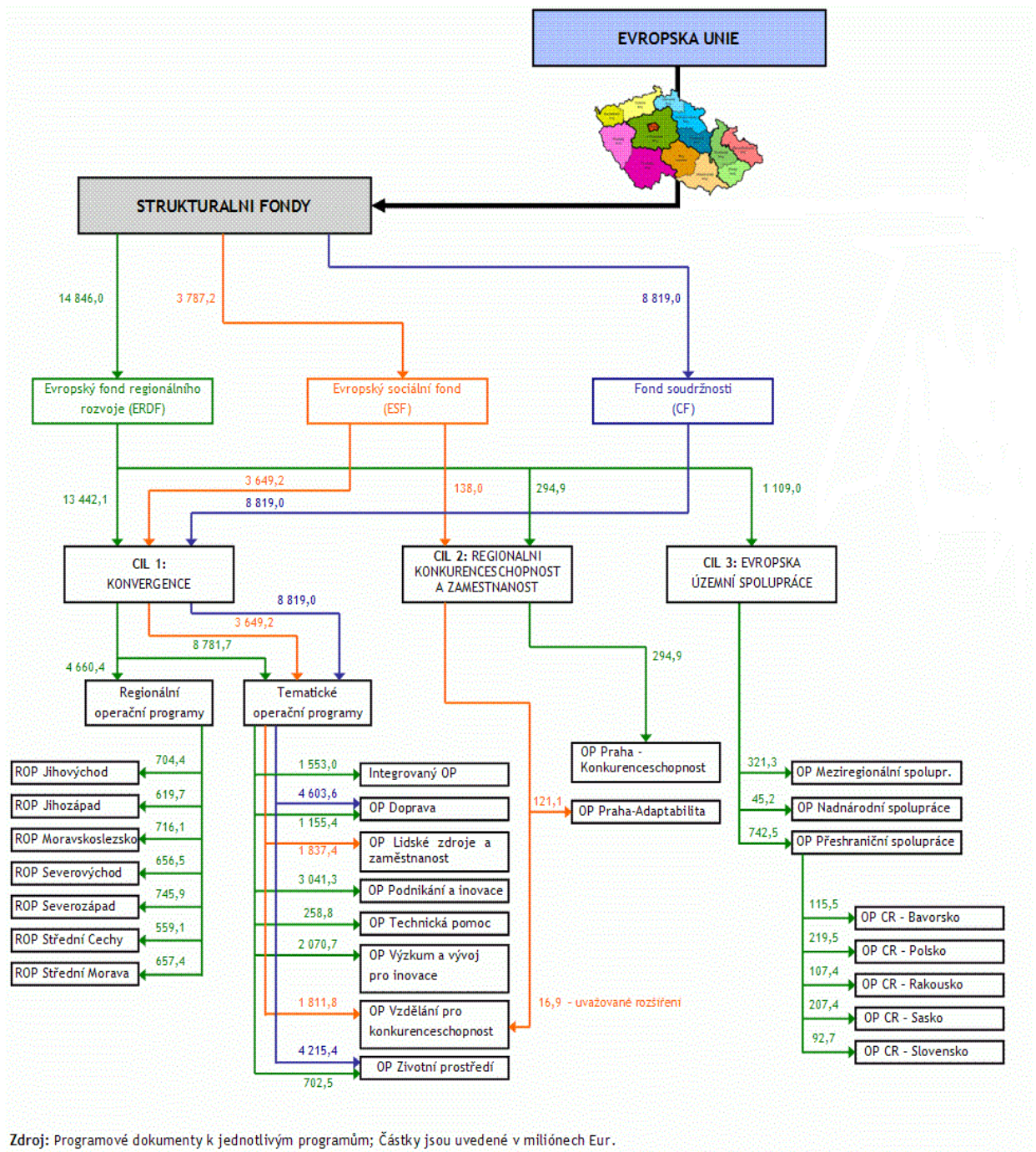
Číslo 9 : Podrobná alokace finančních prostředků ve prospěch ROP

Zdroj: www.strukturalni-fondy.cz (dne 12. 3. 2013)

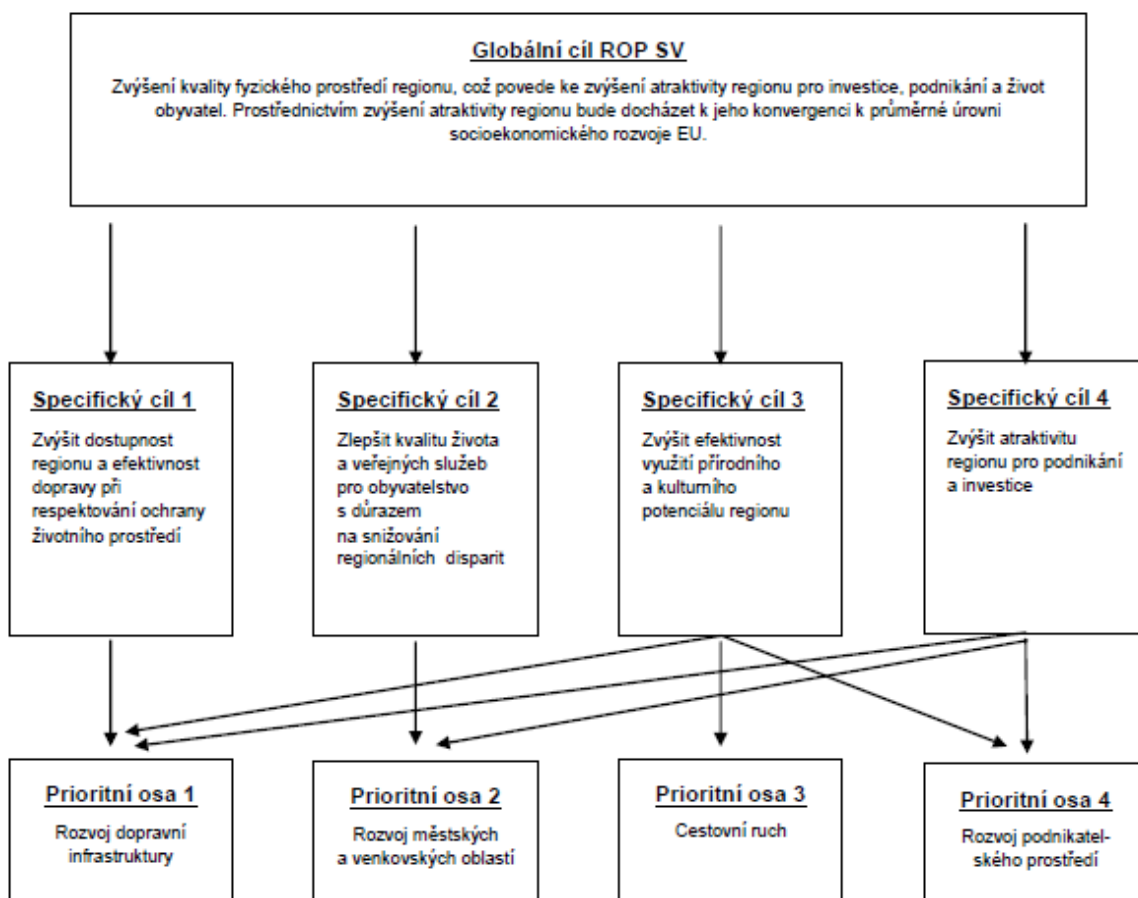

Číslo 10: Toky finančních prostředků z EU

Zdroj: www.culturenet.cz (dne 6. 3. 2013)

Číslo 11: Strom cílů ROP NUTS II SV 2007-2013

Zdroj: Výroční zpráva ROP SV za rok 2011, str. 12.

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGGF	Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond
ECU	Evropská měnová jednotka
EFF	Evropský rybářský fond
EHS	Evropské hospodářské společenství
EIB	Evropská investiční banka
ER	Evropská rada
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ES	Evropská společenství
ESF	Evropský sociální fond
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
EU	Evropská unie
EUA	Evropská účetní jednotka
EURATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
FIFG	Finanční nástroj na podporu rybolovu
FS	Fond soudržnosti
HDP	Hrubý domácí produkt
HND	Hrubý národní důchod
JEA	Jednotný evropský akt
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MV	Monitorovací výbor
NOK	Národní orgán pro koordinaci
NRP	Národní rozvojový plán
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OP	Operační program / Operační programy
PCO	Platební a certifikační orgán
PPS	Parita kupní síly

ROP	Regionální operační program / Regionální operační programy
ROP NUTS II SV	Regionální operační program NUTS II Severovýchod pro období 2007-2013 (programový dokument)
ROP SV	Regionálního operační program NUTS II SV (operační program)
SOZS	Strategické obecné zásady Společenství